

КОДЭКС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АБ НЕТРАХ

14 ліпеня 2008 г. № 406-3

*Прыняты Палатай прадстаўнікоў 10 чэрвеня 2008 года
Адобраны Саветам Рэспублікі 20 чэрвеня 2008 года*

Змяненні і дапаўненні:

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2010 г. № 109-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2010 г., № 17, 2/1661) <Н11000109>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 14 ліпеня 2011 г. № 293-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2011 г., № 82, 2/1845) <Н11100293>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 2 мая 2013 г. № 19-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 07.05.2013, 2/2017) <Н11300019> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 8 жніўня 2013 г., за выключэннем змяненняў і дапаўненняў, якія ўступяць у сілу 1 студзеня 2014 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 2 мая 2013 г. № 19-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 07.05.2013, 2/2017) <Н11300019> - унесены змяненні і дапаўненні, якія ўступілі ў сілу 8 жніўня 2013 г. і 1 студзеня 2014 г.;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 18 ліпеня 2016 г. № 400-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 22.07.2016, 2/2398) <Н11600400>

Прыпыненне дзеяння:

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 2011 г. № 331-3](#) (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2012 г., № 5, 2/1883) <Н11100331>;

[Закон Рэспублікі Беларусь ад 26 кастрычніка 2012 г. № 432-3](#) (Нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь, 03.11.2012, 2/1984) <Н11200432>

ЗМЕСТ

ГЛАВА 1. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

[Артыкул 1.](#) Асноўныя тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў гэтым Кодэксе, і іх азначэнні

[Артыкул 2.](#) Заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў

[Артыкул 3.](#) Аб'екты адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў

[Артыкул 4.](#) Суб'екты адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў

[Артыкул 5.](#) Права ўласнасці на нетры

[Артыкул 6.](#) Права ўласнасці на здабытыя карысныя выкапні

[Артыкул 7.](#) Прынцыпы выкарыстання і аховы нетраў

ГЛАВА 2. ДЗЯРЖАЎНАЕ КІРАВАННЕ І РЭГУЛЯВАННЕ Ў ГАЛІНЕ
ВЫКАРЫСТАННЯ І АХОВЫ НЕТРАЎ

Артыкул 8. Ажыццяўленне дзяржаўнага кіравання і рэгулявання ў галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 9. Кампетэнцыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 10. Кампетэнцыя Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 11. Кампетэнцыя Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 12. Кампетэнцыя Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь і Дэпартамента па наглядзе за бяспечным вядзеннем работ у прамысловасці Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 13. Кампетэнцыя мясцовых Саветаў дэпутатаў, выканаўчых і распарадчых органаў у галіне выкарыстання і аховы нетраў

ГЛАВА 3. ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ НЕТРАКАРЫСТАЛЬНІКАЎ

Артыкул 14. Правы нетракарыстальнікаў

Артыкул 15. Гаранты праў нетракарыстальнікаў

Артыкул 16. Абавязкі нетракарыстальнікаў

Артыкул 17. Асаблівасці карыстання нетрамі ўласнікамі, уладальнікамі, карыстальнікамі і арандатарамі зямельных участкаў

ГЛАВА 4. РЭСУРСЫ НЕТРАЎ

Артыкул 18. Класіфікацыя карысных выкапняў

Артыкул 19. Рудныя карысныя выкапні

Артыкул 20. Нярудныя карысныя выкапні

Артыкул 21. Гаручыя карысныя выкапні

Артыкул 22. Стратэгічныя карысныя выкапні

Артыкул 23. Агульнараспаўсюджаныя карысныя выкапні

Артыкул 24. Карысныя выкапні абмежаванага распаўсюджвання

Артыкул 25. Падземныя воды

Артыкул 26. Геатэрмальныя рэсурсы нетраў

Артыкул 27. Падземныя прасторы

ГЛАВА 5. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ АБ КАРЫСТАННІ НЕТРАМІ

Артыкул 28. Віды карыстання нетрамі

Артыкул 29. Тэрміны карыстання нетрамі

Артыкул 30. Узнікненне права карыстання нетрамі

Артыкул 31. Выплаты за карыстанне нетрамі

ГЛАВА 6. ДАВАННЕ ГЕАЛАГІЧНЫХ І ГОРНЫХ АДВОДАЎ. АДАБРАННЕ І ДАВАННЕ ЎЧАСТКАЎ НЕТРАЎ ДЛЯ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПАТРЭБ. ПЕРАХОД ПРАВА КАРЫСТАННЯ НЕТРАМІ ПРЫ РЭАРГАНІЗАЦЫІ ЮРЫДЫЧНАЙ АСОБЫ

Артыкул 32. Парадак давання геалагічных адводаў

Артыкул 33. Парадак давання горных адводаў

Артыкул 34. Парадак правядзення таргоў на даванні горнага адводу

Артыкул 35. Асаблівасці давання горных адводаў на падставе рашэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

Артыкул 36. Адабранне і даванне ўчасткаў нетраў для дзяржаўных патрэб

Артыкул 37. Пераход права карыстання нетрамі пры рэарганізацыі юрыдычнай асобы

ГЛАВА 7. ПРЫПЫНЕННЕ І СПЫНЕННЕ ПРАВА КАРЫСТАННЯ НЕТРАМІ

Артыкул 38. Выпадкі прыпынення і спынення права карыстання нетрамі

Артыкул 39. Парадак прыпынення і спынення права карыстання нетрамі

ГЛАВА 8. ПРАЕКТНАЯ ДАКУМЕНТАЦЫЯ НА КАРЫСТАННЕ НЕТРАМІ І ЯЕ ЭКСПЕРТЫЗА

Артыкул 40. Праектная дакументацыя на карыстанне нетрамі

Артыкул 41. Дзяржаўная геалагічная экспертыза праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў

Артыкул 42. Дзяржаўная экалагічная экспертыза праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы

Артыкул 43. Экспертыза прамысловай бяспекі праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі

ГЛАВА 9. ГЕАЛАГІЧНАЕ ВЫВУЧЭННЕ НЕТРАЎ. СТРАТЫГРАФІЧНАЯ СХЕМА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. ПЕРАДАЧА РАЗВЕДАНЫХ РАДОВІШЧАЎ У РАСПРАЦОЎКУ

Артыкул 44. Аб'екты геалагічнага вывучэння нетраў

Артыкул 44¹. Стратыграфічная схема Рэспублікі Беларусь

Артыкул 45. Правядзенне геалагічнага вывучэння нетраў

Артыкул 46. Этапы і стадыі геалагічнага вывучэння нетраў

Артыкул 47. Разведаныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў

Артыкул 48. Пробная эксплуатацыя радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін

Артыкул 49. Дзяржаўная рэгістрацыя асобных відаў работ па геалагічным вывучэнні нетраў

Артыкул 50. Дзяржаўная экспертыза геалагічнай інфармацыі

Артыкул 51. Геолога-эканамічная і вартасная ацэнкі радовішча

Артыкул 52. Перадача разведаных радовішчаў у распрацоўку

Артыкул 53. Першаадкрывальнікі радовішча. Дзяржаўнае грашовае ўзнагароджанне за адкрыццё радовішча

ГЛАВА 10. РАСПРАЦОЎКА РАДОВІШЧАЎ КАРЫСНЫХ ВЫКАПНЯЎ

Артыкул 54. Здабыча карысных выкапняў

Артыкул 55. Правядзенне горных работ. Штогадовы план развіцця горных работ

Артыкул 56. Патрабаванні да здабычы сумесна залягаючых карысных выкапняў

Артыкул 57. Вопытна-прамысловая распрацоўка радовішча карысных выкапняў (яго часткі)

Артыкул 58. Асаблівасці распрацоўкі радовішчаў падземных вод

Артыкул 59. Эксплуатацыйныя кандыцыі карысных выкапняў

Артыкул 60. Геалагічнае і маркшэйдарскае забеспячэнне горных работ

ГЛАВА 11. ГЕАТЭРМАЛЬНЫЯ РЭСУРСЫ НЕТРАЎ

Артыкул 61. Крыніцы і напрамкі выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў

Артыкул 62. Выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў

ГЛАВА 12. ПАДЗЕМНЫЯ ПРАСТОРЫ

Артыкул 63. Віды падземных прастор

Артыкул 64. Выкарыстанне падземных прастор

ГЛАВА 13. РАЦЫЯНАЛЬНАЕ ВЫКАРЫСТААННЕ І АХОВА НЕТРАЎ.
НОРМЫ І ПРАВІЛЫ РАЦЫЯНАЛЬНАГА ВЫКАРЫСТААННЯ І
АХОВЫ НЕТРАЎ

Артыкул 65. Асноўныя патрабаванні па рацыянальным выкарыстанні і ахове
нетраў

Артыкул 66. Патрабаванні па рацыянальным выкарыстанні і ахове нетраў пры
збудове плошчаў залягання карысных выкапняў

Артыкул 67. Нарміраванне ў галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 68. Выключаны

Артыкул 69. Нарматывы эксплуатацыйных страт карысных выкапняў

Артыкул 69¹. Нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў

ГЛАВА 14. ПАТРАБАВАННІ ПА БЯСПЕЧНЫМ ВЯДЗЕННІ РАБОТ,
ЗВЯЗАНЫХ З КАРЫСТААННЕМ НЕТРАМІ

Артыкул 70. Асноўныя патрабаванні бяспекі пры карыстанні нетрамі

Артыкул 71. Горнавыратавальныя службы

Артыкул 72. Назіранні за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых
дэфармацый

Артыкул 73. Кансервацыя горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама
падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў

Артыкул 74. Ліквідацыя горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама
падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў

ГЛАВА 15. ГЕАЛАГІЧНАЯ ІНФАРМАЦЫЯ. ДЗЯРЖАЎНЫ ГЕАЛАГІЧНЫ
ФОНД. ДЗЯРЖАЎНЫ ЎЛІК КАРЫСТААННЯ НЕТРАМІ І СТАНУ
МІНЭРАЛЬНА-СЫРАВІННАЙ БАЗЫ

Артыкул 75. Геалагічная інфармацыя. Дзяржаўны геалагічны фонд

Артыкул 76. Дзяржаўны ўлік карыстання нетрамі і стану мінеральна-сыравіннай
базы

Артыкул 77. Дзяржаўны кадастр нетраў

Артыкул 78. Запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў

Артыкул 79. Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных
рэсурсаў нетраў

Артыкул 80. Улік і спісанне запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных
рэсурсаў нетраў

Артыкул 81. Дзяржаўны ўлік мінералагічных, палеанталагічных і іншых
унікальных геалагічных матэрыялаў

ГЛАВА 16. КАНТРОЛЬ (НАГЛЯД) У ГАЛІНЕ ВЫКАРЫСТААННЯ І АХОВЫ
НЕТРАЎ. ДЗЯРЖАЎНЫ НАГЛЯД ЗА БЯСПЕЧНЫМ ВЯДЗЕННЕМ
РАБОТ, ЗВЯЗАНЫХ З КАРЫСТААННЕМ НЕТРАМІ. АДКАЗНАСЦЬ
ЗА ПАРУШЭННЕ ЗАКАНАДАЎСТВА АБ АХОВЕ І
ВЫКАРЫСТААННІ НЕТРАЎ

Артыкул 82. Кантроль (нагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Артыкул 83. Дзяржаўны нагляд за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з
карыстаннем нетрамі

Артыкул 84. Выключаны

Артыкул 85. Адказнасць за парушэнне заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў

Артыкул 86. Наступствы самавольнага карыстання нетрамі

Артыкул 87. Вырашэнне спрэчак, якія ўзнікаюць у сувязі з карыстаннем нетрамі і іх аховай

ГЛАВА 17. ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 88. Прызнанне страціўшымі сілу Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб нетрах і асобных палажэнняў законаў Рэспублікі Беларусь

Артыкул 89. Пераходныя палажэнні

Артыкул 90. Прывядзенне актаў заканадаўства ў адпаведнасць з гэтым Кодэксам

Артыкул 91. Уступленне ў сілу гэтага Кодэкса

Гэты Кодэкс рэгулюе адносіны, якія ўзнікаюць у сувязі з геалагічным вывучэннем нетраў, здабычай карысных выкапняў, выкарыстаннем і аховай іншых рэсурсаў нетраў, і накіраваны на стварэнне і пашырэнне мінеральна-сыравіннай базы, абарону інтарэсаў дзяржавы, праў і законных інтарэсаў нетракарыстальнікаў і іншых асоб.

ГЛАВА

1

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Асноўныя тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў гэтым Кодэксе, і іх азначэнні

1. Буравая свідравіна – горная выработка, якая ўтвараецца ў выніку бурэння горных парод і мае цыліндрычную форму, глыбінёй больш за 5 метраў і дыяметрам больш за 59 міліметраў.

2. Раскрыўныя пароды – горныя пароды, якія неабходна выключыць пры адкрытай распрацоўцы радовішча карыснага выкапня.

3. Геалагічны адвод – участак нетраў, які даецца нетракарыстальніку для геалагічнага вывучэння нетраў.

4. Геалагічнае вывучэнне нетраў – комплекс работ, якія праводзяцца ў мэтах вывучэння будовы зямной кары і працэсаў, якія працякаюць у ёй, пошуку і разведкі карысных выкапняў і іншых рэсурсаў, нетраў, а таксама інжынерна-геалагічных пошукаў для будаўніцтва.

5. Геолога-маркшэйдарскія работы – комплекс прасторава-геаметрычных назіранняў, вымярэнняў і вылічэнняў, якія выконваюцца ў горных выработках і на адпаведных участках зямной паверхні ў мэтах вызначэння прасторавага месцазнаходжання і наступнага выяўлення (адлюстравання) на планах, картах, разрэзах, графіках формы і ўмоў залягання карысных выкапняў, распалажэння горных выработак і іншых аб'ектаў, узведзеных у нетрах і на зямной паверхні ў межах горнага адводу, вынікаў назіранняў за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый, а таксама вызначэння аб'ёмаў здабычы карысных выкапняў, паўнаты і якасці здабывання карысных выкапняў з нетраў.

6. Геатэрмальныя рэсурсы нетраў – запасы глыбіннага цяпла Зямлі, прамысловае і іншае гаспадарчае выкарыстанне якіх з дапамогай сучасных тэхнічных сродкаў эканамічна мэтазгодна.

7. Горная выработка – поласць у зямной кары, якая ўтварылася ў выніку правядзення горных работ (шахта, разрэз, кар'ер, буравая свідравіна, штрэк, ствол, каляствольны двор і іншыя падобныя збудаванні).

8. Горнае прадпрыемства – комплекс збудаванняў, неабходных для ажыццяўлення карыстання нетрамі ў мэтах здабычы і эксплуатацыйнай разведкі карысных выкапняў, іх першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння), выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў.

9. Горныя пароды – натуральныя мінеральныя ўтварэнні пэўнага саставу і будовы, якія сфарміраваліся ў выніку геалагічных працэсаў і якія залягаюць у зямной кары ў выглядзе самастойных цел.

10. Горныя работы – праходка горных выработак, здабыванне горных парод, іншае ўздзеянне на нетры, якія ажыццяўляюцца ў мэтах здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

11. Горны адвод – частак нетраў, які даецца нетракарыстальніку для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

12. Дзяржаўны кадастр нетраў – сістэматызаваны збор звестак аб якасных і колькасных характарыстыках рэсурсаў нетраў, аб іх эканамічнай ацэнцы і аб магчымым прамысловым і іншым гаспадарчым выкарыстанні.

13. Здабыча карысных выкапняў – здабыванне карысных выкапняў з нетраў у мэтах прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання ў прыродным выглядзе або пасля першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння).

14. Залеж вуглевадародаў – натуральная канцэнтрацыя вуглевадародаў, якая запаўняе поўнасцю або часткова некаторы аб'ём пранікальных горных парод і ізаляваная непранікальнымі горнымі пародамі.

15. Запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў – колькасць карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, падлічаная ў выніку геалагічнага вывучэння нетраў.

16. Забудова плошчаў залягання карысных выкапняў – будаўніцтва будынкаў і збудаванняў (у тым ліку падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў) на дадзеным зямельным участку, у межах якога размяшчаецца разведанае радовішча карысных выкапняў.

17. Абарона радовішчаў – комплекс мерапрыемстваў па папярэджанні самавольнага карыстання нетрамі і (або) забудовы плошчаў залягання карысных выкапняў з парушэннем патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства, а таксама затаплення, абваднення, пажараў і іншых фактараў, якія зніжаюць якасць і колькасць запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў і (або) якія ўскладняюць правядзенне горных работ.

18. Кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў – якасныя і колькасныя паказчыкі, якія дазваляюць вызначыць прыдатнасць карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў для іх прамысловага выкарыстання.

19. Кансервацыя горнага прадпрыемства – комплекс мерапрыемстваў, якія забяспечваюць часовае прыпыненне горных і звязаных з імі работ, захаванне горных выработак і іншых збудаванняў горнага прадпрыемства ў стане, прыдатным для іх эксплуатацыі або іншага мэтавага выкарыстання ў будучыні, а таксама

бяспеку жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, прытрымліванне патрабаванняў экалагічнай бяспекі ў зоне ўплыву горных работ.

20. Кансервацыя горных выработак – комплекс мерапрыемстваў, якія выключаюць доступ у горныя выработкі, забяспечваюць бяспеку жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, прытрымліванне патрабаванняў экалагічнай бяспекі і накіраваных на захаванне горных выработак у стане, прыдатным для іх эксплуатацыі ў будучыні.

21. Ліквідацыя горнага прадпрыемства – комплекс мерапрыемстваў па ліквідацыі, горных выработак, якія ўваходзяць у горнае прадпрыемства, зносе і дэмантажы будынкаў, збудаванняў, абсталявання горнага прадпрыемства, якія выключаюць магчымасць далейшага іх выкарыстання і якія забяспечваюць бяспеку жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, прытрымліванне патрабаванняў экалагічнай бяспекі.

22. Ліквідацыя горных выработак – комплекс мерапрыемстваў, якія выключаюць магчымасць далейшай эксплуатацыі горных выработак і якія забяспечваюць бяспеку жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, прытрымліванне патрабаванняў экалагічнай бяспекі.

23. Радовішча – натуральная канцэнтрацыя карысных выкапняў або геатэрмальна-рэсурсаў нетраў, па якасці, колькасці і ўмовах іх залягання прыдатная для прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання.

24. Мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы – узоры мінералаў, горных парод і руд, акамянелых астаткаў жывёл і раслін, якія маюць значэнне для геалагічнага вывучэння нетраў, а таксама навуковую, гістарычна-культурную, пазнавальную і (або) эстэтычную каштоўнасць.

25. Мінеральная сыравіна – карысныя выкапні, вынятыя з нетраў і падвергнутыя першаснай апрацоўцы (ачыстцы, абагачэнню).

26. Мінеральна-сыравінная база – сукупнасць карысных выкапняў і іншых рэсурсаў нетраў, падрыхтаваных для прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання.

26¹. Мінеральныя воды – падземныя прыродныя воды з мінералізацыяй ад 1 да 35 г/куб. дм.

27. Нетры – частка зямной кары, размешчаная ніжэй глебавага слоя, а пры яго адсутнасці – ніжэй зямной паверхні, дна вадаёмаў, вадатокаў.

28. Нетракарыстальнік – грамадзянін, у тым ліку індыўідуальны прадпрымальнік, або юрыдычная асоба, якія ажыццяўляюць ў адпаведнасці з заканадаўствам карыстанне нетрамі.

28¹. Нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў – тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты, якія ўстанаўліваюць абавязковыя патрабаванні экалагічнай бяспекі ў галіне выкарыстання і аховы нетраў.

29. Агульнараспаўсюджаныя карысныя выкапні – карысныя выкапні, запасы якіх сведчаць аб іх адноснай дастатковасці для задавальнення патрэбнасцей эканомікі на перспектыву або якія ў выпадку спусташэння іх запасаў могуць быць заменены іншымі карыснымі выкапнямі.

30. Адвал – насып з горных парод, вынятых з нетраў пры распрацоўцы або разведцы радовішчаў.

31. Ахова нетраў – комплекс мерапрыемстваў, якія забяспечваюць прытрымліванне ўстаноўленых гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства парадку і ўмоў карыстання нетрамі і якія прадухіляюць нерацыянальнае выкарыстанне рэсурсаў нетраў і шкоднае ўздзеянне на навакольнае асяроддзе.

32. Плошча залягання карыснага выкапня або геатэрмальных рэсурсаў нетраў – гарызантальная праекцыя на зямную паверхню прасторавых контураў разведанага радовішча.

33. Пагашэнне пустот – комплекс работ па ліквідацыі пустот у горных выработках.

34. Карысныя выкапні – прыродныя мінеральныя ўтварэнні неарганічнага або арганічнага паходжання, якія ўтрымліваюцца ў нетрах і знаходзяцца ў цвёрдым, вадкім або газападобным стане, і хімічны састаў і фізічныя ўласцівасці якіх дазваляюць ажыццяўляць іх прамысловае і іншае гаспадарчае выкарыстанне ў прыродным выглядзе або пасля першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння).

35. Карыстанне нетрамі – дзейнасць, звязаная з геалагічным вывучэннем нетраў, здабычай карысных выкапняў, выкарыстаннем іншых рэсурсаў нетраў.

36. Распрацоўка радовішчаў – комплекс узаемазвязаных горных работ, якія праводзяцца ў мэтах здабычы карысных выкапняў і (або) выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

37. Разубожванне – страта якасці карыснага выкапня з прычыны прымешвання да яго горных парод або карыснага выкапня, які не адпавядае вызначаным кандыцыям, і (або) страта часткі яго карыснага кампанента або карыснага складніка, якія адбыліся ў працэсе яго здабычы.

38. Рэцыянальнае выкарыстанне нетраў – комплекс прававых, арганізацыйных, тэхнічных, прыродаахоўных і іншых мерапрыемстваў, якія забяспечваюць найбольш поўнае здабыванне карысных выкапняў і эфектыўнае выкарыстанне іншых рэсурсаў нетраў, а таксама ахову іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў пры карыстанні нетрамі.

39. Рэсурсы нетраў – карысныя выкапні, падземныя прасторы і геатэрмальныя рэсурсы нетраў, прамысловае і іншае гаспадарчае выкарыстанне якіх тэхналагічна магчыма і эканамічна мэтазгодна.

39¹. Самавольнае карыстанне нетрамі – карыстанне нетрамі без атрымання дакументаў, якія з'яўляюцца прававымі падставамі карыстання нетрамі.

40. Стратэгічныя карысныя выкапні – карысныя выкапні, якія маюць асаблівае значэнне для сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь і забеспячэння нацыянальнай бяспекі.

40¹. Стратыграфічная схема Рэспублікі Беларусь – дакумент, які ўтрымлівае схематычнае адлюстраванне часавых і прасторавых суадносін стратыграфічных падраздзяленняў (ярусаў, біястратыграфічных зон), размешчаных у парадку іх стратыграфічнай паслядоўнасці, якія характарызуюцца пэўным саставам і ўласцівасцямі горных парод, іншымі прыкметамі і складаюць геалагічны разрэз пэўнай часткі зямной кары.

41. Вуглевадароды – нафта, прыродны газ, газавы кандэнсат і нафтавы спадарожны газ.

42. Участак нетраў – частка нетраў з пэўнымі прасторавымі межамі, якая мае характарыстыкі, адлюстраваныя ў дзяржаўным кадастры нетраў і акце, які сведчыць геалагічны або горны адвод.

43. Хвастасховішча – збудаванне або комплекс збудаванняў, прызначаныя для прыёму і захоўвання пабочных і спадарожных прадуктаў першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння) карысных выкапняў (хвастоў).

44. Цалік – частка пласта (залежу) карыснага выкапня, не вынятая або якая часова не здабываецца з нетраў у працэсе распрацоўкі радовішча ў мэтах забеспячэння захаванасці горнай выработкі і наземных збудаванняў.

Артыкул 2. Заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў

1. Заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў грунтуецца на Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і складаецца з гэтага Кодэкса, іншых законаў, нарматыўных прававых актаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і іншых актаў заканадаўства.

2. Адносіны ў галіне аховы і выкарыстання зямель, якія ўзнікаюць пры карыстанні нетрамі, рэгулююцца заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні зямель.

3. Адносіны, звязаныя з аховай і выкарыстаннем падземных вод, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні вод.

4. Адносіны, звязаныя з бяспечным вядзеннем работ пры карыстанні нетрамі, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам у галіне прамысловай бяспекі.

5. Адносіны, звязаныя з правядзеннем земляных работ пры ўзвядзенні будынкаў, збудаванняў і іншых аб'ектаў будаўніцтва, не звязаных з карыстаннем нетрамі, рэгулююцца заканадаўствам у галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці, за выключэннем адносін, звязаных з аховай нетраў, якія рэгулююцца гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў.

6. Адносіны ў галіне будаўніцтва падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам у галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці.

7. Адносіны, звязаныя з участкамі нетраў як аб'ектамі інвестыцый, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам у сферы інвестыцый.

8. Адносіны, звязаныя з аховай і выкарыстаннем мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам аб прыродных тэрыторыях, якія асабліва ахоўваюцца, і заканадаўствам аб культуры.

8¹. Адносіны, звязаныя з правядзеннем навукова-даследчых работ у галіне выкарыстання і аховы нетраў, рэгулююцца гэтым Кодэксам у частцы, не ўрэгуляванай заканадаўствам аб навуковай, навукова-тэхнічнай і інвацыійнай дзейнасці.

9. Маёмасныя адносіны, якія ўзнікаюць у сувязі з аховай і выкарыстаннем нетраў, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца грамадзянскім заканадаўствам.

9¹. Адносіны, звязаныя з выкарыстаннем падземных прастор для размяшчэння аб'ектаў захоўвання або пахавання адпрацаваных ядзерных матэрыялаў і радыеактыўных адходаў, не ўрэгуляваныя гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, рэгулююцца заканадаўствам у галіне выкарыстання атамнай энергіі і заканадаўствам аб радыяцыйнай бяспецы.

10. Калі міжнародным дагаворам Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў устаноўлены іншыя правілы, чым тыя, якія змяшчаюцца ў гэтым Кодэксе, то прымяняюцца правілы міжнароднага дагавора.

Артыкул 3. Аб'екты адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Аб'ектамі адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў з'яўляюцца:

рэсурсы нетраў;

участкі нетраў, у тым ліку геалагічныя і горныя адводы;

горныя прадпрыемствы, асобныя горныя выработкі;

геалагічная інфармацыя;

мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы;

правы на карыстанне нетрамі.

Артыкул 4. Суб'екты адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Суб'ектамі адносін у галіне выкарыстання і аховы нетраў з'яўляюцца:

дзяржаўныя органы, якія ажыццяўляюць дзяржаўнае кіраванне, рэгуляванне, кантроль (нагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў;

іншыя юрыдычныя асобы Рэспублікі Беларусь, замежныя і міжнародныя юрыдычныя асобы, арганізацыі, якія не з'яўляюцца юрыдычнымі асобамі (далей – юрыдычныя асобы);

індывідуальныя прадпрымальнікі;

грамадзяне Рэспублікі Беларусь, замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства (далей – грамадзяне).

Артыкул 5. Права ўласнасці на нетры

1. Нетры з'яўляюцца выключна дзяржаўнай уласнасцю. Дзяржава рэалізуе прыналежныя ёй правы валодання, карыстання і распараджэння нетрамі праз упаўнаважаныя дзяржаўныя органы.

2. Нетры не могуць быць прадметам закладу, куплі-продажу, дарэння, наследавання, укладу ў статутны фонд, а таксама прадметам адчужэння ў іншай форме.

Артыкул 6. Права ўласнасці на здабытыя карысныя выкапні

Права ўласнасці на здабытыя карысныя выкапні належыць нетракарыстальніку, які ажыццявіў іх здабычу на законнай падставе, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі, канцэсійным або інвестыцыйным дагаворам.

Артыкул 7. Прынцыпы выкарыстання і аховы нетраў

Выкарыстанне і ахова нетраў павінны ажыццяўляцца на аснове наступных прынцыпаў:

паўнаты і комплекснасці геалагічнага вывучэння нетраў;

рацыянальнага выкарыстання нетраў і іх аховы;

нарміравання ў галіне выкарыстання і аховы нетраў;

платнасці карыстання нетрамі, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі;

забеспячэння бяспекі жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы;

прадухілення шкоднага ўздзеяння на навакольнае асяроддзе.

ГЛАВА 2 ДЗЯРЖАЎНАЕ КІРАВАННЕ І РЭГУЛЯВАННЕ У ГАЛІНЕ ВЫКАРЫСТАННЯ І АХОВЫ НЕТРАЎ

Артыкул 8. Ажыццяўленне дзяржаўнага кіравання і рэгулявання ў галіне выкарыстання і аховы нетраў

Дзяржаўнае кіраванне і рэгуляванне ў галіне выкарыстання і аховы нетраў ажыццяўляюць Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь, мясцовыя Саветы дэпутатаў, выканаўчыя і распарадчыя органы ў адпаведнасці з іх кампетэнцыяй.

Артыкул 9. Кампетэнцыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

1. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў:

1.1. устанаўлівае адзіную дзяржаўную палітыку;

1.2. выключаны;

1.3. зацвярджае пералікі ўчасткаў нетраў, якія могуць з'яўляцца аб'ектам канцэсіі, і прымае рашэнні аб неабходнасці канцэсіі ў дачыненні да ўчасткаў нетраў;

1.3¹. устанаўлівае від канцэсійнага дагавора пры прыняцці рашэння аб неабходнасці канцэсіі ў дачыненні да ўчасткаў нетраў;

1.4. прымае рашэнні:

аб адабранні і даванні ўчасткаў нетраў для размяшчэння аб'ектаў ваеннай інфраструктуры і грамадзянскай абароны;

аб даванні горных адводаў для здабычы стратэгічных карысных выкапняў, карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, за выключэннем здабычы бурштыну, распрацоўка радовішчаў якога ў прамысловых маштабах эканамічна немэтазгодная;

аб устанаўленні і спыненні абмежаванняў на карыстанне нетрамі на асобных участках у мэтах забеспячэння нацыянальнай бяспекі і аховы навакольнага асяроддзя;

аб прыпыненні або спыненні права карыстання нетрамі.

2. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь ажыццяўляе і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на яго Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь і заканадаўчымі актамі.

Артыкул 10. Кампетэнцыя Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

1. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў:

1.1. забяспечвае правядзенне адзінай дзяржаўнай палітыкі;

1.2. зацвярджае дзяржаўныя праграмы;

1.3. устанаўлівае па ўзгадненні з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь парадак разліку і стартавы памер разавай выплаты за даванне ўчасткаў нетраў у карыстанне ў адпаведнасці з канцэсійным або інвестыцыйным дагаворам;

1.4. ажыццяўляе міжурадавае супрацоўніцтва;

1.5. устанаўлівае парадак распрацоўкі, узгаднення, правядзення экспертызы, зацвярджэння, рэгістрацыі, увядзення ў дзеянне і апублікавання норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў, унясення змяненняў і дапаўненняў у іх, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі;

1.6. устанаўлівае арганізацыі, упаўнаважаныя распрацоўваць праекты абгрунтавання меж горнага адводу;

1.7. устанаўлівае парадак правядзення дзяржаўнай геалагічнай экспертызы праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў;

1.8. устанаўлівае парадак забудовы плошчаў залягання карысных выкапняў;

1.9. устанаўлівае парадак правядзення таргоў па выбары інвестара для рэалізацыі інвестыцыйных праектаў у дачыненні да нетраў на падставе канцэсійнага або інвестыцыйнага дагавора;

1.10. устанаўлівае парадак заключэння, змянення, спынення канцэсійнага дагавора.

2. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь ажыццяўляе і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на яго Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, гэтым Кодэксам, іншымі законамі і актамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 11. Кампетэнцыя Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

1. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў у межах сваёй кампетэнцыі:

1.1. праводзіць адзіную дзяржаўную палітыку;

1.2. распрацоўвае і рэалізуе дзяржаўныя праграмы;

1.3. прымае нарматыўныя прававыя акты, зацвярджае, уводзіць у дзеянне тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты, уключаючы нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў;

1.4. фарміруе і вядзе дзяржаўны геалагічны фонд;

1.5. зацвярджае стратыграфічную схему Рэспублікі Беларусь, а таксама палажэнне аб стратыграфічнай камісіі і яе склад;

1.6. праводзіць дзяржаўную экалагічную экспертызу праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы;

1.7. зацвярджае і спісвае запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па разведаных радовішчах, зацвярджае кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.8. выключаны;

1.9. вядзе дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.10. выдае заключэнні аб наяўнасці (аб адсутнасці) у межах зямельнага ўчастка, аб якім хадайнічаюць, разведанага радовішча карысных выкапняў з

указаннем магчымасці і ўмоў забудовы зямельнага ўчастка, аб якім хадайнічаюць (пры наяўнасці ў яго межах разведанага радовішча карысных выкапняў);

1.11. ажыццяўляе дзяржаўную рэгістрацыю геалагічных і горных адводаў;

1.12. вядзе дзяржаўны кадастр нетраў;

1.13. выключаны;

1.14. ажыццяўляе кантроль (нагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў;

1.15. прад'яўляе іскі аб пакрыцці шкоды, прычыненай навакольнаму асяроддзю ў выніку парушэння заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, у тым ліку патрабаванняў норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў;

1.16. ажыццяўляе міжнароднае супрацоўніцтва;

1.17. устанаўлівае парадак распрацоўкі і ўстанаўлення нарматываў эксплуатацыйных страт карысных выкапняў;

1.18. устанаўлівае патрабаванні да зместу і формы праекта абгрунтавання меж горнага адводу;

1.19. зацвярджае па ўзгадненні з Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь формы акта аб кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, акта аб ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў;

1.20. зацвярджае формы акта аб кансервацыі горнай выработкі, акта аб ліквідацыі горнай выработкі, пасведчання аб дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў.

2. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь ажыццяўляе і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на яго гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.

Артыкул 12. Кампетэнцыя Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь і Дэпартамента па наглядзе за бяспечным вядзеннем работ у прамысловасці Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў

1. Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь у галіне выкарыстання і аховы нетраў у межах сваёй кампетэнцыі:

1.1. прымае нарматыўныя прававыя акты, зацвярджае, уводзіць у дзеянне тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты па пытаннях бяспечнага вядзення работ, звязаных з карыстаннем нетрамі;

1.2. выдае спецыяльныя дазволы (ліцэнзіі) на ажыццяўленне дзейнасці ў галіне прамысловай бяспекі ў выпадках і парадку, устаноўленых заканадаўствам аб ліцэнзаванні;

1.3. ажыццяўляе і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на яго гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.

2. Дэпартамент па наглядзе за бяспечным вядзеннем работ у прамысловасці Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь (далей – Дзяржпрамнагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў у межах сваёй кампетэнцыі:

2.1. ажыццяўляе дзяржаўны нагляд за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з карыстаннем нетрамі;

2.2. праводзіць экспертызу прамысловай бяспекі праектнай дакументацыі на:

распрацоўку радовішчаў карысных выкапняў;
 правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

2.3. узгадняе праекты кансервацыі, раскансервацыі і ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

2.4. прымае ўдзел у рабоце камісій па кансервацыі і ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

2.5. ажыццяўляе адміністрацыйныя працэдуры ў адпаведнасці з заканадаўствам аб адміністрацыйных працэдурах;

2.6. ажыццяўляе і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на яго гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.

Артыкул 13. Кампетэнцыя мясцовых Саветаў дэпутатаў, выканаўчых і распарадчых органаў у галіне выкарыстання і аховы нетраў

1. Мясцовыя Саветы дэпутатаў у галіне выкарыстання і аховы нетраў у межах сваёй кампетэнцыі:

1.1. зацвярджаюць рэгіянальныя праграмы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, а таксама мерапрыемствы па ахове нетраў на тэрыторыі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак і ажыццяўляюць кантроль за іх рэалізацыяй, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі;

1.2. выключаны.

2. Мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў:

2.1. удзельнічаюць у распрацоўцы і рэалізацыі дзяржаўных праграм;

2.2. распрацоўваюць рэгіянальныя праграмы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, мерапрыемствы па ахове нетраў на тэрыторыі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак і прымаюць меры па іх рэалізацыі;

2.3. прымаюць ва ўстаноўленым [артыкулам 32 і 33](#) гэтага Кодэкса парадку рашэнні аб даванні геалагічных і горных адводаў, за выключэннем выпадкаў, калі ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам рашэнні аб даванні горных адводаў прымае Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь;

2.4. прымаюць ва ўстаноўленым [артыкулам 36](#) гэтага Кодэкса парадку рашэнні аб адабранні і даванні ўчасткаў нетраў для дзяржаўных патрэб, калі іншае не ўстаноўлена гэтым Кодэксам, іншымі заканадаўчымі актамі;

2.5. прымаюць рашэнні аб прыпыненні або спыненні права карыстання нетрамі пры парушэнні заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, за выключэннем выпадкаў, калі ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам, іншымі заканадаўчымі актамі прыняцце ўказаных рашэнняў аднесена да кампетэнцыі іншых дзяржаўных органаў;

2.6. выключаны;

2.7. арганізуюць і праводзяць таргі на даванні горнага адводу.

3. Мясцовыя Саветы дэпутатаў, выканаўчыя і распарадчыя органы ажыццяўляюць і іншыя паўнамоцтвы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, ускладзеныя на іх гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства.

ГЛАВА

3

ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ НЕТРАКАРЫСТАЛЬНІКАЎ

Артыкул 14. Правы нетракарыстальнікаў

1. Нетракарыстальнікі маюць права:

1.1. ажыццяўляць карыстанне нетрамі ў адпаведнасці з патрабаваннямі гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства;

1.2. валодаць, карыстацца і распараджацца здабытымі карыснымі выкапнямі, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі, канцэсійным або інвестыцыйным дагаворам;

1.3. распрацоўваць і ўносіць ва ўстаноўленым парадку прапановы аб удасканалванні заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў і заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі, у тым ліку тэхнічных нарматыўных прававых актаў;

1.4. на пакрыццё страт у выпадку адабрання ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб;

1.5. адмовіцца ад дадзенага геалагічнага або горнага адводу;

1.6. праводзіць геалагічнае вивучэнне нетраў за кошт уласных сродкаў у межах дадзеных ім горных адводаў з прытрымліваннем патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства, у тым ліку з прыцягненнем на падставе дагавора юрыдычных асоб і індыўідуальных прадпрымальнікаў, якія маюць права праводзіць геалагічнае вивучэнне нетраў;

1.7. прад'яўляць іскі аб аднаўленні парушаных праў.

2. Нетракарыстальнікі могуць рэалізоўваць і іншыя правы ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Артыкул 15. Гарантыі праў нетракарыстальнікаў

1. Умяшанне ў гаспадарчую і іншую дзейнасць нетракарыстальнікаў з боку дзяржаўных органаў і іх службовых асоб не дапускаецца, за выключэннем выпадкаў парушэння нетракарыстальнікамі заканадаўства.

2. У мэтах абароны праў нетракарыстальнікаў, забеспячэння рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў, бяспечнага вядзення горных работ, прадухілення прычынення магчымай шкоды жыццю і здароўю грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, навакольнаму асяроддзю ажыццяўленне асобных відаў гаспадарчай і іншай дзейнасці юрыдычнымі асобамі і грамадзянамі, у тым ліку індыўідуальнымі прадпрымальнікамі, не звязаных з карыстаннем нетрамі, на зямельных участках, размешчаных у межах горнага адводу або над горным адводам пры здабычы карысных выкапняў падземным спосабам, можа быць забаронена або абмежавана рашэннем мясцовага выканаўчага і распарадчага органа аб абмежаванні (абцяжаранні) правоў на зямельны ўчастак у парадку, устаноўленым заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні зямель, на падставе пісьмовай заявы нетракарыстальніка або тэрытарыяльнага органа Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь або Дзяржпрамнагляду.

3. Парушаныя правы нетракарыстальнікаў падлягаюць аднаўленню ў поўным аб'ёме. Шкода, прычыненая нетракарыстальніку, падлягае пакрыццю ў парадку, устаноўленым грамадзянскім заканадаўствам.

Артыкул 16. Абавязкі нетракарыстальнікаў

1. Нетракарыстальнікі абавязаны:

1.1. выконваць патрабаванні гэтага Кодэкса, іншых актаў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі, у тым ліку патрабаванні тэхнічных

нарматыўных прававых актаў, уключаючы нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў;

1.2. забяспечваць бяспечнае вядзенне работ, звязаных з карыстаннем нетрамі;

1.3. неадкладна паведамляць органам і падраздзяленням па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь, а таксама мясцовым выканаўчым і распарадчым органам аб узнікненні пры карыстанні нетрамі надзвычайных сітуацый, якія пагражаюць жыццю і здароўю грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, навакольнаму асяроддзю;

1.4. пры выяўленні мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў прыпыніць работы, якія могуць парушыць іх цэласнасць, і паведаміць аб гэтых знаходках у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь або яго тэрытарыяльныя органы;

1.5. пры выяўленні матэрыяльных аб'ектаў, якія могуць ўяўляць гістарычна-культурную каштоўнасць (археалагічныя аб'екты, элементы дэкору, мастацкага аздаблення, рэшты роспісу і т.д.), неадкладна спыніць работы або іншую дзейнасць, якія могуць аказваць уздзеянне на гэтыя аб'екты, прыняць меры па іх захаванні і паведаміць аб гэтых знаходках у дзяржаўныя органы, вызначаныя заканадаўствам аб культуры;

1.6. кампенсаваць шкоду, прычыненую пры карыстанні нетрамі жыццю і здароўю грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы.

2. Юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі, якія ажыццяўляюць карыстанне нетрамі, апрача выканання абавязкаў, прадугледжаных [пунктам 1](#) гэтага артыкула, абавязаны:

2.1. выконваць умовы, прадугледжаныя актам, канцэсійным або інвестыцыйным дагаворам, які сведчыць геалагічны або горны адвод, а таксама праектнай дакументацыяй на карыстанне нетрамі;

2.2. выключаны;

2.3. выконваць мерапрыемствы, прадугледжаныя штогадовымі планамі развіцця горных работ;

2.4. своечасова і ў поўным аб'ёме ўносіць выплаты за карыстанне нетрамі;

2.5. праводзіць геолога-маркшэйдарскія работы, а таксама весці геалагічную і маркшэйдарскую дакументацыю і забяспечваць яе захаванасць;

2.6. выконваць устаноўленыя нарматывы ў галіне выкарыстання і аховы нетраў;

2.7. не дапускаць выбарчай распрацоўкі радовішча, якая прыводзіць да дачаснага спусташэння і неабгрунтаваных страт балансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў;

2.8. весці ўлік работ па геалагічным вывучэнні нетраў, карысных выкапняў, якія здабываюцца, і разлікі запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, якія пакідаюцца ў нетрах, пры распрацоўцы радовішчаў, а таксама падаваць дзяржаўную статыстычную справаздачнасць у выпадках і парадку, прадугледжаных заканадаўствам аб дзяржаўнай статыстыцы;

2.9. забяспечваць захаванасць горных вырабатак, у тым ліку пошукавых, разведаных і іншых буравых свідравін, якія могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы радовішча;

2.10. не дапускаць распрацоўкі радовішчаў і іншага карыстання нетрамі за межамі горнага адводу;

2.11. распрацоўваць і ажыццяўляць мерапрыемствы па ахове нетраў і абароне радовішчаў, уключаючы мерапрыемствы, накіраваныя на абарону радовішчаў торфу ад пажараў (у тым ліку пасля завяршэння распрацоўкі радовішчаў) і якія прадугледжваюць магчымасць паўторнага забалочвання тэрыторый на выпрацаваных радовішчах торфу;

2.12. паведамляць аб аднаўленні горных работ на горных прадпрыемствах, у горных выработках, падвергнутых кансервацыі, у тэрытарыяльныя органы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнагляд, мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы не пазней чым за адзін месяц да аднаўлення горных работ;

2.13. весці ў адпаведнасці з [артыкулам 72](#) гэтага Кодэкса назіранне за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый і ажыццяўляць прагназаванне магчымай дэфармацыі зямной паверхні і горнага масіву ў выніку правядзення горных работ;

2.14. падаваць геалагічную інфармацыю ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь;

2.15. праводзіць лакальны маніторынг навакольнага асяроддзя ў межах дадзенага горнага адводу, а таксама за яго межамі ў выпадку, калі негатыўныя наступствы для парушаных зямель, іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў, будынкаў і збудаванняў могуць быць звязаны з правядзеннем горных работ;

2.16. праводзіць рэкультывацыю зямель, парушаных пры карыстанні нетрамі;

2.17. прыводзіць парушаныя пры карыстанні нетрамі іншыя кампаненты прыроднага асяроддзя і прыродныя аб'екты, а таксама будынкi і збудаванні, узведзеныя на плошчы залягання карысных выкапняў да дадання нетракарыстальніку горнага адводу, у стан, прыдатны для іх далейшага выкарыстання.

3. Юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрыемальнікі, якія ажыццяўляюць геалагічнае вивучэнне нетраў, апрача выканання абавязкаў, прадугледжаных [пунктамі 1 і 2](#) гэтага артыкула, абавязаны выконваць умовы падрыхтоўкі разведаных радовішчаў для распрацоўкі, прадугледжаныя [пунктам 2](#) артыкула 52 гэтага Кодэкса.

4. Нетракарыстальнікі павінны выконваць і іншыя абавязкі, устаноўленыя гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі.

Артыкул 17. Асаблівасці карыстання нетрамі ўласнікамі, уладальнікамі, карыстальнікамі і арандатарамі зямельных участкаў

1. Уласнікі, уладальнікі, карыстальнікі і арандатары зямельных участкаў (далей – землекарыстальнікі) пры ўмове прытрымлівання патрабаванняў заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, заканадаўства аб ахове і выкарыстанні зямель, заканадаўства ў галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці ў межах дадзеных ім зямельных участкаў для мэт, не звязаных з атрыманнем даходаў, без дадання горнага адводу, устанаўлення нарматываў у галіне выкарыстання і аховы нетраў маюць права ажыццяўляць:

1.1. здабычу агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў на глыбіню да пяці метраў;

1.2. будаўніцтва і (або) эксплуатацыю падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, на глыбіню да пяці метраў;

1.3. выкарыстанне карысных выкапняў, здабытых з нетраў пры будаўніцтве падземных частак наземных будынкаў, збудаванняў і іншых аб'ектаў будаўніцтва, не звязаных з карыстаннем нетрамі;

1.4. будаўніцтва і эксплуатацыю буравых свідравін, шахтавых калодзежаў і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы падземных вод з першага ад зямной паверхні напорнага ваданоснага гарызонту, пры ўмове прытрымлівання патрабаванняў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні вод.

2. Землекарystalьнікі могуць ажыццяўляць здабычу агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў, якія ёсць на зямельным участку, на глыбіню больш за пяць метраў на падставе акта, які сведчыць горны адвод.

ГЛАВА РЭСУРСЫ НЕТРАЎ

4

Артыкул 18. Класіфікацыя карысных выкапняў

1. Карысныя выкапні зыходзячы з іх фізічных і тэхналагічных уласцівасцей падраздзяляюцца на:

- 1.1. рудныя;
- 1.2. нярудныя;
- 1.3. гаручыя;
- 1.4. падземныя воды.

2. Карысныя выкапні зыходзячы з іх эканамічнага значэння падраздзяляюцца на:

- 2.1. стратэгічныя карысныя выкапні;
- 2.2. агульнараспаўсюджаныя карысныя выкапні;
- 2.3. карысныя выкапні абмежаванага распаўсюджвання;
- 2.4. падземныя воды.

Артыкул 19. Рудныя карысныя выкапні

Руднымі карыснымі выкапнямі прызнаюцца:
самародныя металы;
руды чорных, каляровых, рэдкіх, радыеактыўных металаў, рэдказемных элементаў.

Артыкул 20. Нярудныя карысныя выкапні

Няруднымі карыснымі выкапнямі прызнаюцца:
каменная і калійныя солі, гіпс, фасфарыты, даўсаніт;
прыродныя будаўнічыя матэрыялы (пясок, гравій, гліністыя пароды, мел, мергель, вапняк, даламіт, будаўнічы і абліцовачны камень);
каштоўныя, вырабныя і тэхнічныя камяні;
іншыя карысныя выкапні, не аднесеныя да рудных або гаручых карысных выкапняў, падземных вод.

Артыкул 21. Гаручыя карысныя выкапні

Гаручымі карыснымі выкапнямі прызнаюцца:

цвёрдыя – буры вугаль, гаручыя сланцы, торф;
вадка – нафта і газавы кандэнсат;
газападобныя – прыродны газ, нафтавы спадарожны газ.

Артыкул 22. Стратэгічныя карысныя выкапні

1. Да стратэгічных карысных выкапняў належаць:

1.1. наступныя гаручыя карысныя выкапні:

нафта і газавы кандэнсат;

прыродны газ;

буры вугаль;

гаручыя сланцы;

1.2. наступныя рудныя карысныя выкапні:

жалезныя руды, баксіты, уранавыя руды, тытан, медзь, малібдэн, цырконій, тантал, ніобій, берылій, літый;

руды рэдказемельных элементаў (гадаліній, гольмій, дыспрозій, еўропій, ітэrbій, лантан, лютэцый, неадым, празеадым, праметый, самарый, тэrbій, тулій, цэрый, эрбій);

каштоўныя металы (золата, серабро, плаціна, паладый);

1.3. наступныя нярудныя карысныя выкапні:

калійныя солі;

каштоўныя і вырабныя камяні (алмазы, рубіны, бурштын);

асабліва чысты жыльны кварц і горны хрусталь;

даўсаніт;

мел, мергель, трэпел, гліна, якія выкарыстоўваюцца для вытворчасці цэменту.

2. Да стратэгічных карысных выкапняў могуць быць аднесены і іншыя карысныя выкапні ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі.

Артыкул 23. Агульнараспаўсюджаныя карысныя выкапні

1. Да агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў адносяцца:

1.1. пясок (акрамя пяску, які выкарыстоўваецца ў якасці фармовачнага, для вытворчасці шкла, фарфора-фаянсавых вырабаў, вогнетрывалых матэрыялаў, цэменту);

1.2. пясчана-гравійна-валунны матэрыял;

1.3. гліна, суглінак, супесь (акрамя вогнетрывалых, тугаплаўкіх, фармовачных, фарбавых, бентанітавых, кіслотатрывалых і кааліну, а таксама тых, якія выкарыстоўваюцца для вытворчасці фарфора-фаянсавых вырабаў, цэменту);

1.4. мел (акрамя мелу, які выкарыстоўваецца для вытворчасці цэменту, шкла, гумы, у хімічнай прамысловасці);

1.5. даламіт (акрамя пілавальнага, абліцовачнага, а таксама таго, які выкарыстоўваецца для вытворчасці шкла, у металургічнай і хімічнай прамысловасці);

1.6. мергель (акрамя мергелю, які выкарыстоўваецца для вытворчасці цэменту);

1.7. магматычныя, вулканічныя і метамарфічныя пароды (будаўнічы камень), акрамя абліцовачнага каменю і парод, якія выкарыстоўваюцца для вытворчасці дэкаратыўных вырабаў, вогнетрывалых і кіслотатрывалых матэрыялаў, мінеральнай ваты і каменнага ліцця;

1.8. торф і сапрапелі.

2. Да агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў могуць быць аднесены і іншыя карысныя выкапні ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі.

Артыкул 24. Карысныя выкапні абмежаванага распаўсюджвання

Карыснымі выкапнямі абмежаванага распаўсюджвання прызнаюцца карысныя выкапні, не аднесеныя ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам і іншымі заканадаўчымі актамі да стратэгічных, агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў або падземных вод.

Артыкул 25. Падземныя воды

Падземныя воды па сваім саставе, уласцівасцях і мэтавым прызначэнні падраздзяляюцца на:

- прэсныя воды;
- мінеральныя воды;
- мінералізаваныя прамысловыя воды;
- воды радовішчаў карысных выкапняў.

Артыкул 26. Геатэрмальныя рэсурсы нетраў

1. Геатэрмальныя рэсурсы нетраў уключаюць у сябе рэсурсы геатэрмальных вод і петрагеатэрмальныя рэсурсы, акумуляваныя ў блоках нагрэтых, практычна бязводных горных парод.

2. Да рэсурсаў геатэрмальных вод належаць цеплавая і іншыя віды асацыіраванай з геатэрмальнымі водамі энергіі.

Артыкул 27. Падземныя прасторы

1. Падземныя прасторы ўключаюць у сябе натуральныя або штучна створаныя поласці нетраў, якія выкарыстоўваюцца або могуць быць выкарыстаны ў мэтах:

1.1. размяшчэння, будаўніцтва і (або) эксплуатацыі:

тунэляў, падземных транспартных камунікацый і іншых падобных збудаванняў, прызначаных для ажыццяўлення транспартнай дзейнасці, размяшчэння і эксплуатацыі лінейна-кабельных збудаванняў электрасувязі і іншых падземных збудаванняў, сховішчаў;

аб'ектаў ваеннай інфраструктуры і грамадзянскай абароны;

аб'ектаў сацыяльнай, вытворчай, інжынернай інфраструктуры і ўстаноў аховы здароўя;

аб'ектаў захоўвання і пахавання адходаў;

1.2. археалагічных і іншых даследаванняў.

2. Актамі заканадаўства могуць быць прадугледжаны і іншыя мэты выкарыстання падземных прастор.

ГЛАВА

5

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ АБ КАРЫСТАННІ НЕТРАМІ

Артыкул 28. Віды карыстання нетрамі

Карыстанне нетрамі ажыццяўляецца па наступных відах:

геалагічнае вывучэнне нетраў;

здабыча карысных выкапняў;

выкарыстанне падземных прастор у мэтах, прадугледжаных [артыкулам 27](#) гэтага Кодэкса;

выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

Артыкул 29. Тэрміны карыстання нетрамі

1. Нетры даюцца ў карыстанне на тэрмін:

1.1. для геалагічнага вывучэння нетраў – да пяці гадоў;

1.2. для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў – на тэрмін, устаноўлены праектнай дакументацыяй, але не больш за пяцьдзясят гадоў;

1.3. для будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, – на тэрмін, устаноўлены праектнай дакументацыяй;

1.4. пры перадачы ўчасткаў нетраў у адпаведнасці з канцэсійным або інвестыцыйным дагаворам – на тэрмін, устаноўлены дагаворам, але не больш за дзевяноста дзевяць гадоў.

2. Тэрмін карыстання нетрамі лічыцца з дня ўзнікнення ў нетракарыстальніка права карыстання нетрамі.

3. Перыяд часу, неабходны для правядзення рэкультывацыі зямель, прывядзення парушаных пры карыстанні нетрамі іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў у стан, прыдатны для іх далейшага выкарыстання, а таксама для ажыццяўлення мерапрыемстваў, накіраваных на абарону радовішчаў торфу ад пажараў (у тым ліку пасля завяршэння распрацоўкі радовішчаў) і якія прадугледжваюць магчымасць паўторнага забалочвання тэрыторый на выпрацаваных радовішчах торфу, уключаецца ў тэрмін карыстання нетрамі.

4. Тэрмін карыстання нетрамі для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў можа быць прадоўжаны ў выпадку няпоўнага здабывання запасаў карысных выкапняў, няпоўнага выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў у межах дадзенага горнага адводу на перыяд, які не перавышае тэрмін, указаны ў [падпункце 1.2](#) пункта 1 гэтага артыкула, пры ўмове прытрымлівання нетракарыстальнікам патрабаванняў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў.

Рашэнне аб прадаўжэнні тэрміну карыстання нетрамі для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў прымаецца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, які прыняў рашэнне аб даванні горнага адводу, або Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у выпадках, калі рашэнне аб даванні горнага адводу прымае Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, на падставе пісьмовай заявы нетракарыстальніка, пададзенай не пазней чым за адзін месяц і не раней чым за тры месяцы да сканчэння гэтага тэрміну.

Прадаўжэнне тэрміну карыстання нетрамі для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў праводзіцца ў парадку, прадугледжаным [артыкуламі 33 і 35](#) гэтага Кодэкса для давання горных адводаў.

Пры прадаўжэнні тэрміну карыстання нетрамі для здабычы карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў афармляецца новы акт, які сведчыць горны адвод. Пры гэтым нетракарыстальнік абавязаны здаць арыгінал раней выдадзенага акта, які сведчыць горны адвод, у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган.

Артыкул 30. Узнікненне права карыстання нетрамі

1. Прававымі падставамі карыстання нетрамі з'яўляюцца:

1.1. акт, які сведчыць геалагічны або горны адвод, а ў выпадку здабычы падземных вод у аб'ёме больш за пяць кубічных метраў за суткі з прымяненнем водазаборных збудаванняў, у тым ліку самавылівальных буравых свідравін, таксама дазвол на спецыяльнае водакарыстанне або комплексны прыродаахоўны дазвол;

1.2. пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў;

1.3. дакумент, які сведчыць права землекарыстальніка на зямельны ўчастак (пры карыстанні нетрамі ў адпаведнасці з [пунктам 1](#) артыкула 17 гэтага Кодэкса), а ў выпадку здабычы землекарыстальнікам падземных вод у аб'ёме больш за пяць кубічных метраў за суткі з прымяненнем водазаборных збудаванняў, у тым ліку самавылівальных буравых свідравін, таксама дазвол на спецыяльнае водакарыстанне або комплексны прыродаахоўны дазвол.

2. Права карыстання нетрамі ўзнікае з дня:

2.1. дзяржаўнай рэгістрацыі геалагічнага або горнага адводу;

2.2. дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных [пунктам 1](#) артыкула 49 гэтага Кодэкса;

2.3. узнікнення права землекарыстальніка на зямельны ўчастак (пры карыстанні нетрамі ў адпаведнасці з [пунктам 1](#) артыкулам 17 гэтага Кодэкса);

2.4. выдачы дазволу на спецыяльнае водакарыстанне або комплекснага прыродаахоўнага дазволу (у выпадку здабычы падземных вод у аб'ёме больш за пяць кубічных метраў за суткі з прымяненнем водазаборных збудаванняў, у тым ліку самавылівальных буравых свідравін).

3. Нетракарыстальнік не мае права перадаваць дадзенае яму права карыстання нетрамі іншым асобам.

4. Карыстанне нетрамі забараняецца або абмяжоўваецца ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі на прыродных тэрыторыях і прыродных тэрыторыях, якія асабліва ахоўваюцца, якія падлягаюць спецыяльнай ахове, для якіх вызначаны спецыяльныя рэжымы іх аховы і выкарыстання, калі карыстанне нетрамі ў межах іх тэрыторый не адпавядае гэтым рэжымам; на тэрыторыях населеных пунктаў; на тэрыторыях, якія падвергліся радыеактыўнаму забруджванню ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС; у месцах размяшчэння лінейных збудаванняў (газаправодаў, нафтаправодаў, лінейна-кабельных збудаванняў электрасувязі і інш.); на тэрыторыях, у межах якіх размяшчаюцца разведаныя радовішчы торфу, зарэзерваваныя для спецыяльных мэт (медыцынскіх, комплекснай і біятэрмахімічнай перапрацоўкі) і якія ўтрымліваюць бітумінозную, гідролізную і гразелячэбную сыравіну.

5. Не дапускаецца здабыча торфу на:

5.1. радовішчах з астаткавым слоём торфу менш за 50 сантыметраў;

5.2. упершыню перададзеных у распрацоўку радовішчах торфу (іх частках), калі яны не абсталяваны гідратэхнічнымі збудаваннямі і прыладамі, якія забяспечваюць аператыўны пад'ём узроўню вады ў асушальных сістэмах у выпадку ўзгарання торфу або пры пагрозе такога ўзгарання, а таксама падтрыманне гідралагічнага рэжыму паверхневых водных аб'ектаў і воднага рэжыму зямель (глеб) на прыродных тэрыторыях, якія асабліва ахоўваюцца і прыродных тэрыторыях, якія падлягаюць спецыяльнай ахове, якія прылягаюць да радовішчаў торфу (іх частак), якія падрыхтоўваюцца да распрацоўкі або якія распрацоўваюцца.

Артыкул 31. Выплаты за карыстанне нетрамі

Карыстанне нетрамі з'яўляецца платным, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных [пунктам 1](#) артыкулам 17 гэтага Кодэкса і іншымі заканадаўчымі актамі.

ГЛАВА

6

ДАВАННЕ ГЕАЛАГІЧНЫХ І ГОРНЫХ АДВОДАЎ. АДАБРАННЕ І ДАВАННЕ ЎЧАСТКАЎ НЕТРАЎ ДЛЯ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПАТРЭБ. ПЕРАХОД ПРАВА КАРЫСТАННЯ НЕТРАМІ ПРЫ РЭАРГАНІЗАЦЫІ ЮРЫДЫЧНАЙ АСОБЫ

Артыкул 32. Парадак давання геалагічных адводаў

1. Геалагічныя адводы даюцца юрыдычным асобам і індыўдуальным прадпрымальнікам на падставе рашэнняў раённых (абласных, Мінскага гарадскога, гарадскіх (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчых і распарадчых органаў.

Раённым выканаўчым і распарадчым органам ажыццяўляецца даванне геалагічных адводаў у межах раёна.

Мінскім гарадскім і гарадскім (гарадоў абласнога падпарадкавання) выканаўчымі і распарадчымі органамі ажыццяўляецца даванне геалагічных адводаў у межах гэтых гарадоў.

Абласным выканаўчым і распарадчым органам ажыццяўляецца даванне геалагічных адводаў у выпадку, калі геалагічны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і больш раёнаў у межах вобласці.

У выпадку, калі геалагічны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і больш абласцей, рашэнне аб яго даванні прымае абласны выканаўчы і распарадчы орган, тэрыторыя якога пераважае ў складзе геалагічнага адводу, па ўзгадненні з іншымі абласнымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размяшчаецца геалагічны адвод.

2. Юрыдычныя асобы і індыўдуальныя прадпрымальнікі, зацікаўленыя ў атрыманні геалагічнага адводу, падаюць у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, упаўнаважаны ў адпаведнасці з [пунктам 1](#) гэтага артыкула прымаць рашэнне аб даванні геалагічнага адводу, заяву аб даванні геалагічнага адводу. У заяве ўказваюцца мэты, для якой просіцца геалагічны адвод, і яго месцараспаляжэнне, якое намячаецца. Да заявы дадаюцца:

2.1. копія дакумента, якая пацвярджае дзяржаўную рэгістрацыю юрыдычнай асобы або індыўдуальнага прадпрымальніка;

2.2. тапаграфічны план (карта) або копія плана зямельнага ўчастка, у межах якога размяшчаецца ўчастак нетраў, аб якім хадаінічаюць, і геалагічныя разрэзы, на якія павінны быць нанесены межы геалагічнага адводу, аб якім хадаінічаюць;

2.3. пералік работ па геалагічным вывучэнні нетраў, якія плануюцца;

2.4. копія канцэсійнага дагавора, зарэгістраванага ў Дзяржаўным рэестры канцэсійных дагавораў, або копія інвестыцыйнага дагавора, зарэгістраванага ў Дзяржаўным рэестры інвестыцыйных дагавораў з Рэспублікай Беларусь, калі рашэнне аб даванні геалагічнага адводу прымаецца ў сувязі з заключэннем такіх дагавораў.

3. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган:

3.1. пры адсутнасці падстаў для адмовы ў даванні геалагічнага адводу, абумоўленых горадабудаўнічымі рэгламентамі, прыродаахоўнымі і іншымі патрабаваннямі заканадаўства, абмежаваннямі і забаронамі для тэрыторый,

указаных у [пункце 4](#) артыкула 30 гэтага Кодэкса, на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) гэтага артыкула, рыхтуе праект рашэння аб даванні геалагічнага адводу і накіроўвае гэты праект рашэння з дакументамі, прадугледжанымі [пунктам 2](#) гэтага артыкула, у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на ўзгадненне;

3.2. пры наяўнасці падстаў для адмовы ў даванні геалагічнага адводу, абумоўленых горадабудаўнічымі рэгламентамі, прыродаахоўнымі і іншымі патрабаваннямі заканадаўства, абмежаваннямі і забаронамі для тэрыторый, указаных у [пункце 4](#) артыкула 30 гэтага Кодэкса, на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) гэтага артыкула, прымае рашэнне аб адмове ў даванні геалагічнага адводу і накіроўвае копію рашэння заяўніку.

4. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу дзесяці рабочых дзён з дня атрымання праекта рашэння аб даванні геалагічнага адводу і дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) гэтага артыкула, накіроўвае ў мясцовы выканаўчы і распарадчы орган заключэнне аб узгадненні праекта рашэння аб даванні геалагічнага адводу або аб адмове ва ўзгадненні гэтага праекта рашэння з указаннем падстаў адмовы, а таксама вяртае ўсе дакументы, прыкладзеныя да праекта рашэння.

5. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання заключэння Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб узгадненні праекта рашэння аб даванні геалагічнага адводу або аб адмове ва ўзгадненні гэтага праекта рашэння прымае рашэнне аб даванні геалагічнага адводу або аб адмове ў яго даванні з указаннем падстаў адмовы і на працягу трох рабочых дзён пасля яго прыняцця накіроўвае копію рашэння заяўніку.

6. Рашэнне абласнога (Мінскага гарадскога) выканаўчага і распарадчага органа аб адмове ў даванні геалагічнага адводу можа быць абскарджана ў суд, а рашэнне раённага (гарадскога (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчага і распарадчага органа – у вышэйстаячы выканаўчы і распарадчы орган і (або) у суд на працягу аднаго года з дня атрымання копіі рашэння.

7. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які прыняў рашэнне аб даванні геалагічнага адводу, на працягу пяці рабочых дзён з дня яго прыняцця афармляе акт, які сведчыць геалагічны адвод, у трох экзэмплярах па форме, устаноўленай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, і накіроўвае ўсе экзэмпляры гэтага акта ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь для дзяржаўнай рэгістрацыі геалагічнага адводу. Да акта, які сведчыць геалагічны адвод, дадаецца пералік работ, якія плануюцца па геалагічным вывучэнні нетраў.

8. У акце, які сведчыць геалагічны адвод, указваюцца:

8.1. нетракарыстальнік, якому даецца геалагічны адвод;

8.2. мэты геалагічнага вывучэння нетраў;

8.3. назва органа, які прыняў рашэнне аб даванні геалагічнага адводу, дата прыняцця рашэння і яго нумар;

8.4. тэрмін, не пазней за які нетракарыстальнік, якому даецца геалагічны адвод, павінен распачаць геалагічнае вывучэнне нетраў;

8.5. месцараспалажэнне геалагічнага адводу;

8.6. межы геалагічнага адводу;

8.7. тэрмін карыстання нетрамі;

8.8. магчымасць пробнай эксплуатацыі радовішча з указаннем тэрмінаў яе правядзення і дапушчальных аб'ёмаў здабычы карысных выкапняў;

8.9. абмежаванні і забароны, прадугледжаныя заканадаўчымі актамі.

9. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу трох рабочых дзён з дня атрымання акта, які сведчыць геалагічны адвод, ажыццяўляе дзяржаўную рэгістрацыю геалагічнага адводу ў дзяржаўным рэестры геалагічных адводаў. Пры гэтым на ўсіх экзэмплярах акта, які сведчыць геалагічны адвод, ставіцца штамп аб дзяржаўнай рэгістрацыі гэтага адводу ў дзяржаўным рэестры геалагічных адводаў з указаннем нумара экзэмпляра. Пасля гэты першы экзэмпляр акта, які сведчыць геалагічны адвод, вяртаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які яго прадставіў, другі экзэмпляр накіроўваецца заяўніку, трэці экзэмпляр застаецца на захоўванні ў Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

10. Даванне геалагічных адводаў праводзіцца без адабрання зямельных участкаў у землекарыстальнікаў.

11. Даванне геалагічнага адводу не патрабуецца пры правядзенні:

11.1. эксплуатацыйнай разведкі ў межах дадзенага горнага адводу;

11.2. работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных [пунктамі 1 і 5](#) артыкула 49 гэтага Кодэкса.

12. Пры неабходнасці правядзення іншых работ па геалагічным вывучэнні нетраў, чым тыя, якія былі ўказаны ў пераліку запланаваных работ па геалагічным вывучэнні нетраў пры атрыманні акта, які сведчыць геалагічны адвод, нетракарыстальнік, якому дадзены геалагічны адвод, рыхтуе новы пералік запланаваных работ па геалагічным вывучэнні нетраў і падае яго ў адпаведны мясцовы выканаўчы і распарадчы орган і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь да пачатку правядзення гэтых работ. Пры гэтым пераафармлення акта, які сведчыць геалагічны адвод, не патрабуецца.

Артыкул 33. Парадак давання горных адводаў

1. Горныя адводы даюцца юрыдычным асобам і індывідуальным прадпрымальнікам на падставе рашэнняў раённых (абласных, Мінскага гарадскога, гарадскіх (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчых і распарадчых органаў, за выключэннем выпадкаў, калі ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам рашэнні аб даванні горных адводаў прымае Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь.

Раённым выканаўчым і распарадчым органам ажыццяўляецца даванне горных адводаў у межах раёна.

Мінскім гарадскім і гарадскім (гарадоў абласнога падпарадкавання) выканаўчымі і распарадчымі органамі ажыццяўляецца даванне горных адводаў у межах гэтых гарадоў.

Абласным выканаўчым і распарадчым органам ажыццяўляецца даванне горнага адводу ў выпадку, калі горны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і болей раёнаў у межах вобласці, а таксама ў выпадку, калі даванне горнага адводу, размешчанага ў межах вобласці, звязана з неабходнасцю адабрання зямельнага ўчастка з сельскагаспадарчых зямель сельскагаспадарчага прызначэння, зямель

прыродаахоўнага, аздараўленчага, рэкрэацыйнага, гістарычна-культурнага прызначэння, лясных зямель ляснога фонду.

У выпадку, калі горны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і болей абласцей, рашэнне аб яго даванні прымае абласны выканаўчы і распарадчы орган, тэрыторыя якога пераважае ў складзе горнага адводу, па ўзгадненні з іншымі абласнымі выканаўчымі і распарадчымі organамі, на тэрыторыі якіх размяшчаецца горны адвод.

2. Юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі, зацікаўленыя ў атрыманні горнага адводу, падаюць у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, упаўнаважаны ў адпаведнасці з [пунктам 1](#) гэтага артыкула прымаць рашэнне аб даванні горнага адводу, заяву аб даванні горнага адводу. У заяве ўказваюцца мэты, для якой просіцца горны адвод, і яго вызначанае месцараспалажэнне. Да заявы дадаюцца:

2.1. копія дакумента, які пацвярджае дзяржаўную рэгістрацыю юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрымальніка;

2.2. праект абгрунтавання меж горнага адводу (за выключэннем здабычы бурштыну, распрацоўка радовішчаў якога ў прамысловых маштабах эканамічна немэтазгодная).

Праекты абгрунтавання меж горнага адводу распрацоўваюцца арганізацыямі, якія ўстанаўліваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, і зацвярджаюцца юрыдычнымі асобамі, індывідуальнымі прадпрымальнікамі, зацікаўленымі ў атрыманні горнага адводу.

Патрабаванні да зместу і формы праекта абгрунтавання меж горнага адводу ўстанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Праект абгрунтавання меж горнага адводу не падаецца ў выпадку прадаўжэння тэрміну карыстання нетрамі, калі межы раней дадзенага горнага адводу не змяняюцца;

2.3. копія канцэсійнага дагавора, зарэгістраванага ў Дзяржаўным рэестры канцэсійных дагавораў, або копія інвестыцыйнага дагавора, зарэгістраванага ў Дзяржаўным рэестры інвестыцыйных дагавораў з Рэспублікай Беларусь, калі рашэнне аб даванні горнага адводу прымаецца ў сувязі з заключэннем такіх дагавораў.

2¹. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган:

2¹.1. пры адсутнасці падстаў для адмовы ў даванні горнага адводу, абумоўленых горадабудаўнічымі рэгламентамі, прыродаахоўнымі і іншымі патрабаваннямі заканадаўства, абмежаваннямі і забаронамі для тэрыторый, указаных у [пункце 4](#) артыкула 30 гэтага Кодэкса, на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) гэтага артыкула, рыхтуе праект рашэння аб даванні горнага адводу і накіроўвае гэты праект рашэння з дакументамі, прадугледжанымі [пунктам 2](#) гэтага артыкула, у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на ўзгадненне;

2¹.2. пры наяўнасці падстаў для адмовы ў даванні горнага адводу, абумоўленых горадабудаўнічымі рэгламентамі, прыродаахоўнымі і іншымі патрабаваннямі заканадаўства, абмежаваннямі і забаронамі для тэрыторый, указаных у [пункце 4](#) артыкула 30 гэтага Кодэкса, на працягу пяці рабочых дзён з

дня атрымання дакументаў, прадугледжаных пунктам 2 гэтага артыкула, прымае рашэнне аб адмове ў даванні горнага адводу і накіроўвае копію рашэння заяўніку.

3. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу дзесяці рабочых дзён з дня атрымання праекта рашэння аб даванні горнага адводу і дакументаў, прадугледжаных пунктам 2 гэтага артыкула, накіроўвае ў мясцовы выканаўчы і распарадчы орган заключэнне аб узгадненні праекта рашэння аб даванні горнага адводу або аб адмове ва ўзгадненні гэтага праекта рашэння з указаннем падстаў адмовы, а таксама вяртае ўсе дакументы, прыкладзеныя да праекта рашэння.

Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання заключэння Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб узгадненні праекта рашэння аб даванні горнага адводу або аб адмове ва ўзгадненні гэтага праекта рашэння прымае рашэнне аб даванні горнага адводу або аб адмове ў яго даванні з указаннем падстаў адмовы і на працягу трох рабочых дзён пасля яго прыняцця накіроўвае копію рашэння заяўніку.

4. Рашэнне абласнога (Мінскага гарадскога) выканаўчага і распарадчага органа аб адмове ў даванні горнага адводу можа быць абскарджана ў суд, а рашэнне раённага (гарадскога (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчага і распарадчага органа – у вышэйшэйстаячы выканаўчы і распарадчы орган і (або) у суд на працягу аднаго года з дня атрымання копіі рашэння.

5. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які прыняў рашэнне аб даванні горнага адводу, на працягу пяці рабочых дзён з дня яго прыняцця афармляе акт, які сведчыць горны адвод, у трох экзэмплярах па форме, устаноўленай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, і накіроўвае ўсе экзэмпляры гэтага акта ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь для дзяржаўнай рэгістрацыі горнага адводу.

6. У акце, які сведчыць горны адвод, указваюцца:

6.1. нетракарыстальнік, якому даецца горны адвод;

6.2. мэта давання горнага адводу;

6.3. назва органа, які прыняў рашэнне аб даванні горнага адводу, дата прыняцця рашэння і яго нумар;

6.4. тэрмін, не пазней за які нетракарыстальнік, якому даецца горны адвод, павінен распачаць яго выкарыстанне;

6.5. месцараспалажэнне горнага адводу;

6.6. межы горнага адводу;

6.7. тэрмін карыстання нетрамі;

6.8. магчымасць правядзення эксплуатацыйнай разведкі радовішча;

6.9. магчымасць вопытна-прамысловай распрацоўкі радовішча (яго часткі) з указаннем яе тэрмінаў і аб'ёмаў здабычы карысных выкапняў;

6.10. абмежаванні і забароны, прадугледжаныя заканадаўчымі актамі.

7. У выпадку давання горнага адводу для здабычы карысных выкапняў у акце, які сведчыць горны адвод, таксама ўказваюцца:

7.1. назва радовішча карысных выкапняў;

7.2. плошча радовішча карысных выкапняў (яго часткі);

7.3. глыбіня здабычы карысных выкапняў;

7.4. асноўны карысны выкапень і карысныя выкапні, якія залягаюць сумесна з ім, іх запасы.

8. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу трох рабочых дзён з дня атрымання акта, які сведчыць горны адвод, ажыццяўляе дзяржаўную рэгістрацыю горнага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў. Пры гэтым на ўсіх экзэмплярах акта, які сведчыць горны адвод, ставіцца штамп аб дзяржаўнай рэгістрацыі гэтага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў з указаннем нумара экзэмпляра. Пасля гэтага першы экзэмпляр акта, які сведчыць горны адвод, вяртаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які прадставіў яго, другі экзэмпляр накіроўваецца заяўніку, трэці экзэмпляр застаецца на захоўванні ў Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

9. У выпадку, калі на горны адвод прэтэндуюць дзве і больш юрыдычныя асобы і (або) індывідуальныя прадпрыемальнікі, рашэнне аб даванні горнага адводу прымаецца па выніках таргоў на даванне горнага адводу, якія праводзяцца ў адпаведнасці з [артыкулам 34](#) гэтага Кодэкса, за выключэннем выпадку, прадугледжанага часткай другой гэтага пункта. Пры гэтым рашэнне аб даванні горнага адводу павіна быць прынята не пазней дзесяці рабочых дзён з дня правядзення таргоў на даванне горнага адводу.

Інвестару, які заключыў канцэсійны або інвестыцыйны дагавор, горны адвод даецца без правядзення таргоў на даванне горнага адводу.

10. Даванне горных адводаў для здабычы карысных выкапняў адкрытым спосабам праводзіцца з адабраннем зямельных участкаў у землекарыстальнікаў. Пры гэтым даванне нетракарыстальніку адпаведнага зямельнага ўчастка праводзіцца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні зямель.

Даванне горных адводаў для здабычы карысных выкапняў падземным спосабам, выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, а таксама для будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, праводзіцца без адабрання зямельных участкаў у землекарыстальнікаў. Пры гэтым зямельныя ўчасткі для будаўніцтва наземных будынкаў і збудаванняў (наземных частак падземных збудаванняў), неабходныя для ажыццяўлення дзейнасці, звязанай з карыстаннем нетрамі, даюцца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні зямель. У гэтым выпадку адабранне зямельных участкаў у землекарыстальнікаў праводзіцца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні зямель, толькі для будаўніцтва наземных будынкаў і збудаванняў (наземных частак падземных збудаванняў), неабходных для ажыццяўлення дзейнасці, звязанай з карыстаннем нетрамі.

11. Даванне горнага адводу не патрабуецца пры правядзенні работ па будаўніцтве падземных частак наземных будынкаў, збудаванняў і іншых аб'ектаў будаўніцтва, не звязаных з карыстаннем нетрамі.

Артыкул 34. Парадак правядзення таргоў на даванне горнага адводу

1. Таргі на даванне горнага адводу (далей – таргі) арганізуюцца і праводзяцца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, упаўнаважаным у адпаведнасці з [пунктам 1](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса прымаць рашэнне аб даванні горнага адводу.

2. Для правядзення таргоў адпаведным мясцовым выканаўчым і распарадчым органам ствараецца камісія па арганізацыі і правядзенні таргоў на даванне горнага

адводу (далей – камісія па таргах). У склад камісіі па таргах уключаюцца прадстаўнікі мясцовага выканаўчага і распарадчага органа, Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь або яго тэрытарыяльных органаў. Камісія па таргах можа стварацца для арганізацыі і правядзення адных таргоў або на пэўны перыяд, але не болей чым на адзін год.

3. Па выніках таргоў складаецца пратакол вынікаў таргоў, які падпісваецца членамі камісіі па таргах і пераможцам таргоў у дзень іх правядзення. На працягу трох рабочых дзён пасля правядзення таргоў пратакол вынікаў таргоў падаецца камісіяй па таргах у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які прыняў рашэнне аб арганізацыі і правядзенні таргоў.

4. Пратакол вынікаў таргоў з'яўляецца падставай для прыняцця мясцовым выканаўчым і распарадчым органам рашэння аб даванні горнага адводу. Адмова ў даванні горнага адводу ў гэтым выпадку не дапускаецца.

5. Спрэчкі аб прызнанні вынікаў таргоў несапраўднымі разглядаюцца ў судовым парадку.

Артыкул 35. Асаблівасці давання горных адводаў на падставе рашэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

1. У выпадках, калі ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам рашэнні аб даванні горных адводаў прымае Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі, зацікаўленыя ў атрыманні горнага адводу, падаюць дакументы, прадугледжаныя [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, у раённы (Мінскі гарадскі, гарадскі (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчы і распарадчы орган па месцы знаходжання горнага адводу, аб якім хадайнічаюць.

У выпадку, калі горны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і болей раёнаў у межах вобласці або на тэрыторыі двух і болей абласцей, юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі, зацікаўленыя ў атрыманні горнага адводу, падаюць дакументы, прадугледжаныя [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, адпаведна ў абласны выканаўчы і распарадчы орган, у межах вобласці якога знаходзіцца горны адвод, або ў абласны выканаўчы і распарадчы орган, тэрыторыя якога пераважае ў складзе горнага адводу.

2. Раённы (гарадскі (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчы і распарадчы орган не пазней рабочага дня, які ідзе следам за днём атрымання дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, накіроўвае іх у адпаведны абласны выканаўчы і распарадчы орган для падрыхтоўкі праекта рашэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб даванні горнага адводу (далей у гэтым артыкуле – праект рашэння).

3. Абласны выканаўчы і распарадчы орган на працягу пяці рабочых дзён пасля атрымання з раённага (гарадскога (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчага і распарадчага органа, а Мінскі гарадскі выканаўчы і распарадчы орган пасля атрымання ад юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў, зацікаўленых у атрыманні горнага адводу, дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, рыхтуюць праект рашэння і накіроўваюць яго з усімі атрыманымі дакументамі на ўзгадненне ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, а ў выпадку, калі горны адвод размяшчаецца на тэрыторыі двух і болей абласцей, – у іншыя абласныя выканаўчыя і распарадчыя органы, на тэрыторыі якіх размяшчаецца гэты горны адвод.

4. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, адпаведныя абласныя выканаўчыя і распарадчыя органы на працягу пяці рабочых дзён з дня атрымання праекта рашэння і дакументаў, прадугледжаных [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, узгадняюць праект рашэння і вяртаюць яго з усімі атрыманымі дакументамі ў абласны (Мінскі гарадскі) выканаўчы і распарадчы орган, які падрыхтаваў праект рашэння.

5. Пасля ўзгаднення праекта рашэння з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і адпаведнымі абласнымі выканаўчымі і распарадчымі органамі абласны (Мінскі гарадскі) выканаўчы і распарадчы орган, які падрыхтаваў праект рашэння, на працягу трох рабочых дзён накіроўвае гэты праект рашэння з дакументамі, прадугледжанымі [пунктам 2](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса, у Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

6. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь на працягу сямі рабочых дзён разглядае праект рашэння і ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку ўносіць яго на разгляд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

7. На падставе рашэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб даванні горнага адводу мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які падрыхтаваў праект рашэння, на працягу пяці рабочых дзён з дня прыняцця гэтага рашэння афармляе акт, які сведчыць горны адвод, у трох экзэмплярах па форме, устаноўленай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, у адпаведнасці з патрабаваннямі [пунктаў 6 і 7](#) артыкула 33 гэтага Кодэкса і накіроўвае ўсе экзэмпляры гэтага акта ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

8. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу трох рабочых дзён з дня атрымання акта, які сведчыць горны адвод, ажыццяўляе дзяржаўную рэгістрацыю горнага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў. Пры гэтым на ўсіх экзэмплярах акта, які сведчыць горны адвод, ставіцца штамп аб дзяржаўнай рэгістрацыі гэтага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў з указаннем нумара экзэмпляра. Пасля гэтага першы экзэмпляр акта, які сведчыць горны адвод, вяртаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які прадставіў яго, другі экзэмпляр накіроўваецца заяўніку, трэці экзэмпляр застаецца на захоўванні ў Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 36. Адабранне і даванне ўчасткаў нетраў для дзяржаўных патрэб

1. Адабранне і даванне ўчасткаў нетраў для дзяржаўных патрэб ажыццяўляюцца ў мэтах забеспячэння нацыянальнай бяспекі, аховы навакольнага асяроддзя і гістарычна-культурнай спадчыны, размяшчэння і абслугоўвання аб'ектаў транспартнай, інжынернай і абароннай інфраструктуры, рэалізацыі міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь, горадабудаўнічых праектаў, зацверджаных у адпаведнасці з заканадаўствам, а таксама ў мэтах размяшчэння аб'ектаў нерухомай маёмасці, будаўніцтва якіх прадугледжана рашэннямі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь або дзяржаўнымі праграмамі.

2. Адабранне і даванне ўчасткаў нетраў для дзяржаўных патрэб ажыццяўляюцца на падставе рашэнняў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь або абласных (Мінскіх гарадскіх) выканаўчых і распарадчых органаў.

У рашэнні аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб павінна быць указана, што гэты ўчастак нетраў адбіраецца для дзяржаўных патрэб (з указаннем мэт, прадугледжаных [пунктам 1](#) гэтага артыкула).

3. Праект рашэння аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб (далей у гэтым артыкуле – праект рашэння) рыхтуе раённы (Мінскі гарадскі, гарадскі (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчы і распарадчы орган, на тэрыторыі якога размяшчаецца ўчастак нетраў, які падлягае адабранню і даванню для дзяржаўных патрэб.

У выпадку, калі ўчастак нетраў, які падлягае адабранню і даванню для дзяржаўных патрэб, размяшчаецца на тэрыторыі двух і больш раёнаў у межах вобласці, праект рашэння рыхтуе раённы выканаўчы і распарадчы орган, тэрыторыя якога пераважае ў складзе ўчастка нетраў, па ўзгадненні з іншымі раённымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размяшчаецца гэты ўчастак нетраў.

У выпадку, калі ўчастак нетраў, які падлягае адабранню і даванню для дзяржаўных патрэб, размяшчаецца на тэрыторыі двух і больш абласцей, праект рашэння рыхтуе абласны выканаўчы і распарадчы орган, тэрыторыя якога пераважае ў складзе ўчастка нетраў, па ўзгадненні з іншымі абласнымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размяшчаецца гэты ўчастак нетраў.

4. Мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, які падрыхтаваў праект рашэння, узгадняе яго з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

5. Праект рашэння, падрыхтаваны раённым (гарадскім (гарадоў абласнога падпарадкавання)) выканаўчым і распарадчым органам, на працягу трох рабочых дзён з дня ўзгаднення накіроўваецца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, які падрыхтаваў яго, у адпаведны абласны выканаўчы і распарадчы орган.

6. Абласны выканаўчы і распарадчы орган, які атрымаў у адпаведнасці з [пунктам 5](#) гэтага артыкула праект рашэння, прымае адпаведнае рашэнне на працягу сямі рабочых дзён з дня атрымання праекта рашэння.

Абласны (Мінскі гарадскі) выканаўчы і распарадчы орган, які падрыхтаваў праект рашэння, прымае адпаведнае рашэнне на працягу сямі рабочых дзён з дня ўзгаднення праекта рашэння ў адпаведнасці з [пунктам 4](#) гэтага артыкула.

7. Рашэнне аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб на працягу трох рабочых дзён з дня яго прыняцця даводзіцца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, які прыняў гэта рашэнне, да ведама нетракарыстальніка, у якога праводзіцца адабранне ўчастка нетраў.

8. У выпадку прыняцця рашэння аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь праект рашэння рыхтуецца дзяржаўным органам (арганізацыяй), устаноўленым (устаноўленай) адпаведным даручэннем Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, і ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку ўносіцца на разгляд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь для прыняцця рашэння.

9. Рашэнне аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб, прынятае Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, на працягу пяці рабочых дзён з дня яго прыняцця даводзіцца дзяржаўным органам (арганізацыяй), які падрыхтаваў (якая падрыхтавала) праект рашэння, да ведама нетракарыстальніка, у якога праводзіцца адабранне участка нетраў.

10. Рашэнне аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб уступае ў сілу не раней чым праз тры месяцы пасля яго прыняцця.

11. Нетракарыстальнік, у якога праводзіцца адабранне участка нетраў для дзяржаўных патрэб, у трохмесячны тэрмін з дня прыняцця рашэння аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб:

11.1. спыняе дзейнасць, звязаную з карыстаннем участкам нетраў, які адбіраецца;

11.2. ажыццяўляе ліквідацыю (кансервацыю) горных выработак і іншых збудаванняў у межах участка нетраў, які адбіраецца;

11.3. ажыццяўляе іншыя мерапрыемствы, прадугледжаныя заканадаўствам аб ахове навакольнага асяроддзя і рацыянальным выкарыстанні прыродных рэсурсаў.

12. Рашэнне аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб можа быць абскарджана ў судовым парадку на працягу дзесяці дзён з дня давядзення да ведама нетракарыстальніка ўказанага рашэння. У гэтым выпадку выкананне рашэння аб адабранні і даванні ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб прыпыняецца да вынясення судом адпаведнага рашэння.

13. Пакрыццё нетракарыстальніку страт, прычынёных адабраннем участка нетраў для дзяржаўных патрэб, праводзіцца асобай, у інтарэсах якой праведзена адабранне гэтага ўчастка нетраў, у адпаведнасці з грамадзянскім заканадаўствам.

Артыкул 37. Пераход права карыстання нетрамі пры рэарганізацыі юрыдычнай асобы

1. У выпадку рэарганізацыі ў форме зліцця, далучэння, пераўтварэння юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены геалагічны адвод, рашэнне аб перадачы праў па раней дадзеным геалагічным адводзе створанай у выніку рэарганізацыі юрыдычнай асобе – правапераемніку рэарганізаванай юрыдычнай асобы прымаецца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам на падставе пісьмовай заявы правапераемніка рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з перадатачным актам на працягу дваццаці рабочых дзён з дня падачы заявы.

2. У выпадку рэарганізацыі ў форме раздзялення, вылучэння юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены геалагічны адвод, рашэнне аб перадачы праў па раней дадзеным геалагічным адводзе створаным у выніку рэарганізацыі юрыдычным асобам – правапераемнікам рэарганізаванай юрыдычнай асобы прымаецца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам на падставе пісьмовай заявы кожнага з правапераемнікаў рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з раздзяляльным балансам на працягу дваццаці рабочых дзён з дня падачы заявы.

3. У выпадку рэарганізацыі ў форме зліцця, далучэння, пераўтварэння юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены горны адвод, рашэнне аб перадачы праў па раней дадзеным горным адводзе створанай у выніку рэарганізацыі юрыдычнай асобе – правапераемніку рэарганізаванай юрыдычнай асобы прымаецца:

3.1. мясцовым выканаўчым і распарадчым органам на падставе пісьмовай заявы правапераемніка рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з перадатачным актам на працягу дваццаці рабочых дзён з дня падачы заявы;

3.2. Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у выпадках, калі рашэнне аб даванні горнага адводу прымалася Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, на падставе пісьмовай заявы правапераемніка рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з

перадатачным актам у парадку, устаноўленым [пунктамі 1–6](#) артыкула 35 гэтага Кодэкса, з улікам асаблівасцей, прадугледжаных [пунктамі 6 і 7](#) гэтага артыкула.

4. У выпадку рэарганізацыі ў форме раздзялення, вылучэння юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены горны адвод, калі радовішча, для распрацоўкі якога быў дадзены горны адвод, цалкам перадаецца аднаму з правапераемнікаў рэарганізаванай юрыдычнай асобы, рашэнне аб перадачы праў па раней дадзеным горным адводзе створаным у выніку рэарганізацыі юрыдычным асобам – правапераемнікам рэарганізаванай юрыдычнай асобы прымаецца:

4.1. мясцовым выканаўчым і распарадчым органам на падставе пісьмовай заявы правапераемніка рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з раздзяляльным балансам на працягу дваццаці рабочых дзён з дня падачы заявы;

4.2. Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у выпадках, калі рашэнне аб даванні горнага адводу прымалася Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, на падставе пісьмовай заявы правапераемніка рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з раздзяляльным балансам у парадку, устаноўленым [пунктамі 1–6](#) артыкула 35 гэтага Кодэкса, з улікам асаблівасцей, прадугледжаных [пунктамі 6 і 7](#) гэтага артыкула.

5. У выпадку рэарганізацыі ў форме раздзялення, вылучэння юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены горны адвод, калі радовішча, для распрацоўкі якога быў дадзены горны адвод, падлягае раздзяленню, рашэнне аб перадачы праў па раней дадзеным горным адводзе створаным у выніку рэарганізацыі юрыдычным асобам – правапераемнікам рэарганізаванай юрыдычнай асобы прымаецца ў адпаведнасці з раздзяляльным балансам мясцовым выканаўчым і распарадчым органам або Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у выпадках, калі рашэнне аб даванні горнага адводу прымалася Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, на падставе пісьмовай заявы кожнага з правапераемнікаў рэарганізаванай юрыдычнай асобы ў адпаведнасці з раздзяляльным балансам у парадку, прадугледжаным [артыкуламі 33 і 35](#) гэтага Кодэкса для давання горных адводаў, з улікам асаблівасцей, прадугледжаных [пунктамі 6 і 7](#) гэтага артыкула.

6. Пры рэарганізацыі юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены геалагічны або горны адвод, да пісьмовай заявы кожнага з правапераемнікаў рэарганізаванай юрыдычнай асобы дадаюцца:

6.1. копія дакумента, які пацвярджае дзяржаўную рэгістрацыю юрыдычнай асобы;

6.2. копія перадатачнага акта ў выпадку рэарганізацыі юрыдычнай асобы ў форме зліцця, далучэння, пераўтварэння;

6.3. копія раздзяляльнага балансу ў выпадку рэарганізацыі юрыдычнай асобы ў форме раздзялення, вылучэння;

6.4. копія дагавора, які прадугледжвае ўнясенне змяненняў у першапачатковы канцэсійны або інвестыцыйны дагавор у частцы замены юрыдычнай асобы, якая рэалізуе інвестыцыйны праект, або копія нанова заключанага канцэсійнага або інвестыцыйнага дагавора, калі рашэнне аб даванні геалагічнага або горнага адводу першапачаткова прымалася на падставе канцэсійнага або інвестыцыйнага дагавора.

7. Пры рэарганізацыі юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены геалагічны або горны адвод, узгаднення праектаў рашэнняў аб перадачы праў па раней дадзеным геалагічным або горным адводзе правапераемніку (правапераемнікам) рэарганізаванай юрыдычнай асобы

Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь не патрабуецца.

8. Пры рэарганізацыі юрыдычнай асобы, якой раней ва ўстаноўленым парадку быў дадзены геалагічны або горны адвод, правапераемніку (правапераемнікам) рэарганізаванай юрыдычнай асобы афармляецца новы акт, які сведчыць геалагічны або горны адвод. Афармленне новага акта, які сведчыць геалагічны або горны адвод, і яго рэгістрацыя ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі, устаноўленымі **пунктамі 7–9 артыкула 32, пунктамі 5–8 артыкула 33, пунктамі 7 і 8 артыкула 35 гэтага Кодэкса.**

ГЛАВА

7

ПРЫПЫНЕННЕ І СПЫНЕННЕ ПРАВА КАРЫСТАННЯ НЕТРАМІ

Артыкул 38. Выпадкі прыпынення і спынення права карыстання нетрамі

1. Права карыстання нетрамі прыпыняецца ў выпадку:

1.1. узнікнення рызыкі для жыцця і здароўя грамадзян, прычынення ўрону маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, або шкоды навакольнаму асяроддзю ў сувязі з ажыццяўленнем нетракарыстальнікам карыстання нетрамі;

1.2. узнікнення надзвычайных сітуацый;

1.3. выключаны;

1.4. парушэння нетракарыстальнікам патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі;

1.5. парушэння (невыканання) нетракарыстальнікам умоў канцэсійнага або інвестыцыйнага дагавора.

2. Права карыстання нетрамі прыпыняецца да ліквідацыі прычын, прадугледжаных пунктам 1 гэтага артыкула.

3. Права карыстання нетрамі спыняецца ў выпадку:

3.1. узнікнення яўнай пагрозы жыццю і здароўю грамадзян, прычынення ўрону маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, або шкоды навакольнаму асяроддзю ў сувязі з ажыццяўленнем нетракарыстальнікам карыстання нетрамі;

3.2. адабрання ў нетракарыстальніка ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб;

3.3. ліквідацыі юрыдычнай асобы, спынення дзейнасці індыўідуальнага прадпрымальніка, якія з'яўляюцца нетракарыстальнікамі;

3.4. сістэматычнага (два і больш разоў на працягу аднаго года) парушэння нетракарыстальнікам патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі, якое выклікала ўзнікненне рызыкі для жыцця і здароўя грамадзян, прычынення ўрону маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, або шкоды навакольнаму асяроддзю ў сувязі з ажыццяўленнем нетракарыстальнікам карыстання нетрамі;

3.5. сістэматычнага (два і больш разоў) неўнясення нетракарыстальнікам выплат за карыстанне нетрамі;

3.6. калі нетракарыстальнік не распачаў карыстанне нетрамі ў тэрмін, прадугледжаны актам, які сведчыць геалагічны або горны адвод, або выкарыстоўвае дадзены ў карыстанне ўчастак нетраў не па мэтавым прызначэнні;

3.7. выключаны;

3.8. прыняцця нетракарыстальнікам рашэння аб спыненні права карыстання нетрамі;

3.9. сканчэння тэрміну карыстання нетрамі, указанага ў акце, які сведчыць геалагічны або горны адвод, спынення дзеяння канцэсійнага або інвестыцыйнага дагавора.

4. Заканадаўчымі актамі могуць быць прадугледжаны і іншыя выпадкі прыпынення і спынення права карыстання нетрамі.

Артыкул 39. Парадак прыпынення і спынення права карыстання нетрамі

1. Рашэнні аб прыпыненні або спыненні права карыстання нетрамі прымаюцца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, якія прынялі рашэнне аб даванні геалагічнага або горнага адводу, судом, а аб прыпыненні права карыстання нетрамі – таксама Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і яго тэрытарыяльнымі органамі (пры парушэнні нетракарыстальнікамі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя), Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь (пры парушэнні нетракарыстальнікамі заканадаўства ў галіне прамысловай бяспекі) у межах іх кампетэнцыі, а таксама нетракарыстальнікам.

2. У выпадках, прадугледжаных [падпунктамі 3.1, 3.2, 3.4–3.6](#) пункта 3 артыкула 38 гэтага Кодэкса, права карыстання нетрамі спыняецца пасля ўступлення ў сілу рашэння аб спыненні права карыстання нетрамі па адпаведных падставах.

3. У выпадку, прадугледжаным [падпунктам 3.3](#) пункта 3 артыкула 38 гэтага Кодэкса, права карыстання нетрамі спыняецца пасля выключэння юрыдычнай асобы або індывідуальнага прадпрыемальніка з Адзінага дзяржаўнага рэгістра юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрыемальнікаў.

4. У выпадку, прадугледжаным [падпунктам 3.8](#) пункта 3 артыкула 38 гэтага Кодэкса, права карыстання нетрамі спыняецца праз трыццаць дзён пасля паведамлення ў пісьмовай форме нетракарыстальнікам мясцоваму выканаўчаму і распарадчаму органу, які прыняў рашэнне аб даванні геалагічнага або горнага адводу.

5. У выпадках, прадугледжаных [падпунктам 3.9](#) пункта 3 артыкула 38 гэтага Кодэкса, права карыстання нетрамі спыняецца пасля выключэння геалагічнага адводу з дзяржаўнага рэестра геалагічных адводаў, горнага адводу з дзяржаўнага рэестра горных адводаў.

6. Рашэнне аб прыпыненні або спыненні права карыстання нетрамі можа быць абскарджана ў судовым парадку на працягу дзесяці дзён з дня атрымання копіі рашэння. У гэтым выпадку выкананне рашэння аб спыненні права карыстання нетрамі прыпыняецца да вынясення судом адпаведнага рашэння.

7. Пры спыненні права карыстання нетрамі праводзяцца кансервацыя або ліквідацыя горнага прадпрыемства, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, у парадку, устаноўленым адпаведна [артыкуламі 73 і 74](#) гэтага Кодэкса.

ГЛАВА 8 ПРАЕКТНАЯ ДОКУМЕНТАЦЫЯ НА КАРЫСТАННЕ НЕТРАМІ І ЯЕ ЭКСПЕРТЫЗА

Артыкул 40. Праектная дакументацыя на карыстанне нетрамі

1. Карыстанне нетрамі (за выключэннем карыстання нетрамі ў адпаведнасці з пунктам 1 артыкула 17 гэтага Кодэкса і правядзення работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных падпунктамі 1.7–1.10 пункта 1 і пунктам 5 артыкула 49 гэтага Кодэкса) ажыццяўляецца ў адпаведнасці з праектнай дакументацыяй, якая прайшла экспертызу згодна з артыкулам 41–43 гэтага Кодэкса, на:

- 1.1. геалагічнае вывучэнне нетраў;
 - 1.2. распрацоўку радовішча карысных выкапняў;
 - 1.3. будаўніцтва і эксплуатацыю буравых свідравін і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы падземных вод;
 - 1.4. выкарыстанне геатэрмальнага рэсурсаў нетраў;
 - 1.5. правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.
2. Праектная дакументацыя на карыстанне нетрамі распрацоўваецца пасля:
- 2.1. дзяржаўнай рэгістрацыі геалагічнага адводу ў дзяржаўным рэестры геалагічных адводаў;
 - 2.2. дзяржаўнай рэгістрацыі горнага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў;
 - 2.3. выключаны;
 - 2.4. дзяржаўнай рэгістрацыі (перарэгістрацыі) работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных пунктам 1 артыкула 49 гэтага Кодэкса.
3. Парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі, унясення ў яе змяненняў устанаўліваецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь сумесна з Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 41. Дзяржаўная геалагічная экспертыза праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў

1. Дзяржаўная геалагічная экспертыза праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў праводзіцца за кошт нетракарыстальніка ўпаўнаважанай арганізацыяй, падпарадкаванай Міністэрству прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, у парадку, які ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Тэрмін правядзення дзяржаўнай геалагічнай экспертызы праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў не павінен перавышаць двух месяцаў з дня яе падачы нетракарыстальнікам.

3. Па выніках правядзення дзяржаўнай геалагічнай экспертызы праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў выдаецца заключэнне дзяржаўнай геалагічнай экспертызы праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў.

4. Правядзенне работ па геалагічным вывучэнні нетраў і іх фінансаванне без станоўчага заключэння дзяржаўнай геалагічнай экспертызы праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў забараняюцца.

Артыкул 42. Дзяржаўная экалагічная экспертыза праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы

Праектная дакументацыя на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы, змяненні і дапаўненні да яе падлягаюць дзяржаўнай экалагічнай экспертызе ў адпаведнасці з заканадаўствам у галіне дзяржаўнай экалагічнай экспертызы, стратэгічнай экалагічнай ацэнкі і ацэнкі ўздзеяння на навакольнае асяроддзе.

Артыкул 43. Экспертыза прамысловай бяспекі праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі

Праектная дакументацыя на распрацоўку радовішча карысных выкапняў, правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, падлягае экспертызе прамысловай бяспекі, якая праводзіцца ў адпаведнасці з заканадаўствам у галіне прамысловай бяспекі.

**ГЛАВА 9
ГЕАЛАГІЧНАЕ ВЫВУЧЭННЕ НЕТРАЎ. СТРАТЫГРАФІЧНАЯ СХЕМА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. ПЕРАДАЧА РАЗВЕДАНЫХ РАДОВІШЧАЎ У РАСПРАЦОЎКУ**

Артыкул 44. Аб'екты геалагічнага вывучэння нетраў

Аб'ектамі геалагічнага вывучэння нетраў з'яўляюцца:
 рэсурсы нетраў;
 мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы;
 геафізічныя, геахімічныя, энергетычныя і іншыя палі і плыні, якія фарміруюцца ў нетрах;
 працэсы і з'явы, якія ўзнікаюць у нетрах і на зямной паверхні з прычыны тэхнагенных і прыродных уздзеянняў;
 участкі нетраў, на якіх патрабуецца правядзенне інжынерна-геалагічных пошукаў для будаўніцтва.

Артыкул 44¹. Стратыграфічная схема Рэспублікі Беларусь

1. Стратыграфічная схема Рэспублікі Беларусь ствараецца для тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і служыць асновай для геалагічнага вывучэння нетраў і правядзення навукова-даследчых і вопытна-канструктарскіх работ у галіне выкарыстання і аховы нетраў.

2. Стратыграфічная схема Рэспублікі Беларусь зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь пасля яе разгляду стратыграфічнай камісіяй.

3. Палажэнне аб стратыграфічнай камісіі і яе склад зацвярджаюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 45. Правядзенне геалагічнага вывучэння нетраў

Геалагічнае вывучэнне нетраў праводзіцца пры наяўнасці ў нетракарыстальніка:

акта, які сведчыць геалагічны адвод (за выключэннем правядзення эксплуатацыйнай разведкі ў межах дадзенага горнага адводу, а таксама правядзення работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных [пунктамі 1 і 5](#) артыкула 49 гэтага Кодэкса);

пасведчання аб дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў (у выпадку правядзення работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных [пунктам 1](#) артыкула 49 гэтага Кодэкса);

праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў, праектнай дакументацыі, якая прайшла дзяржаўную геалагічную экспертызу на геалагічнае вывучэнне нетраў і дзяржаўную экалагічную экспертызу праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы.

Артыкул 46. Этапы і стадыі геалагічнага вывучэння нетраў

1. Геалагічнае вывучэнне нетраў праводзіцца па этапах і стадыях.

2. Асноўнымі этапамі геалагічнага вывучэння нетраў з'яўляюцца:

2.1. рэгіянальнае геалагічнае вывучэнне нетраў;

2.2. пошук карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і ацэнка радовішча;

2.3. разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў (уключаючы пробную эксплуатацыю радовішчаў вуглевадародаў або асобных буравых свідравін), падрыхтоўка радовішча для распрацоўкі.

3. Рэгіянальнае геалагічнае вывучэнне нетраў праводзіцца ў мэтах прагназавання наяўнасці ў нетрах карысных выкапняў і іншых рэсурсаў нетраў. Рэгіянальнае геалагічнае вывучэнне нетраў праводзіцца па наступных стадыях:

3.1. дробнамаштабныя геалагаздымачныя работы;

3.2. сярэднемаштабныя геалагаздымачныя работы;

3.3. буйнамаштабныя геалагаздымачныя работы.

4. Пошук карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і ацэнка радовішча праводзіцца ў мэтах выяўлення і папярэдняй ацэнкі радовішча, прыдатнага для распрацоўкі. Пошук карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і ацэнка радовішча праводзіцца па наступных стадыях:

4.1. пошукавыя работы;

4.2. ацэнка радовішча.

5. Разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і падрыхтоўка радовішча для распрацоўкі праводзіцца ў мэтах атрымання звестак аб з'явах і працэсах, якія адбываюцца ў нетрах, аб геалагічнай будове радовішча, тэхналагічных і іншых асаблівасцях радовішча, якасці і колькасці карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія знаходзяцца ў ім, аб умовах распрацоўкі радовішча, якія дазваляюць ажыццявіць геолога-эканамічную ацэнку гэтага радовішча. Разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і падрыхтоўка радовішча для распрацоўкі праводзіцца па наступных стадыях:

5.1. папярэдня разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якая праводзіцца ў мэтах атрымання дакладных дадзеных для папярэдняй ацэнкі якасці і колькасці выяўленых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, атрымання эканамічна абгрунтаванай прамысловай ацэнкі радовішча, абгрунтавання мэтазгоднасці фінансавання далейшых геалагаразведачных работ;

5.2. дэталёвая разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў (уключаючы пробную эксплуатацыю радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін), якая праводзіцца ў мэтах падрыхтоўкі радовішча для распрацоўкі. Па выніках дэталёвай разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў распрацоўваюцца пастаянныя разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў. Па зацверджаных пастаянных разведачных кандыцыях карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў праводзіцца падлік запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

5.3. даразведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў (уключаючы пробную эксплуатацыю радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін), якая праводзіцца на падрабязна разведаным, але не перададзеным у распрацоўку радовішчы ў выпадку недастатковай вывучанасці гэтага радовішча, а таксама на радовішчы, якое распрацоўваецца пры неабходнасці дадатковага яго вывучэння ў сувязі з пераглядам аб'ёмаў і тэхналогіі здабычы, першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння) карысных выкапняў і (або) выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў, прадугледжаных праектнай дакументацыяй, мэт выкарыстання карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або ў сувязі са змяненнем патрабаванняў да якасці мінеральнай сыравіны і прадукцыі, якая атрымліваецца з яго;

5.4. эксплуатацыйная разведка карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якая праводзіцца ў працэсе распрацоўкі радовішча для ўдакладнення колькасці і якасці запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, атрымання іншай геалагічнай інфармацыі, неабходнай для стварэння штогадовых планаў развіцця горных работ.

6. Геалагічнае вывучэнне ўчасткаў нетраў для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца з улікам геалагічных асаблівасцей участкаў нетраў і мэт іх далейшага выкарыстання на аснове раней атрыманай геалагічнай інфармацыі ў парадку, устаноўленым Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

7. Склад работ па геалагічным вывучэнні нетраў па этапах і стадыях, парадак іх правядзення, патрабаванні па стварэнні справаздач па выніках работ па геалагічным вывучэнні нетраў устанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 47. Разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў

1. Разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў распрацоўваюцца ў парадку, устаноўленым Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, па выніках розных стадый разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і геолога-эканамічнай ацэнкі радовішча для вызначэння прасторавых меж радовішча, падліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і вызначэння прамысловай каштоўнасці радовішча.

2. Разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў падраздзяляюцца на часовыя (папярэднія) і пастаянныя.

3. Часовыя (папярэднія) разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў распрацоўваюцца па матэрыялах папярэдняй разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і

выкарыстоўваюцца для папярэдняй ацэнкі памераў радовішча, яго эканамічнай значнасці і абгрунтавання мэтазгоднасці фінансавання далейшых геалагаразведачных работ або прызнання радовішча не маючым прамысловага значэння.

4. Пастаянныя разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў распрацоўваюцца па матэрыялах дэтальнай разведкі і даразведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў у мэтах геалага-эканамічнай і вартаснай ацэнкі радовішча для прыняцця рашэння аб мэтазгоднасці яго распрацоўкі.

5. Разведачныя кандыцыі карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў зацвярджаюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу дзесяці дзён з дня іх падачы нетракарыстальнікам, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў.

Артыкул 48. Пробная эксплуатацыя радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін

1. Пробная эксплуатацыя радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін у межах геалагічнага адводу можа праводзіцца на радовішчы, разведка на якім не завершана, а таксама на складанапабудаваных залежах вуглевадародаў (незалежна ад зацвярджэння запасаў вуглевадародаў у такіх залежах) у мэтах:

1.1. удакладнення інфармацыі, якая ёсць, і атрымання дадатковай інфармацыі аб запасах вуглевадародаў і кампанентах, якія ўтрымліваюцца ў іх;

1.2. абгрунтавання выбару тэхналогіі распрацоўкі радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін;

1.3. вывучэння характарыстык пластоў, саставу і фізіка-хімічных уласцівасцей пластавых вадкасцей, прыроднага газу і нафтавага спадарожнага газу, а таксама вызначэння пластавага ціску;

1.4. прамысловага выпрабавання тэхналогій распрацоўкі радовішча вуглевадародаў, якія забяспечваюць максімальнае здабыванне вуглевадародаў у канкрэтных геалага-фізічных умовах;

1.5. атрымання іншага даных, неабходных для стварэння тэхналагічнай схемы распрацоўкі радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін.

2. Пробная эксплуатацыя радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін дапускаецца на тэрмін, не большы за тэрмін карыстання нетрамі, указаны ў акце, які сведчыць геалагічны адвод. Пры гэтым аб'ём здабычы вуглевадародаў не павінен перавышаць 10 працэнтаў ад зацверджаных у адпаведнасці з [артыкулам 50](#) гэтага Кодэкса запасаў вуглевадародаў па гэтым радовішчы або асобнай буравой свідравіне.

3. Патрабаванні да правядзення пробнай эксплуатацыі радовішча вуглевадародаў або асобных буравых свідравін устанаўліваюцца ў праектнай дакументацыі на геалагічнае вывучэнне нетраў на аснове норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў.

Артыкул 49. Дзяржаўная рэгістрацыя асобных відаў работ па геалагічным вывучэнні нетраў

1. Дзяржаўнай рэгістрацыі падлягаюць наступныя віды работ па геалагічным вывучэнні нетраў, для правядзення якіх не патрабуецца давання геалагічнага адводу:

1.1. рэгіянальныя геолога-геафізічныя работы маштабу 1:500 000 – 1:1 000 000 і драбнейшага, у тым ліку косма- аэрафотагеалагічнае картаванне ў комплексе з агульнымі геахімічнымі даследаваннямі, глыбіннае сейсмічнае зандзіраванне па апорных профілях;

1.2. рэгіянальныя геофізічныя, геологаздымачныя, геолога-гідрагеалагічныя, гідрагеалагічныя, інжынерна-геалагічныя і геаэкалагічныя работы маштабу 1:200 000 (1:100 000), у тым ліку гравіметрычныя, магнітаметрычныя, электраразведачныя, радыёметрычныя здымкі і профільныя даследаванні, геахімічныя даследаванні;

1.3. геологааразведачныя работы на цвёрдыя карысныя выкапні, у тым ліку геологаздымачныя работы маштабу 1:50 000 (1:25 000) з апераджальнымі падрыхтоўчымі даследаваннямі, пошукавыя работы і ацэнка радовішчаў, работы па пераліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў раней разведаных радовішчаў;

1.4. геологааразведачныя работы на вуглевадароды, у тым ліку:

рэгіянальныя геолога-геафізічныя даследаванні, выяўленне і падрыхтоўка плошчаў геолога-геафізічнымі метадамі;

тэматычныя работы па падліку запасаў вуглевадародаў;

1.5. гідрагеалагічная, інжынерна-геалагічная і комплексная геолога-гідрагеалагічная і інжынерна-геалагічная здымкі маштабу 1:50 000, у тым ліку спецыялізаваныя здымкі для мэт меліярацыі зямель, геаэкалагічных і іншых мэт;

1.6. работы па геалагічным вывучэнні нетраў, не звязаныя з пошукам і разведкай карысных выкапняў і іншых рэсурсаў нетраў, у тым ліку:

інжынерна-геалагічныя пошукі для будаўніцтва, якія выконваюцца тэрытарыяльнымі вышукальнымі арганізацыямі, у гарадах і пасёлках гарадскога тыпу на плошчы, большай за 15 квадратных кіламетраў, і за іх межамі на плошчы, большай за 4 квадратныя кіламетры;

інжынерна-геалагічныя пошукі для схем і праектаў меліяратыўных сістэм плошчай 100 і больш квадратных кіламетраў;

інжынерна-геалагічныя пошукі для будаўніцтва лінейных збудаванняў (жалезных і шашэйных дарог, газа- і нафтаправодаў, вадаводаў і магістральных каналаў, паветраных сілавых ліній, большых за 35 кілавольт) працягласцю, большай за 50 кіламетраў, а таксама для будаўніцтва метрапалітэнаў, транспартных тунэляў (за межамі гарадоў), плацін, мастоў працягласцю 100 і больш метраў;

вывучэнне і прагназаванне экзагенных і эндагенных геалагічных працэсаў (апоўзні, селі, забалочванне, землетрасенні і да т.п.), а таксама тэхнагенных экалагічных працэсаў;

1.7. навукова-даследчыя работы па геалагічным вывучэнні нетраў, а таксама работы па стварэнні аглядаў геалагічнай, геофізічнай, гідрагеалагічнай, інжынерна-геалагічнай, геаэкалагічнай і іншай вывучанасці, геолога-эканамічных аглядаў;

1.8. работы па стварэнні зводных карт і атласаў (акрамя навучальных) геалагічнага (геафізічнага, геахімічнага і да т.п.) зместу;

1.9. распрацоўка кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў, работы па геолога-эканамічнай ацэнцы радовішча і забеспячэнні яго комплекснай распрацоўкі;

1.10. работы па стварэнні праграм і алгарытмаў для апрацоўкі геалагічнай інфармацыі на электронных вылічальных машынах.

2. Дзяржаўная рэгістрацыя работ па геалагічным вывучэнні нетраў ажыццяўляецца адзін раз на ўвесь тэрмін іх правядзення, калі не адбываецца змянення мэт і задач геалагічнага вывучэння нетраў. Пры ўказаных змяненнях такія работы падлягаюць перарэгістрацыі.

3. Пералік работ па геалагічным вывучэнні нетраў, якія падлягаюць дзяржаўнай рэгістрацыі, накіроўваецца нетракарыстальнікам, які ажыццяўляе геалагічнае вывучэнне нетраў, ва ўпаўнаважаную арганізацыю, падпарадкаваную Міністэрству прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Упаўнаважаная арганізацыя, падпарадкаваная Міністэрству прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, на працягу дзесяці дзён з дня атрымання ад нетракарыстальніка пераліку работ па геалагічным вывучэнні нетраў ажыццяўляе дзяржаўную рэгістрацыю ўказаных работ і па яе выніках выдае нетракарыстальніку пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў.

Форма пасведчання аб дзяржаўнай рэгістрацыі работ па геалагічным вывучэнні нетраў зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

4. Правядзенне відаў работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных [пунктам 1](#) гэтага артыкула, і фінансаванне гэтых работ без іх дзяржаўнай рэгістрацыі забараняюцца.

5. Не падлягаюць дзяржаўнай рэгістрацыі наступныя віды работ па геалагічным вывучэнні нетраў, для выканання якіх не патрабуецца дадання геалагічнага адводу:

5.1. работы па эксплуатацыйнай разведцы;

5.2. спецыяльныя работы, якія выконваюцца для Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь;

5.3. інжынерна-геалагічныя пошукі, якія выконваюцца для будаўніцтва прадпрыемстваў, будынкаў, збудаванняў тэрытарыяльнымі вышукальнымі арганізацыямі, у гарадах на плошчы 15 і менш квадратных кіламетраў, а таксама за іх межамі на плошчы 4 і менш квадратных кіламетры;

5.4. інжынерна-геалагічныя пошукі для схем і праектаў меліяратыўных сістэм плошчай, меншай за 100 квадратных кіламетраў;

5.5. інжынерна-геалагічныя пошукі для будаўніцтва лінейных збудаванняў (жалезных і шашэйных дарог, газа- і нафтаправодаў, вадаводаў і магістральных каналаў, паветраных сілавых ліній, большых за 35 кілавольт) працягласцю 50 і менш кіламетраў, паветраных і падземных сілавых ліній, меншых за 35 кілавольт, ліній сувязі, другіх і трэціх шляхоў чыгункі, пад'язных чыгуначных і аўтадарожных шляхоў любой працягласці, а таксама плацін і мастоў працягласцю, меншай за 100 метраў;

5.6. работы па падрыхтоўцы да выдання (складанне выдавецкіх арыгіналаў) і выданне карт, зборнікаў, аглядаў, манаграфій і г.д. геалагічнага (геафізічнага, геахімічнага і да т.п.) зместу;

5.7. тапографіа-геадэзічныя работы, у тым ліку забеспячальныя работы па геалагічным вывучэнні нетраў;

5.8. навукова-даследчыя, тэматычныя, вопытна-канструктарскія і вопытна-метадычныя работы па стварэнні, асваенні і ўкараненні прыбораў і абсталявання для геалагічнага вывучэння нетраў, тэхнічныя распрацоўкі для аўтаматызаваных сістэм кіравання і матэматычнай апрацоўкі геалагічнай інфармацыі;

5.9. геафізічныя работы, якія выконваюцца ў горных выработках;

5.10. работы па праектаванні і арганізацыі геалагічнага вывучэння нетраў.

6. Пры неабходнасці правядзення работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных **падпунктамі 5.1–5.5** пункта 5 гэтага артыкула, нетракарыстальнік, які ажыццяўляе геалагічнае вывучэнне нетраў, у пісьмовай форме паведамляе Міністэрству прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб відах запланаваных работ па геалагічным вывучэнні нетраў, месцы і прыблізных тэрмінах іх правядзення.

7. Правядзенне работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных **пунктам 1** гэтага артыкула (за выключэннем работ, прадугледжаных **падпунктамі 1.7–1.10**), пасля іх дзяржаўнай рэгістрацыі, а таксама работ па геалагічным вывучэнні нетраў, прадугледжаных **пунктам 5** гэтага артыкула (за выключэннем работ, прадугледжаных **падпунктамі 5.6, 5.8–5.10**), дапускаецца па ўзгадненні з землекарыстальнікамі, у межах зямельных участкаў якіх мяркуецца правядзенне гэтых работ, і пасля паведамлення мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, на тэрыторыі якіх плануецца праводзіць гэтыя работы.

Артыкул 50. Дзяржаўная экспертыза геалагічнай інфармацыі

1. Дзяржаўная экспертыза геалагічнай інфармацыі праводзіцца ў мэтах устанаўлення дакладнасці і абгрунтаванасці ацэнкі запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, прыняцця рашэння аб зацвярджэнні або спісанні гэтых запасаў, вызначэння паўнаты і якасці вывучанасці радовішча (яго часткі), ступені яго падрыхтаванасці для распрацоўкі.

Дзяржаўнай экспертызе геалагічнай інфармацыі таксама падлягае геалагічная інфармацыя аб участках нетраў, прыгодных для будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

2. У залежнасці ад мэт правядзення дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі для яе правядзення падаюцца:

2.1. матэрыялы падліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па разведаным радовішчы;

2.2. матэрыялы падліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па радовішчы, якое распрацоўваецца, у выпадку правядзення эксплуатацыйнай разведкі;

2.3. тэхніка-эканамічныя абгрунтаванні кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў для падліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

2.4. матэрыялы па геалага-эканамічнай ацэнцы радовішча;

2.5. матэрыялы, якія абгрунтоўваюць штогадовыя змяненні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў на радовішчах, якія распрацоўваюцца і разведваюцца, атрыманыя ў выніку работ, праведзеных нетракарыстальнікамі;

2.6. матэрыялы аб участках нетраў, якія намячаюцца для будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

2.7. матэрыялы падліку запасаў геатэрмальных рэсурсаў нетраў па ўсіх падрыхтаваных да распрацоўкі радовішчаў і радовішчаў, якія распрацоўваюцца, незалежна ад віду, якасці, колькасці і напрамку выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

2.8. матэрыялы па вызначэнні каэфіцыента здабывання нафты і газавага кандэнсату;

2.9. матэрыялы папярэдняга падліку запасаў вуглевадародаў па радовішчы або асобнай буровой свідравіне.

3. Матэрыялы, прадугледжаныя [пунктам 2](#) гэтага артыкула (далей у гэтым артыкуле – матэрыялы), падаюцца на дзяржаўную экспертызу геалагічнай інфармацыі нетракарыстальнікамі, якія ажыццяўляюць геалагічнае вывучэнне нетраў. Склад і парадак падачы матэрыялаў устанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

4. Дзяржаўная экспертыза геалагічнай інфармацыі праводзіцца Рэспубліканскай камісіяй па запасах карысных выкапняў (далей – Камісія па запасах) на падставе дагавора, заключанага Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь з нетракарыстальнікам, які прадставіў матэрыялы. Палажэнне аб Камісіі па запасах і яе склад зацвярджаюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

5. Тэрмін правядзення дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі не павінен перавышаць двух месяцаў з дня падачы матэрыялаў.

6. Вынікі дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі афармляюцца пратаколам.

7. У пратаколе дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі павінны ўтрымлівацца наступныя заключэнні:

7.1. аб дакладнасці і аб абгрунтаванасці ацэнкі запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, абгрунтаванасці геолога-эканамічнай ацэнкі радовішча (яго часткі), аб ступені падрыхтаванасці радовішча (яго часткі) для распрацоўкі;

7.2. аб геалагічнай, тэхналагічнай, эканамічнай абгрунтаванасці кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў для падліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, каэфіцыентаў здабывання нафты і газавага кандэнсату, якія забяспечваюць найбольш поўнае здабыванне карысных выкапняў з радовішча;

7.3. аб абгрунтаванасці пераацэнкі запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па выніках даразведкі або эксплуатацыйнай разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

7.4. аб магчымасці пастаноўкі на дзяржаўны баланс запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або спісання іх з дзяржаўнага балансу, а таксама ўключэння ў дзяржаўны кадастр нетраў;

7.5. аб магчымасці і абгрунтаванасці выкарыстання ўчасткаў нетраў для будаўніцтва і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

7.6. аб адпаведнасці пададзеных матэрыялаў па геалагічным вывучэнні нетраў патрабаванням заканадаўства, у тым ліку норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў.

8. Пратакол дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі з'яўляецца падставай для прыняцця Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь рашэння аб зацвярджэнні або спісанні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, а таксама аб уключэнні ў дзяржаўны кадастр нетраў участкаў нетраў, якія выкарыстоўваюцца для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

9. Паўторная дзяржаўная экспертыза геалагічнай інфармацыі праводзіцца ў выпадку:

9.1. атрымання нетракарыстальнікамі ў працэсе эксплуатацыйнай разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і распрацоўкі радовішча новай інфармацыі аб запасах карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў (пры павелічэнні болей чым на 50 працэнтаў або змяншэнні болей чым на 20 працэнтаў ад колькасці запасаў, зацверджаных ва ўстаноўленым парадку) і іх якасці, умовах распрацоўкі радовішча, якія істотна ўплываюць на карыстанне нетрамі;

9.2. устанаўлення новых кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, увядзення ў дзеянне тэхнічных нарматыўных прававых актаў, якія ўстанаўліваюць новыя патрабаванні да якасці мінеральнай сыравіны;

9.3. перавышэння тэрміну распрацоўкі радовішча падземных вод (яго часткі) у параўнанні з разліковым тэрмінам водаспажывання, прынятым пры зацвярджэнні запасаў карысных выкапняў.

10. Рашэнне аб зацвярджэнні або спісанні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, а таксама аб уключэнні ў дзяржаўны кадастр нетраў участкаў нетраў, якія выкарыстоўваюцца для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, афармляецца загадам Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, які з'яўляецца падставай для пастаноўкі на дзяржаўны баланс запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або спісання іх з дзяржаўнага балансу і ўключэння ў дзяржаўны кадастр нетраў участкаў нетраў, якія выкарыстоўваюцца для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

Артыкул 51. Геолога-эканамічная і вартасная ацэнкі радовішча

1. Геолога-эканамічная і вартасная ацэнкі радовішча праводзяцца пры геалагічным вывучэнні нетраў і пастаноўцы на дзяржаўны баланс запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у мэтах вызначэння прамысловай каштоўнасці радовішча і найбольш эфектыўных і бяспечных спосабаў яго распрацоўкі.

2. Парадак правядзення геолога-эканамічнай і вартаснай ацэнак радовішча па відах карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў устанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 52. Передача разведанных радовішчаў у распрацоўку

1. Передачы ў распрацоўку падлягаюць радовішчы, запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па якіх зацверджаны ў адпаведнасці з [пунктам 8 артыкула 50 гэтага Кодэкса](#) і якія прызнаны падрыхтаванымі для распрацоўкі.

2. Разведанае радовішча лічыцца падрыхтаваным для распрацоўкі, калі:

2.1. захаваны горныя выработкі, у тым ліку буравыя свідравіны, якія могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы радовішча;

2.2. ліквідаваны буравыя свідравіны і іншыя горныя выработкі, не падлеглыя выкарыстанню;

2.3. сістэматызаваны і аформлены першасныя матэрыялы разведкі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, kern буравых свідравін, узоры горных парод, дублікаты проб, якія могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы разведанага радовішча;

2.4. захаваны ў натуре цэнтры і знакі геадэзічнай (маркшэйдарскай) сеткі і здымачнага геадэзічнага абгрунтавання, а таксама знакі вусцяў буравых свідравін, складзены каталог каардынат (у вызначанай сістэме) і вышынных адзнак пунктаў здымачнага геадэзічнага абгрунтавання і вусцяў буравых свідравін. У выпадку немагчымасці захавання знакаў вусцяў буравых свідравін (на ворных землях, у рэчышчах рэк і да т.п.) гэтыя вусці павінны быць тапаграфічна прывязаны да рэпераў, устаноўленых у іншых даступных месцах.

3. Перадача ў распрацоўку разведанага радовішча нетракарыстальніку, якому дадзены горны адвод, у межах якога размяшчаецца разведанае радовішча, ажыццяўляецца ў тэрмін не пазней шасці месяцаў пасля дзяржаўнай рэгістрацыі горнага адводу ў дзяржаўным рэестры горных адводаў.

4. Перадача ў распрацоўку разведанага радовішча ажыццяўляецца на падставе рашэння камісіі па перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку (далей у гэтым артыкуле – камісія), склад якой зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

5. У склад камісіі ўключаюцца прадстаўнікі:

5.1. нетракарыстальніка, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў;

5.2. нетракарыстальніка, якому дадзены горны адвод;

5.3. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь або яго тэрытарыяльных органаў;

5.4. выключаны;

5.5. адпаведных мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў.

6. Пры перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку нетракарыстальнікам, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў, перадаюцца:

6.1. справаздача аб выніках работ па геалагічным вывучэнні нетраў, выкананых на разведаным радовішчы, з падлікам запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або справаздача па падліку запасаў вуглевадародаў для разведанага радовішча вуглевадародаў з прыкладаннем загада Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб зацвярджэнні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў гэтага радовішча;

6.2. kern буравых свідравін, узоры карысных выкапняў і горных парод, дублікаты проб, якія могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы разведанага радовішча;

6.3. пошукавыя, разведачныя, іншыя буравыя свідравіны і іншыя збудаванні, якія могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы радовішча або ў іншых мэтах.

7. Пры перадачы пошукавых, разведачных і іншых буравых свідравін праводзіцца абследаванне іх тэхнічнага стану. З гэтай мэтай нетракарыстальнікам, якому дадзены горны адвод, ствараецца рабочая група, у склад якой ўключаюцца прадстаўнікі нетракарыстальніка, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў, і

нетракарыстальніка, якому дадзены горны адвод (далей у гэтым артыкуле – рабочая група). Па выніках абследавання скаладаецца акт тэхнічнага стану буравых свідравін, які падпісваецца членамі рабочай групы і зацвярджаецца нетракарыстальнікам, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў, і нетракарыстальнікам, якому дадзены горны адвод.

8. Перадача буравых свідравін дапускаецца толькі ў выпадку, калі актам тэхнічнага стану буравых свідравін пацверджана, што гэтыя буравыя свідравіны могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы радовішча або ў іншых мэтах. У выпадку, калі рабочая група выявіць, што буравыя свідравіны не могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы радовішча або ў іншых мэтах, то ў акце тэхнічнага стану буравых свідравін робіцца заключэнне аб тым, што яны падлягаюць ліквідацыі.

9. У выпадку выяўлення камісіяй або рабочай групай недахопаў, якія перашкаджаюць выкарыстанню буравых свідравін, якія перадаюцца, парушэнняў, патрабаванняў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, незахавання ўмоў, прадугледжаных пунктам 2 гэтага артыкула, камісія выяўляе іх прычыны, вызначае тэрміны і выканаўцаў па іх ліквідацыі, а пры наяўнасці ў акце тэхнічнага стану буравых свідравін заключэння аб тым, што яны падлягаюць ліквідацыі, – таксама тэрміны ліквідацыі буравых свідравін і яе выканаўцаў.

10. Рашэнні камісіі афармляюцца пратаколамі, якія падпісваюцца яе членамі.

11. Перадача разведанага радовішча ў распрацоўку афармляецца актам аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку, які падпісваецца членамі камісіі.

Аб перадачы матэрыялаў і маёмасці, прадугледжаных пунктам 6 гэтага артыкула, камісія робіць адпаведны запіс у акце аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку.

12. Акт аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку складаецца ў двух экзэмплярах. Першы экзэмпляр застаецца ў нетракарыстальніка, які ажыццявіў геалагічнае вывучэнне нетраў, другі – у нетракарыстальніка, якому дадзены горны адвод.

13. Копіі акта аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку накіроўваюцца камісіяй у:

13.1. мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, на тэрыторыі якога размяшчаецца горны адвод;

13.2. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь;

13.3. выключаны;

14. З моманту перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку нетракарыстальнікам, якому дадзены горны адвод, вядзецца ўлік стану і руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў па перададзеным радовішчы. Інфармацыя аб стане і руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальнага рэсурсаў нетраў па перададзеным радовішчы штогод на працягу двух месяцаў з дня заканчэння каляндарнага года па форме, устаноўленай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, накіроўваецца ў дзяржаўны геалагічны фонд.

15. Формы акта аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку і акта тэхнічнага стану буравых свідравін устанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 53. Першаадкрывальнікі радовішча. Дзяржаўнае грашовае ўзнагароджанне за адкрыццё радовішча

1. Першаадкрывальнікамі радовішча прызнаюцца індывідуальныя прадпрымальнікі, работнікі нетракарыстальніка і спецыялісты іншых юрыдычных асоб, якія прымалі непасрэдны ўдзел у геалагічным вывучэнні нетраў і якія выявілі натуральную канцэнтрацыю карысных выкапняў або геатэрмальных рэсурсаў нетраў, прыгодную па якасці, колькасці і ўмовах іх залягання для прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання і пацверджаную ў пратаколе дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі.

2. Першаадкрывальнікам, якія адкрылі невядомае раней радовішча (за выключэннем радовішча агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў), якое па якасці, колькасці і ўмовах залягання карысных выкапняў прыгоднае для прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання, а таксама асобам, якія выявілі ў раней вядомым радовішчы дадатковыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія істотна павялічваюць яго прамысловую каштоўнасць, выплачваецца дзяржаўнае грашовае ўзнагароджанне.

3. Разгляд пытанняў аб прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча, а таксама аб выплаце ім дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання ажыццяўляецца Камісіяй па прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішчаў і дзяржаўных грашовых узнагароджаннях за адкрыццё радовішчаў пры Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь (далей у гэтым артыкуле – Камісія). Склад Камісіі зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

4. Для атрымання статусу першаадкрывальнікаў радовішча, а таксама падрыхтоўкі хадайніцтва аб выплаце дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання індывідуальныя прадпрымальнікі, нетракарыстальнікі, работнікі якіх прэтэндуюць на прысваенне статусу першаадкрывальнікаў радовішча, падаюць у Камісію наступныя дакументы:

4.1. хадайніцтвы аб прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча, а таксама аб выплаце дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання;

4.2. спіс асоб, якія прадстаўляюцца для прысваення статусу першаадкрывальнікаў радовішча, а таксама выплаты дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання, з указаннем ступені ўдзелу кожнага з іх у адкрыцці радовішча або спіс асоб, якія выявілі ў раней вядомым радовішчы дадатковыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія істотна павялічваюць яго прамысловую каштоўнасць;

4.3. паясняльную запіску, якая ўключае ў сябе даныя, якія характарызуюць месцараспалажэнне радовішча, запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, асноўныя паказчыкі распрацоўкі радовішча, якія абгрунтоўваюць магчымасць яго прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання;

4.4. выпіску з пратакола дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі аб запасах карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або аб дадатковых запасах карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

4.5. копію дакумента аб геолога-эканамічнай і вартаснай ацэнках радовішча;

4.6. тэхніка-эканамічнае абгрунтаванне распрацоўкі радовішча і чаканага прыбытку, які можа быць атрыманы за ўвесь перыяд яго распрацоўкі.

5. Камісія ў трохмесячны тэрмін з дня падачы дакументаў, прадугледжаных [пунктам 4](#) гэтага артыкула, разглядае іх і прымае рашэнні аб

прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча або аб адмове ў прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча з указаннем падстаў адмовы, а таксама аб выплаце дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання першаадкрывальнікам радовішча з указаннем агульнай сумы дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання, якая вызначаецца зыходзячы з прамысловай каштоўнасці радовішча і віду карыснага выкапня.

6. Рашэнні Камісіі, прадугледжаныя [пунктам 5](#) гэтага артыкула, афармляюцца пратаколамі, якія падпісваюцца яе членамі. Пратаколы Камісіі на працягу трох рабочых дзён падаюцца на зацвярджэнне ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь. Зацвярджэнне пратаколаў Камісіі афармляецца загадам Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, які з'яўляецца падставай для выдачы пасведчання першаадкрывальніка радовішча і выплаты дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання.

Дзеянне пункта 7 артыкула 53 (у частцы фінансавання выплаты дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання першаадкрывальнікам радовішча са сродкаў рэспубліканскага фонда аховы прыроды) прыпынена ў 2013 годзе [Законам Рэспублікі Беларусь ад 26 кастрычніка 2012 г. № 432-3](#)

Дзеянне пункта 7 артыкула 53 (у частцы фінансавання выплаты дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання першаадкрывальнікам радовішча са сродкаў рэспубліканскага фонда аховы прыроды) прыпынена на 2012 год [Законам Рэспублікі Беларусь ад 30 снежня 2011 г. № 331-3](#)

7. Першаадкрывальнікам радовішча Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь на працягу трыццаці дзён з дня зацвярджэння пратаколаў Камісіі аб прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча і аб выплаце дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання выдае пасведчання першаадкрывальніка радовішча і выплачвае дзяржаўнае грашовае ўзнагароджанне са сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

Форма пасведчання першаадкрывальніка радовішча зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Парадак вызначэння памеру дзяржаўнага грашовага ўзнагароджання ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь.

8. Дакументы, на падставе якіх прынята рашэнне аб адмове ў прысваенні статусу першаадкрывальнікаў радовішча, вяртаюцца заяўнікам.

9. Рашэнні Камісіі могуць быць абскарджаны ў судовым парадку.

ГЛАВА РАСПРАЦОЎКА РАДОВІШЧАЎ КАРЫСНЫХ ВЫКАПНЯЎ

10

Артыкул 54. Здабыча карысных выкапняў

1. Здабыча карысных выкапняў ажыццяўляецца пры наяўнасці ў нетракарыстальніка:

1.1. акта, які сведчыць горны адвод (за выключэннем здабычы карысных выкапняў пры правядзенні пробнай эксплуатацыі радовішча ў межах дадзенага геалагічнага адводу);

1.2. дакумента, які сведчыць права на зямельны ўчастак, у выпадку здабычы карысных выкапняў адкрытым спосабам, а таксама ў выпадку ажыццяўлення будаўніцтва наземных будынкаў і збудаванняў (наземных частак падземных збудаванняў);

1.3. спецыяльных дазвонаў (ліцэнзій), калі іх атрыманне прадугледжана заканадаўствам аб ліцэнзаванні;

1.4. акта аб перадачы разведанага радовішча ў распрацоўку;

1.5. копіі загада Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб зацвярджэнні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.6. праектнай дакументацыі на распрацоўку радовішча карысных выкапняў, праектнай дакументацыі, якая прайшла дзяржаўную экалагічную экспертызу на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы і экспертызу прамысловай бяспекі праектнай дакументацыі на распрацоўку радовішча карысных выкапняў;

1.7. дазволу на спецыяльнае водакарыстанне або комплекснага прыродаахоўнага дазволу ў выпадку здабычы падземных вод у аб'ёме больш за пяць кубічных метраў за суткі з прымяненнем водазаборных збудаванняў, у тым ліку самавылівальных буравых свідравін.

2. Здабыча бурштыну, распрацоўка радовішчаў якога ў прамысловых маштабах эканамічна неэтазгодная, дапускаецца пры наяўнасці ў нетракарыстальніка дакументаў, указаных у [падпунктах 1.1–1.3](#) пункта 1 гэтага артыкула.

Артыкул 55. Правядзенне горных работ. Штогадовы план развіцця горных работ

1. Горныя работы ў мэтах здабычы карысных выкапняў (за выключэннем здабычы агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў, якая ажыццяўляецца ў адпаведнасці з [падпунктамі 1.1 і 1.4](#) пункта 1 артыкула 17 гэтага Кодэкса, а таксама здабычы бурштыну, распрацоўка радовішчаў якога ў прамысловых маштабах эканамічна неэтазгодная) праводзяцца ў адпаведнасці:

1.1. з тэхнічнымі нарматыўнымі прававымі актамі, у тым ліку нормамі і правіламі рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў;

1.2. з праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў;

1.3. са штогадовым планам развіцця горных работ (за выключэннем здабычы падземных вод).

2. Штогадовы план развіцця горных работ (за выключэннем здабычы падземных вод) распрацоўваецца і зацвярджаецца нетракарыстальнікам, які ажыццяўляе распрацоўку радовішча карысных выкапняў, у адпаведнасці з праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў па ўзгадненні з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь па радовішчах стратэгічных карысных выкапняў і карысных

выкапняў абмежаванага распаўсюджвання або з яго тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) па радовішчах агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў, а пры здабычы карысных выкапняў падземным спосабам – і з Дзяржпрамнаглядам.

3. Штогадовы план развіцця горных работ павінен утрымліваць:

3.1. сціслую геалагічную характарыстыку радовішча карысных выкапняў і выемачных адзінак (гарызонту, блока, лавы, уступа і да т.п.);

3.2. пералік відаў і аб'ёмаў геалагаразведачных работ;

3.3. звесткі аб стане і руху запасаў карысных выкапняў;

3.4. звесткі аб прымяняльных тэхналагічных схемах распрацоўкі радовішча і аб забяспечанасці горнага прадпрыемства запасамі карысных выкапняў па ступені іх падрыхтаванасці да здабычы;

3.5. даныя аб аб'ёмах здабычы карысных выкапняў, якія плануецца, і аб устаноўленых нарматывах іх страт і разубожвання;

3.6. аб'ёмы, напрамкі і тэрміны правядзення падрыхтоўчых горных работ (раскрыўных работ на кар'ерах);

3.7. даныя аб якасным саставе карыснага выкапня, які здабываецца;

3.8. нарматывы эксплуатацыйных страт карысных выкапняў па горных выработках, якія нанова ўводзяцца ў распрацоўку, і разлікі, іх якія абгрунтоўваюць;

3.9. дадзеныя аб звышнарматыўных стратах карысных выкапняў, дапушчаных і чаканых у бягучым годзе, і прычынах іх утварэння;

3.10. мерапрыемствы па забеспячэнні аб'ёму здабычы карысных выкапняў, які плануецца, а таксама рацыянальным, комплексным выкарыстанні запасаў карысных выкапняў;

3.11. мерапрыемствы па здабыванні карысных выкапняў з часовых цалікоў, патрэба ў якіх мінула;

3.12. парадак здабычы і складавання карысных выкапняў, якія часова не выкарыстоўваюцца, а таксама здабычы карысных выкапняў, якія сумесна залягаюць або якія знаходзяцца ў раскрыўных пародах (пры іх наяўнасці);

3.13. схемы размяшчэння раскрыўных парод, пабочных і спадарожных прадуктаў першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння) карысных выкапняў у адвалах, хвастасховішчах;

3.14. мерапрыемствы па захаванні падземных прастор для выкарыстання іх у мэтах, прадугледжаных [артыкулам 27](#) гэтага Кодэкса;

3.15. мерапрыемствы па рэалізацыі праектаў кансервацыі або ліквідацыі горных выработак;

3.16. аб'ём работ па асушванні радовішча карысных выкапняў (яго частак), парадак іх правядзення;

3.17. звесткі аб наяўнасці і пагашэнні пустот у горных выработках;

3.18. парадак і тэрміны пагашэння пустот у горных выработках;

3.19. мерапрыемствы па тэхніцы бяспецы, абароне радовішча карысных выкапняў (яго частак);

3.20. мерапрыемствы па ахове будынкаў, збудаванняў, зямель, вод, атмасфернага паветра, іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў ад шкоднага ўздзеяння горных выработак;

3.21. мерапрыемствы па забеспячэнні бяспечнага вядзення горных работ з улікам асаблівасцей радовішча карысных выкапняў;

3.22. пералік спосабаў і тэхналагічных схем распрацоўкі радовішча карысных выкапняў, якія забяспечваюць найбольш поўнае здабыванне нетраў асноўнага карыснага выкапня і карысных выкапняў, якія залягаюць сумесна з ім;

3.23. пералік навукова-даследчых і вопытна-канструктарскіх работ (у выпадку неабходнасці іх правядзення), накіраваных на аптымізацыю паказчыкаў здабывання з нетраў асноўнага карыснага выкапня і карысных выкапняў, якія залягаюць сумесна з ім, і кампанентаў, якія ўтрымліваюцца ў іх;

3.24. мерапрыемствы па захаванні забалансавых запасаў карысных выкапняў і балансавых запасаў карысных выкапняў, якія часова не выкарыстоўваюцца, або падрыхтоўцы іх здабычы;

3.25. мерапрыемствы па выкарыстанні раскрыўных і змяшчальных парод;

3.26. мерапрыемствы па рэкультывацыі зямель, парушаных горнымі работамі.

Артыкул 56. Патрабаванні да здабычы сумесна залягаючых карысных выкапняў

1. Пры наяўнасці на ўчастку нетраў, дадзеным для здабычы карысных выкапняў, сумесна залягаючых карысных выкапняў нетракарыстальнік абавязаны ажыццяўляць іх здабычу згодна праектнай дакументацыі на распрацоўку радовішча карысных выкапняў, выконваючы ўстаноўленыя ёю парадак, паслядоўнасць і спосабы іх здабычы.

2. Адхіленні ад устаноўленых праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў парадку, паслядоўнасці і спосабаў здабычы карысных выкапняў, якія залягаюць сумесна, не дапускаюцца.

Артыкул 57. Вопытна-прамысловая распрацоўка радовішча карысных выкапняў (яго часткі)

1. Вопытна-прамысловая распрацоўка радовішча карысных выкапняў (яго часткі) праводзіцца нетракарыстальнікам на падставе праектнай дакументацыі на распрацоўку радовішча ў мэтах удакладнення горнатэхнічных, тэхналагічных і іншых параметраў радовішча, якое распрацоўваецца, або ў мэтах эксперыментальнай праверкі новых тэхналогій, тэхнічных сродкаў і метадаў, створаных у выніку навукова-даследчых і вопытна-канструктарскіх работ.

2. Вопытна-прамысловая распрацоўка радовішча карысных выкапняў (яго часткі) можа праводзіцца ў працэсе здабычы карысных выкапняў на працягу тэрміну, устаноўленага праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў, і ў аб'ёмах, прадугледжаных гэтай праектнай дакументацыяй.

Артыкул 58. Асаблівасці распрацоўкі радовішчаў падземных вод

1. Для распрацоўкі радовішчаў падземных вод праводзяцца горныя работы, звязаныя з бурэннем, абсталяваннем і эксплуатацыяй свідравін і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы падземных вод.

2. Правядзенне горных работ, звязаных з бурэннем і абсталяваннем свідравін і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы падземных вод (за выключэннем выпадку, прадугледжанага [падпунктам 1.4](#) пункта 1 артыкула 17 гэтага Кодэкса), ажыццяўляецца на падставе праектнай дакументацыі, якая прайшла дзяржаўную геалагічную экспертызу праектнай дакументацыі на геалагічнае

вывучэнне нетраў і дзяржаўную экалагічную экспертызу праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы.

3. Эксплуатацыя буравых свідравін і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы падземных вод (за выключэннем здабычы падземных вод у аб'ёме не больш за пяць кубічных метраў за суткі ў выпадку, прадугледжаным **падпунктам 1.4** пункта 1 артыкула 17 гэтага Кодэкса), ажыццяўляецца ў адпаведнасці з заканадаўствам аб ахове і выкарыстанні вод.

4. Эксплуатацыя буравых свідравін і іншых збудаванняў у нетрах, прызначаных для здабычы прэсных падземных вод для цэнтралізаванай сістэмы пітнага водазабеспячэння і мінеральных падземных вод, ажыццяўляецца толькі пры наяўнасці зацверджаных запасаў падземных вод з прытрымліваннем патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, заканадаўства аб ахове і выкарыстанні вод.

Артыкул 59. Эксплуатацыйныя кандыцыі карысных выкапняў

1. Эксплуатацыйныя кандыцыі карысных выкапняў распрацоўваюцца нетракарыстальнікам у працэсе здабычы карысных выкапняў пры неабходнасці ўдакладнення патрабаванняў да якасці карыснага выкапня, які здабываецца, і ўмоў яго залягання ў адносінах да канкрэтных частак радовішча (паверхаў, падпаверхаў, эксплуатацыйных блокаў, панэляў, выемачных адзінак (гарызонту, блока, лавы, уступа і да т.п.) і г.д.), якія істотна адрозніваюцца па геалагічных, горнатэхнічных, тэхніка-эканамічных, тэхналагічных і іншых умовах адпрацоўкі ад сярэдніх паказчыкаў, прынятых пры абгрунтаванні разведаных кандыцый карысных выкапняў, а таксама для забеспячэння стабільнай бясплатнай работы горнага прадпрыемства.

2. Эксплуатацыйныя кандыцыі карысных выкапняў прымяняюцца для:

2.1. пераліку запасаў карысных выкапняў;

2.2. правядзення геолога-эканамічнай і вартаснай ацэнкі радовішча;

2.3. нарміравання ў галіне выкарыстання і аховы нетраў.

3. Парадак распрацоўкі эксплуатацыйных кандыцый карысных выкапняў устанаўліваецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 60. Геалагічнае і маркшэйдарскае забеспячэнне горных работ

1. Нетракарыстальнікі, якія ажыццяўляюць распрацоўку радовішчаў карысных выкапняў (за выключэннем здабычы торфу і сапрапеляў, вадкіх і газападобных гаручых карысных выкапняў, падземных вод, а таксама здабычы бурштыну, распрацоўка радовішчаў якога ў прамысловых маштабах эканамічна неэтазгодна), павінны мець геолога-маркшэйдарскую службу, якая ажыццяўляе геалагічнае і маркшэйдарскае забеспячэнне горных работ, якое ўключае ў сябе:

1.1. эксплуатацыйную разведку радовішчаў карысных выкапняў, якія распрацоўваюцца, і правядзенне іншых геологаразведаных работ у мэтах вывучэння і ўдакладнення іх будовы, павышэння дакладнасці звестак аб разведаных запасах карысных выкапняў, вывучанасці горна-геалагічных і іншых умоў іх здабычы;

1.2. спецыяльныя маркшэйдарскія работы, прадугледжаныя праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў, у мэтах забеспячэння найбольш поўнай і комплекснай распрацоўкі радовішчаў карысных выкапняў, тэхналагічна эфектыўнага і бяспечнага вядзення горных работ, аховы

нетраў, будынкаў, збудаванняў, прыродных аб'ектаў і зямной паверхні ад шкоднага ўздзеяння горных выработак;

1.3. вядзенне геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі;

1.4. улік стану і руху запасаў карысных выкапняў, страт і разубожвання карысных выкапняў (геолага-маркшэйдарскі ўлік запасаў карысных выкапняў), а таксама ўлік карысных выкапняў, якія адначасна здабываюцца і часова не выкарыстоўваюцца, раскрыўных і змяшчальных парод, адходаў, якія ўтвараюцца ў выніку правядзення горных работ і ўтрымліваюць карысныя кампаненты;

1.5. своєчасовую распрацоўку і рэалізацыю мерапрыемстваў па ахове будынкаў і збудаванняў, размешчаных у зоне правядзення горных работ, ад іх шкоднага ўздзеяння;

1.6. своєчасовае стварэнне геадэзічнай (маркшэйдарскай) сеткі і ажыццяўленне на яе аснове ўсяго комплексу маркшэйдарскіх вымярэнняў і вылічэнняў, неабходных для стварэння і сістэматычнага папаўнення горнай графічнай дакументацыі;

1.7. вынас у натуру праектных параметраў будаўніцтва аб'ектаў на зямной паверхні і ў падземных горных выработках, заданне кірункаў горным выработкам, у тым ліку разведачным, у адпаведнасці са штогадовым планам развіцця горных работ, а таксама кантроль за іх прытрымліваннем;

1.8. правядзенне назіранняў за працэсамі ссоўвання горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый, дэфармацыямі зямной паверхні, будынкаў, збудаванняў, горных выработак;

1.9. разлік і своєчасовае нанясенне на горную графічную дакументацыю цалікоў і меж бяспечнага вядзення горных работ;

1.10. своєчасовае нанясенне на горную графічную дакументацыю небяспечных зон магчымага прарыву вод і (або) газаў у дзеючыя горныя выработки, месцаў выкідаў газаў, месцаў горных удараў (рэзкіх ссоўванняў горных парод);

1.11. кантроль за прытрымліваннем патрабаванняў па бяспечным вядзенні горных работ паблізу і ў межах небяспечных зон;

1.12. недапушчэнне забудовы плошчаў залягання карысных выкапняў з парушэннем патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства.

2. Вынікі геолага-маркшэйдарскіх работ павінны фіксавацца ў геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі, якая ўтрымлівае першасную, зводную і горную графічную дакументацыю.

3. Першасная дакументацыя ўключае ў сябе:

3.1. журналы апісання керну і агаленняў горных парод;

3.2. фатаграфіі і замалёўкі керну і агаленняў горных парод;

3.3. журналы адбору проб горных парод;

3.4. каратажныя дыяграмы;

3.5. журналы доследных гідрагеалагічных работ.

4. Зводная дакументацыя ўключае ў сябе:

4.1. справаздачы і паясняльныя запіскі аб правядзенні геологаразведачных работ;

4.2. заключэнні, якія абагульняюць вынікі геологаразведачных работ.

5. Горная графічная дакументацыя ўключае ў сябе:

5.1. чарцяжы зямной паверхні;

5.2. чарцяжы горных выработак;

5.3. горна-геалагічныя чарцяжы;

5.4. спецыяльныя вытворча-тэхнічныя чарцяжы;

5.5. чарцяжы для планавання, кіраўніцтва і кантролю.

6. Стварэнне горнай графічнай дакументацыі павінна ажыццяўляцца з улікам патрабаванняў, умоўных знакаў і сістэм каардынат, прадугледжаных заканадаўствам аб геадэзічнай і картаграфічнай дзейнасці. Горная графічная дакументацыя павінна мець паўнату і дакладнасць адлюстравання аб'ектаў назіранняў, быць нагляднай і зручнай для вымярэнняў.

7. Нетракарыстальнікі, якія ажыццяўляюць распрацоўку радовішчаў карысных выкапняў, абавязаны весці дакументацыю па горна-геалагічным прагнозе, якая ўключае ў сябе:

7.1. графічную частку, якая ўтрымлівае выкапіроўку плана горных работ часткі радовішча карысных выкапняў, на якой прадугледжана праходка горных вырабатак, разрэзы горных вырабатак і геалагічных парушэнняў;

7.2. табліцы, якія ўтрымліваюць звесткі аб фізічных і механічных уласцівасцях змяшчальных парод і карыснага выкапня, аб аб'ёмах вады, якая паступае ў горныя вырабаткі, і іншыя звесткі, неабходныя для распрацоўкі пашпартоў горных вырабатак і вызначэння месцаў і спосабаў мацавання горных вырабатак;

7.3. паясняльную запіску, якая ўтрымлівае звесткі, не адлюстраваныя ў графічных і таблічных матэрыялах і неабходныя для забеспячэння бяспекі і эфектыўнасці карыстання нетрамі.

8. Формы геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі і парадак яе вядзення ўстанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

9. Правядзенне горных работ без правядзення геолога-маркшэйдарскіх работ і вядзення геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі не дапускаецца.

ГЛАВА

11

ГЕАТЭРМАЛЬНЫЯ РЭСУРСЫ НЕТРАЎ

Артыкул 61. Крыніцы і напрамкі выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў

1. Крыніцамі геатэрмальных рэсурсаў нетраў з'яўляюцца:

1.1. падземныя геатэрмальныя воды;

1.2. цяпло горнага масіву нетраў.

2. Геатэрмальныя рэсурсы нетраў могуць быць выкарыстаны для:

2.1. атрымання электраэнергіі;

2.2. гарачага водазабеспячэння;

2.3. цеплазабеспячэння жылых і вытворчых памяшканняў;

2.4. лячэбных, аздараўленчых і іншых мэт, абумоўленых каштоўнасцю, карыснасцю і іншымі характарыстыкамі геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

Артыкул 62. Выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў

Выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў ажыццяўляецца на падставе:

акта, які сведчыць горны адвод;

спецыяльных дазволаў (ліцэнзій), калі іх атрыманне прадугледжана заканадаўствам аб ліцэнзаванні;

праектнай дакументацыі на выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў, праектнай дакументацыі, якая прайшла дзяржаўную экалагічную экспертызу на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы.

ГЛАВА ПАДЗЕМНЫЯ ПРАСТОРЫ

12

Артыкул 63. Віды падземных прастор

1. Падземныя прасторы падраздзяляюцца на прыродныя падземныя прасторы і тэхнагенныя падземныя прасторы.

2. Прыродныя падземныя прасторы ўключаюць у сябе буйныя поласці (пячоры) аб'ёмам больш за 10 кубічных метраў, а таксама дробныя поласці і трэшчыны ў масіве горных парод.

3. Тэхнагенныя падземныя прасторы падраздзяляюцца на:

3.1. падземныя прасторы, спецыяльна створаныя для выканання асобных мэтанакіраваных функцый (транспартныя магістралі, падземныя сховішчы газу, пахаванне адходаў, будаўніцтва падземных атамных станцый, шахт для размяшчэння аб'ектаў ваеннай інфраструктуры і грамадзянскай абароны і г. д.), – першасныя (спецыяльныя) падземныя прасторы;

3.2. падземныя прасторы, якія ўтварыліся ў выніку разведкі карысных выкапняў і распрацоўкі радовішчаў карысных выкапняў, – другасныя падземныя прасторы.

Артыкул 64. Выкарыстанне падземных прастор

1. Выкарыстанне падземных прастор у мэтах, прадугледжаных артыкулам 27 гэтага Кодэкса, ажыццяўляецца на падставе:

1.1. акта, які сведчыць горны адвод;

1.2. спецыяльных дазволаў (ліцэнзій), калі іх атрыманне прадугледжана заканадаўствам аб ліцэнзаванні;

1.3. праектнай дакументацыі на правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, якая прайшла дзяржаўную экалагічную экспертызу праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі па аб'ектах дзяржаўнай экалагічнай экспертызы і экспертызу прамысловай бяспекі праектнай дакументацыі на правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

2. Пры выкарыстанні падземных прастор у мэтах, прадугледжаных артыкулам 27 гэтага Кодэкса, павінны забяспечвацца:

2.1. вядзенне сістэматычных назіранняў за станам масіву горных парод, які змяшчае падземныя прасторы;

2.2. выключаны;

2.3. вывучэнне характару і ступені ўплыву аб'ектаў, якія будуецца, матэрыялаў, якія прымяняюцца, рэчываў і іншых кампанентаў, якія змяшчаюцца ў падземныя прасторы, на навакольныя іх горныя пароды;

2.4. недапушчэнне хімічнага, мікрабіялагічнага, радыеактыўнага і іншага забруджвання падземных прастор, вод і горных парод;

2.5. недапушчэнне шкоднага ўздзеяння падземных прастор на навакольнае асяроддзе, жылыя і вытворчыя будынкi і збудаванні;

2.6. прытрымліванне парадку правядзення ўсіх работ у падземных прасторах і рэжыму праветрывання падземных прастор, устаноўленых тэхнічнымі нарматыўнымі прававымі актамі;

2.7. магчымасць бяспечнага вымання рэчываў і іншых кампанентаў (у тым ліку адходаў), якія змяшчаюцца ў падземныя прасторы, на працягу ўсяго тэрміну іх захоўвання, калі гэта прадугледжана праектнай дакументацыяй на правядзенне горных работ пры будаўніцтве і (або) эксплуатацыі падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

2.8. наяўнасць у падземных прасторах комплектаў абсталявання, тэхнічных сродкаў і матэрыялаў, якія забяспечваюць правядзенне неабходных работ і мерапрыемстваў у выпадку ўзнікнення надзвычайнай сітуацыі.

3. Выкарыстанне падземных прастор для размяшчэння аб'ектаў захоўвання вуглевадародаў, аб'ектаў захоўвання і пахавання адходаў забараняецца, калі гэтыя падземныя прасторы:

3.1. знаходзяцца ў сейсманебяспечных раёнах, у месцах перасячэння або накладання тэктанічных парушэнняў зямной кары, якія характарызуюцца анамаліямі геафізічных палёў (геапатагенныя зоны), якія аказваюць шкоднае ўздзеянне на чалавека, а таксама ў месцах канцэнтрацыі напружанняў у горным масіве;

3.2. складзены горнымі пародамі, схільнымі да інтэнсіўнай трашчынаватасці або якія ўтрымліваюць кампаненты, якія могуць уступіць у хімічныя рэакцыі з вуглевадародамі, адходамі або прадуктамі іх узаемадзеяння і (або) разлажэння і аказаць шкоднае ўздзеянне на навакольнае асяроддзе, стварыць выбухованебяспечную і (або) пажаранебяспечную абстаноўку;

3.3. утрымліваюць іншыя рэсурсы нетраў, прыдатныя для прамысловага і іншага гаспадарчага выкарыстання.

4. Забараняецца таксама выкарыстанне падземных прастор для размяшчэння аб'ектаў захоўвання вуглевадародаў, аб'ектаў захоўвання і пахавання адходаў на ўчастках нетраў, у адносінах да якіх не праведзена геалагічнае вывучэнне нетраў у частцы вывучэння характарыстык, прадугледжаных пунктам 3 гэтага артыкула, а таксама на прыродных тэрыторыях, якія асабліва ахоўваюцца, прыродных тэрыторыях, якія падлягаюць спецыяльнай ахове, і тэрыторыях біясферных рэзерватаў і на ўчастках нетраў, якія ўяўляюць навуковую, гістарычна-культурную каштоўнасць.

5. Выключаны.

6. У падземных прасторах забараняецца правядзенне работ, якія могуць прывесці да іх страты або пашкоджання, парушэння суседніх участкаў нетраў і (або) зямной паверхні, хімічнага, мікрабіялагічнага, радыеактыўнага і іншага забруджвання нетраў, у тым ліку падземных вод, страты іншых рэсурсаў нетраў, якія знаходзяцца на ўчастку нетраў, у межах якога выкарыстоўваецца падземная прастора, а таксама да іншых неабарачальных негатыўных наступстваў у нетрах.

ГЛАВА

13

РАЦЫЯНАЛЬНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ І АХОВА НЕТРАЎ. НОРМЫ І ПРАВІЛЫ РАЦЫЯНАЛЬНАГА ВЫКАРЫСТАННЯ І АХОВЫ НЕТРАЎ

Артыкул 65. Асноўныя патрабаванні па рацыянальным выкарыстанні і ахове нетраў

1. Асноўнымі патрабаваннямі па рацыянальным выкарыстанні і ахове нетраў з'яўляюцца:

1.1. прытрымліванне парадку давання ўчасткаў нетраў у карыстанне, устаноўленага гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства, і недапушчэнне самавольнага карыстання нетрамі;

1.2. забеспячэнне комплекснасці і паўнаты геалагічнага вывучэння нетраў і здабывання з іх карысных выкапняў, выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.3. прытрымліванне прадугледжанага праектнай дакументацыяй на распрацоўку радовішча карысных выкапняў парадку правядзення горных работ пры ўскрыцці, падрыхтоўцы радовішча для распрацоўкі і яго распрацоўцы;

1.4. недапушчэнне нерацыянальнага, эканамічна неабгрунтаванага выбарачнага здабывання карысных выкапняў;

1.5. выключаны;

1.6. выключаны;

1.7. выкарыстанне тэхнікі і тэхналогій выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія забяспечваюць атрыманне максімальнага энергетычнага эфекту пры мінімальным стратах геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.8. планаванне і ажыццяўленне мерапрыемстваў, якія прадухіляюць забруджванне вод пры правядзенні работ, звязаных з карыстаннем нетрамі;

1.9. прытрымліванне правіл кансервацыі і ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў;

1.10. абарона радовішчаў;

1.11. недапушчэнне шкоднага ўздзеяння наступстваў выкарыстання геатэрмальных рэсурсаў нетраў на іншыя прыродныя рэсурсы.

2. Заканадаўчымі актамі могуць быць устаноўлены і іншыя патрабаванні па рацыянальным выкарыстанні і ахове нетраў.

Артыкул 66. Патрабаванні па рацыянальным выкарыстанні і ахове нетраў пры будове плошчаў залягання карысных выкапняў

1. Будова плошчаў залягання карысных выкапняў дапускаецца пры ўмове забеспячэння найбольш поўнага здабывання запасаў карысных выкапняў.

2. У праектнай дакументацыі на ўзвядзенне, рэканструкцыю і добраўпарадкаванне аб'екта будаўніцтва павінны быць прадугледжаны, а пры ўзвядзенні, рэканструкцыі і добраўпарадкаванні аб'екта будаўніцтва ажыццёўлены будаўнічыя, горнатэхнічныя і іншыя мерапрыемствы, якія забяспечваюць:

2.1. магчымасць здабывання карысных выкапняў;

2.2. абарону аб'ектаў будаўніцтва і тэхналагічнага абсталявання ад негатыўнага ўплыву горных работ;

2.3. ахову горных вырабатак ад негатыўнага ўплыву аб'ектаў будаўніцтва;

2.4. абарону радовішча карысных выкапняў ад шкодных уздзеянняў, звязаных з будовай плошчаў залягання карысных выкапняў.

3. Асоба, якая ажыццяўляе будову плошчы залягання карысных выкапняў, пасля заканчэння будаўніцтва абавязана падрыхтаваць і прадставіць нетракарыстальніку:

3.1. схему размяшчэння пабудаваных аб'ектаў з каардынатамі вуглавых кропак;

3.2. выпіску з акта прыёмкі аб'ектаў будаўніцтва ў эксплуатацыю прыёмчай камісіі аб прыняцці мер, якія забяспечваюць абарону гэтых аб'ектаў ад негатыўнага ўплыву горных работ, і мер па ахове навакольнага асяроддзя.

4. Не дапускаюцца:

4.1. забудова плошчаў залягання карысных выкапняў з парушэннем патрабаванняў гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства;

4.2. размяшчэнне аб'ектаў будаўніцтва на зямной паверхні над адпрацаваным радовішчам карысных выкапняў без заключэння аб заканчэнні працэсу ссоўвання горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый і даведкі аб адсутнасці непагашаных горных выработак і пустот, выдзедзеных нетракарыстальнікам, які ажыццяўляў распрацоўку гэтага радовішча.

5. Збудова плошчаў залягання карысных выкапняў ажыццяўляецца ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, з прытрымліваннем патрабаванняў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні зямель, заканадаўства ў галіне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці, заканадаўства аб ахове навакольнага асяроддзя, гэтага Кодэкса і іншых актаў заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў.

Артыкул 67. Нарміраванне ў галіне выкарыстання і аховы нетраў

Нарміраванне ў галіне выкарыстання і аховы нетраў ажыццяўляецца шляхам устанаўлення нарматываў эксплуатацыйных страт карысных выкапняў.

Артыкул 68. Выключаны

Артыкул 69. Нарматывы эксплуатацыйных страт карысных выкапняў

1. Эксплуатацыйнымі стратамі карысных выкапняў лічыцца частка балансавых запасаў карысных выкапняў, не здабытых з нетраў пры распрацоўцы радовішча або страчаных у працэсе здабычы і перапрацоўкі карысных выкапняў.

2. Выключаны.

3. Нарматывы эксплуатацыйных страт карысных выкапняў устанаўліваюцца асобна для канкрэтнай часткі радовішча або групы радовішчаў, аналагічных па горна-геалагічных, горнатэхнічных, тэхналагічных, эканамічных і іншых умовах іх распрацоўкі.

4. Нарматывы эксплуатацыйных страт карысных выкапняў распрацоўваюцца нетракарыстальнікамі на аснове норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў, устанаўліваюцца ў праектнай дакументацыі на карыстанне нетрамі і ўдакладняюцца ў штогадовым плане развіцця горных работ.

Парадак распрацоўкі і ўстанаўлення нарматываў эксплуатацыйных страт карысных выкапняў устанаўліваецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 69¹. Нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў

1. Нормы і правілы рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў зацвярджаюцца і ўводзяцца ў дзеянне Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

2. Нормамі і правіламі рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў не могуць устанаўлівацца патрабаванні да прадукцыі, працэсаў яе распрацоўкі, вытворчасці, эксплуатацыі (выкарыстання), захоўвання, перавозкі, рэалізацыі і ўтылізацыі або да выканання работ (аказання паслуг).

3. Парадак распрацоўкі, узгаднення, правядзення экспертызы, зацвярджэння, рэгістрацыі, увядзення ў дзеянне і апублікавання норм і правіл рацыянальнага выкарыстання і аховы нетраў, унясення змяненняў і дапаўненняў у іх устанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі.

ГЛАВА 14 ПАТРАБАВАННІ ПА БЯСПЕЧНЫМ ВЯДЗЕННІ РАБОТ, ЗВЯЗАНЫХ З КАРЫСТАННЕМ НЕТРАМІ

Артыкул 70. Асноўныя патрабаванні бяспекі пры карыстанні нетрамі

1. Асноўнымі патрабаваннямі бяспекі пры карыстанні нетрамі з'яўляюцца:

1.1. распрацоўка і ажыццяўленне мерапрыемстваў, якія забяспечваюць бяспеку жыцця і здароўя грамадзян, маёмасці грамадзян, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, ахову навакольнага асяроддзя;

1.2. правядзенне геолога-маркшэйдарскіх работ, ажыццяўленне спецыяльных мерапрыемстваў па прагназаванні і папярэджанні небяспечных сітуацый (раптоўных выкідаў газаў, горных удараў (рэзкіх ссоўванняў горных парод), прарываў вод і інш.), вызначэнне небяспечных зон і нанясенне іх на горную графічную дакументацыю;

1.3. ажыццяўленне кантролю за ўтрыманнем у горных выработках кіслароду, шкодных і (або) выбухованебяспечных газаў і пылу;

1.4. кіраванне дэфармацыйнымі працэсамі горнага масіву, якое забяспечвае бяспечнае знаходжанне грамадзян у горных выработках;

1.5. ажыццяўленне кантролю за правядзеннем выбуховых работ, а таксама выкарыстаннем выбуховых рэчываў і сродкаў узрывання, іх улікам, захоўваннем і расходаваннем;

1.6. прыпыненне горных работ у выпадку ўзнікнення небяспекі для жыцця і здароўя грамадзян, вывадзенне іх у бяспечнае месца і ажыццяўленне мерапрыемстваў, неабходных для ліквідацыі небяспекі для жыцця і здароўя грамадзян;

1.7. выключаны;

1.8. прымяненне машын, абсталявання і матэрыялаў, якія адпавядаюць патрабаванням тэхнічных нарматыўных прававых актаў;

1.9. забеспячэнне абслугоўвання падземных горных работ горнавыратавальнымі або іншымі аварыйна-выратавальнымі службамі;

1.10. забеспячэнне абслугоўвання горных работ пры разведцы і распрацоўцы радовішчаў вадкіх і газападобных гаручых карысных выкапняў спецыялізаванымі службамі па папярэджанні і ліквідацыі адкрытых нафтавых і газавых фантанаў.

2. Заканадаўчымі актамі могуць быць устаноўлены і іншыя патрабаванні бяспекі пры карыстанні нетрамі.

Артыкул 71. Горнавыратавальныя службы

1. Для папярэджання надзвычайных сітуацый, якія ўзнікаюць пры карыстанні нетрамі, і ліквідацыі іх наступстваў нетракарыстальнікі, якія ажыццяўляюць распрацоўку радовішчаў (за выключэннем радовішчаў вадкіх і газападобных гаручых карысных выкапняў), выкарыстанне падземных прастор, ствараюць горнавыратавальныя службы, а ў выпадку разведкі і распрацоўкі радовішчаў вадкіх і газападобных гаручых карысных выкапняў – спецыялізаваныя службы па папярэджанні і ліквідацыі адкрытых нафтавых і газавых фантаў або прыцягваюць для гэтых мэт іншыя аварыйна-выратавальныя службы на падставе дагавора.

2. Горнавыратавальныя службы ствараюцца і ажыццяўляюць сваю дзейнасць у адпаведнасці з заканадаўствам у галіне дзейнасці аварыйна-выратавальных службаў.

Артыкул 72. Назіранні за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый

1. Назіранні за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый праводзяцца нетракарыстальнікамі, якія ажыццяўляюць распрацоўку радовішчаў, выкарыстанне падземных прастор, у мэтах атрымання аператыўнай інфармацыі аб змяненні стану масіву горных парод і яго праяў (трэшчыны, абрушэнні, правалы, зрухі, горныя ўдары (рэзкія ссоўванні горных парод) і іншыя падобныя праявы), ажыццяўлення прагназавання магчымых дэфармацый зямной паверхні і горнага масіву ў межах горнага адводу і своечасовага прыняцця неабходных прафілактычных і абаронных мер. Атрыманая пры гэтым інфармацыя выкарыстоўваецца таксама для:

1.1. вызначэння прычын дэфармацыі зямной паверхні і ступені ўплыву горных работ, якія праводзяцца, і падземных збудаванняў, якія эксплуатауюцца;

1.2. удакладнення прагнозу чаканых пашкоджанняў зямной паверхні і ўстанаўлення крытэрыяў яе дапушчальных пашкоджанняў.

2. Інструментальныя назіранні за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый праводзяцца на наглядальных станцыях, якія складаюцца з сістэмы рэпераў. Закладка наглядальнай станцыі і назіранні на ёй праводзяцца ў адпаведнасці са спецыяльным праектам, які складаецца з графічнай часткі і паясняльнай запіскі.

3. Графічная частка спецыяльнага праекта, прадугледжанага пунктам 2 гэтага артыкула, уключае ў сябе план участка ў раёне наглядальнай станцыі ў маштабе 1:500, 1:1000 або 1:2000 (у залежнасці ад памераў горнай выработкі і тэрыторыі, якая кантралюецца), геалагічныя разрэзы па профільных лініях (у тым ж маштабе, што і план участка ў раёне наглядальнай станцыі) і чарцяжы канструкцыі рэпераў.

4. На план участка ў раёне наглядальнай станцыі наносацца:

4.1. адлюстроўванне рэльефу зямной паверхні;

4.2. пройдзеныя і праектаваныя горныя выработкі або падземныя аб'екты;

4.3. участкі ўскрыцця горнымі выработкамі тэктанічных парушэнняў;

4.4. месцараспалажэнні водных аб'ектаў, мулаў і карстаў;

4.5. месцараспалажэнні будынкаў і збудаванняў (у тым ліку наземных і падземных камунікацый);

4.6. месцараспалажэнні рэпераў.

5. Геалагічныя разрэзы складаюцца на падставе наяўных даных па найбліжэйшых буравых свідравінах і іншых горных выработках. На разрэзах указваюцца месцараспалажэнні горных выработак (у тым ліку пройдзеных), а

таксама ўчасткі тэктанічных парушэнняў, пывуноў, карстаў і гліністых адкладанняў.

6. У паясняльнай запісцы спецыяльнага праекта, прадугледжанага пунктам 2 гэтага артыкула, павінны ўказвацца:

- 6.1. мэты і задачы назіранняў;
- 6.2. сціслыя геалагічная і горнатэхнічная характарыстыкі ўчастка;
- 6.3. абгрунтаванне канструкцыі наглядальнай станцыі;
- 6.4. месцараспалажэнне наглядальнай станцыі;
- 6.5. спосаб прывязкі наглядальнай станцыі да апорнай геадэзічнай сеткі;
- 6.6. колькасць і напрамак профільных ліній, іх даўжыня;
- 6.7. інтэрвалы паміж рэперамі;
- 6.8. колькасць рэпераў і матэрыялаў, неабходных для іх закладкі;
- 6.9. метадыка і перыядычнасць правядзення назіранняў з адпаведным абгрунтаваннем;

6.10. патрэбная дакладнасць вымярэнняў.

7. Назіранні за ссоўваннем горных парод у зоне іх магчымых дэфармацый уяўляюць сабой інструментальнае вызначэнне месцазнаходжання рэпераў наглядальных станцый з адначасовым фіксаваннем у геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі трэшчын, правалаў і іншых бачных парушэнняў, а таксама ўсіх фактараў, якія ўплываюць на велічыню і характар ссоўванняў і дэфармацый масіву горных парод.

8. Ссоўванні рэпераў у вертыкальнай плоскасці вызначаюцца шляхам нівеліравання, якое праводзіцца перыядычна, а ў гарызантальнай плоскасці – шляхам вымярэння адлегласці паміж рэперамі па ўсіх профільных лініях наглядальнай станцыі. Пры вымярэннях дапускаецца выкарыстанне аэрафотаздымкі, касмічнай здымкі, фотаграмметрычных і іншых аналагічных метадаў, якія забяспечваюць неабходную дакладнасць.

9. Пры з'яўленні трэшчын на зямной паверхні ў непасрэднай блізкасці ад кар'ера або разрэзу праводзяцца дадатковыя сістэматычныя назіранні за іх развіццём па працягласці, шырыні і глыбіні. Велічыні, якія назіраюцца, параўноўваюцца з крытычнымі значэннямі, пры якіх адбываюцца апоўзні. Пры набліжэнні велічынь, якія назіраюцца, да крытычных значэнняў інфармацыя аб з'яўленні небяспекі ўзнікнення апоўзня неадкладна перадаецца органам і падраздзяленням па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь, мясцовым выканаўчым і распарадчым органам, кіраўнікам юрыдычных асоб і індывідуальным прадпрымальнікам, якія ажыццяўляюць гаспадарчую і іншую дзейнасць паблізу небяспечнай зоны. Месцараспалажэнне небяспечнай зоны наносіцца на тапаграфічны план. На мясцовасці па ўсім перыметры такой зоны ставіцца агароджа з папераджальнымі знакамі.

Артыкул 73. Кансервацыя горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў

1. Горныя прадпрыемствы, горныя вырабаткі, а таксама падземныя збудаванні, не звязаныя са здабычай карысных выкапняў, у мэтах забеспячэння захаванасці і магчымасці далейшага функцыянавання падлягаюць кансервацыі пры прыпыненні або спыненні права карыстання нетрамі (за выключэннем спынення права карыстання нетрамі ў выпадку ўзнікнення яўнай пагрозы жыццю і здароўю грамадзян, прычынення ўронку маёмасці грамадзян, у тым ліку індывідуальных

прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, або шкоды навакольнаму асяроддзю ў сувязі з ажыццяўленнем нетракарыстальнікам карыстання нетрамі), а таксама пасля поўнага здабывання з радовішча запасаў карысных выкапняў або выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў або пры эканамічнай немэтазгоднасці іх далейшага здабывання (выкарыстання).

2. Кансервацыя горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца на тэрмін і ў парадку, якія прадугледжаны праектамі кансервацыі горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Тэрмін кансервацыі горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, можа быць прадоўжаны шляхам унясення змяненняў у праекты кансервацыі горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

Праекты кансервацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, і змяненні, якія ўносяцца ў іх, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнаглядам і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размешчаны падлеглыя кансервацыі горных прадпрыемствы, а таксама падземныя збудаванні, не звязаныя са здабычай карысных выкапняў.

Праекты кансервацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, і змяненні, якія ўносяцца ў іх, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнаглядам і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размешчаны падлеглыя кансервацыі горных прадпрыемствы.

3. Кансервацыя горных вырабатак ажыццяўляецца на тэрмін і ў парадку, якія прадугледжаны праектамі кансервацыі горных вырабатак, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Тэрмін кансервацыі горных вырабатак не павінен перавышаць пяці гадоў і можа быць прадоўжаны на тэрмін, які не перавышае пяці гадоў, шляхам унясення змяненняў у праекты кансервацыі горных вырабатак.

Праекты кансервацыі горных вырабатак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, і змяненні, якія ўносяцца ў іх, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Праекты кансервацыі горных вырабатак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, і змяненні, якія ўносяцца ў іх, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

4. Кансервацыя горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца сухім або мокрым спосабамі.

Горныя выработкі, перспектыўныя для размяшчэння ў іх падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, падлягаюць кансервацыі толькі сухім спосабам.

У выпадку кансервацыі горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, сухім спосабам водаадліўныя і вентыляцыйныя сродкі застаюцца ў дзеянні і забяспечваюць водаадліў з горных вырабатак, а таксама з падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, іх праветрыванне і падтрыманне ў стане, прыдатным для эксплуатацыі і аднаўлення прыпыненых работ.

У выпадку кансервацыі горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, мокрым спосабам работа водаадліву спыняецца і горныя выработкі, а таксама падземныя збудаванні, не звязаныя са здабычай карысных выкапняў, затапляюцца. Пры кансервацыі горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, мокрым спосабам устанаўліваюцца тэрміны дапушчальнай працягласці кансервацыі, а таксама магчымыя тэрміны аднаўленчых работ (асушвання, рамонт мацавання, аднаўлення работы пад'ёмнага комплексу, вентыляцыі і правядзення іншых мерапрыемстваў).

5. У выпадку кансервацыі горных прадпрыемстваў спыняюцца горныя работы на тэрмін кансервацыі і прымаюцца меры па забеспячэнні магчымасці прывядзення горных вырабатак, а таксама наземных і падземных збудаванняў у стан, прыдатны для іх далейшай эксплуатацыі пры неабходнасці аднаўлення здабычы карысных выкапняў або ў іншых мэтах.

6. Пры кансервацыі горнага прадпрыемства, горнай выработкі, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, геалагічная і маркшэйдарская дакументацыя складаецца на момант завяршэння горных работ.

7. У выпадку кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, нетракарыстальнікам ствараецца камісія па кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў.

У склад камісіі па кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, уключаюцца прадстаўнікі нетракарыстальніка, тэрытарыяльнага органа Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнагляду і мясцовага выканаўчага і распарадчага органа, на тэрыторыі якога размешчана падлеглае кансервацыі горнае прадпрыемства, а таксама падземнае збудаванне, не звязанае са здабычай карысных выкапняў.

Кансервацыя горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, лічыцца завяршанай пасля падпісання членамі камісіі па кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, акта аб кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, і яго зацвярджэння нетракарыстальнікам.

Форма акта аб кансервацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, зацвярджаецца

Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

У выпадку кансервацыі горнай выработкі нетракарыстальнікам ствараецца камісія па кансервацыі горнай выработкі.

У склад камісіі па кансервацыі горнай выработкі ўключаюцца прадстаўнікі нетракарыстальніка, тэрытарыяльнага органа Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнагляду.

Кансервацыя горнай выработкі лічыцца завершанай пасля падпісання членамі камісіі па кансервацыі горнай выработкі акта аб кансервацыі горнай выработкі і яго зацвярджэння нетракарыстальнікам.

Форма акта аб кансервацыі горнай выработкі зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

8. Кансервацыя горных прадпрыемстваў, горных выработак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца за кошт сродкаў нетракарыстальнікаў, за выключэннем выпадку, калі кансервацыя звязана з адабраннем участка нетраў для дзяржаўных патрэб.

9. У выпадку адабрання ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб фінансаванне расходаў па кансервацыі горных прадпрыемстваў, горных выработак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца асобай, у інтарэсах якой праводзіцца адабранне гэтага ўчастка.

10. Эксплуатацыя горных прадпрыемстваў, якія знаходзяцца на кансервацыі, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, аднаўляецца ў адпаведнасці з праектамі раскансервацыі горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Праекты раскансервацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнаглядам і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размешчаны закансерваваныя горныя прадпрыемствы, а таксама падземныя збудаванні, не звязаныя са здабычай карысных выкапняў.

Праекты раскансервацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнаглядам і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі, на тэрыторыі якіх размешчаны закансерваваныя горныя прадпрыемствы.

Эксплуатацыя горных выработак, якія знаходзяцца на кансервацыі, аднаўляецца ў адпаведнасці з праектамі раскансервацыі горных выработак, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Праекты раскансервацыі горных выработак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай

карысных выкапняў, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Праекты раскансервацыі горных вырабатак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Артыкул 74. Ліквідацыя горных прадпрыемстваў, горных вырабатак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў

1. Горныя прадпрыемствы, горныя вырабаткі, а таксама падземныя збудаванні, не звязаныя са здабычай карысных выкапняў, падлягаюць ліквідацыі пры спыненні права карыстання нетрамі ў выпадку ўзнікнення яўнай пагрозы жыццю і здароўю грамадзян, прычынення ўрону маёмасці грамадзян, у тым ліку індыўідуальных прадпрымальнікаў, і юрыдычных асоб, маёмасці, якая знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы, або шкоды навакольнаму асяроддзю ў сувязі з ажыццяўленнем нетракарыстальнікам карыстання нетрамі, а таксама пасля поўнага здабывання з радовішча запасаў карысных выкапняў або выкарыстання геатэрмальнага рэсурсаў нетраў або пры тэхналагічнай немагчымасці і эканамічнай неэтазгоднасці іх далейшага здабывання (выкарыстання).

2. Ліквідацыя горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца ў адпаведнасці з праектамі ліквідацыі горных прадпрыемстваў, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Праекты ліквідацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Праекты ліквідацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Ліквідацыя горных вырабатак ажыццяўляецца ў адпаведнасці з праектамі ліквідацыі горных вырабаў, распрацаванымі і зацверджанымі нетракарыстальнікамі.

Праекты ліквідацыі горных вырабатак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў стратэгічных карысных выкапняў і карысных выкапняў абмежаванага распаўсюджвання, узгадняюцца з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

Праекты ліквідацыі горных вырабатак, звязаных з распрацоўкай радовішчаў агульнараспаўсюджаных карысных выкапняў і падземных вод, узгадняюцца з тэрытарыяльнымі органамі (абласнымі, Мінскім гарадскім камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнаглядам.

3. Пры ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных выработак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, павінны быць:

3.1. запоўнены горнай пародай правалы, варонкі, выемкі, прамывіны, траншэі і іншыя паглыбленні, якія ўтварыліся пры правядзенні горных работ, заладжаны трэшчыны, вусці буравых свідравін вялікага дыяметра;

3.2. засыпаны горнай пародай да ўзроўню зямной паверхні вертыкальныя шахтавыя ствалы, а таксама нахіленыя ствалы і шурфы з вуглом нахілу больш за 45 градусаў з нездавальняючым мацаваннем, пройдзеныя ў няўстойлівых пародах, або ізаляваны моцнымі паліцамі ствалы са здавальняючым мацаваннем, пройдзеныя ў моцных змяшчальных пародах, і засыпкай прасторы паміж паліцамі;

3.3. узведзены трывалыя агароджы вышынёй не меншай за 2,5 метры і збудаваны водаадводныя канавы вакол ліквідаваных шахтавых ствалоў;

3.4. ацэнена магчымасць утварэння правалаў над горнымі выработкамі, размешчанымі на малых глыбінях, і прыняты меры па прадухіленні або зніжэнні негатыўных наступстваў утварэння правалаў;

3.5. устаноўлены межы зон вылучэння газаў і ступень іх небяспекі пры ліквідацыі горных прадпрыемстваў, звязаных з эксплуатацыяй падземных збудаванняў для захоўвання прыроднага газу;

3.6. прадугледжаны меры, якія забяспечваюць кантроль за вылучэннем газаў, абарону ад пранікнення іх у наземныя будынкi, збудаванні і іншыя аб'екты.

4. У працэсе ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных выработак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, неабходна прымяненне мер, якія папярэджваюць:

4.1. прычыненне шкоды жыццю і здароўю грамадзян, жывёл;

4.2. парушэнне гідрагеалагічнага рэжыму падземных вод, зямель, лясоў і іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў;

4.3. пашкоджанне будынкаў і збудаванняў (у тым ліку наземных і падземных камунікацый), размешчаных у зоне негатыўнага ўплыву горных выработак;

4.4. прарыў вод і (або) газаў у горныя выработкі, сумежныя з горнымі выработкамі горных прадпрыемстваў, якія ліквідуюцца, горнымі выработкамі, якія ліквідуюцца, а таксама падземнымі збудаваннямі, не звязанымі са здабычай карысных выкапняў;

4.5. парушэнне геадэзічнай (маркшэйдарскай) сеткі;

4.6. актывізацыю небяспечных геамеханічных працэсаў (апоўзняў, абвалаў і іншых падобных працэсаў) на зямной паверхні;

4.7. забруджванне нетраў, падземных і (або) паверхневых вод, зямель і іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя, а таксама спусташэнне запасаў падземных вод пітнага прызначэння.

5. Пры ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных выработак з адкрытым спосабам здабычы карысных выкапняў павінен абмяжоўвацца доступ грамадзян і жывёл у горныя выработкі шляхам іх агароджвання або абвалоўкі (устройвання земляных валоў) або ажыццяўлення іншых падобных мерапрыемстваў, а таксама павінны быць праведзены ацэнка ўстойлівасці бартоў уступаў з улікам іх затаплення і пры неабходнасці іх выпалажванне.

6. Пры ліквідацыі горнага прадпрыемства, горнай выработкі, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, геалагічная і

маркшэйдарская дакументацыя складаецца на момант завяршэння горных работ і здаецца на захоўванне ў парадку, устаноўленым заканадаўствам аб архіўнай справе.

7. У выпадку ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, нетракарыстальнікам ствараецца камісія па ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў.

У склад камісіі па ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, уключаюцца прадстаўнікі нетракарыстальніка, тэрытарыяльнага органа Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Дзяржпрамнагляду і мясцовага выканаўчага і распарадчага органа, на тэрыторыі якога размешчаны падлеглыя ліквідацыі горнае прадпрыемства, а таксама падземнае збудаванне, не звязанае са здабычай карысных выкапняў.

Ліквідацыя горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, лічыцца завершанай пасля падпісання членамі камісіі па ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, акта аб ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, і яго зацвярджэння нетракарыстальнікам.

Форма акта аб ліквідацыі горнага прадпрыемства, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

У выпадку ліквідацыі горнай выработкі нетракарыстальнікам ствараецца камісія па ліквідацыі горнай выработкі.

У склад камісіі па ліквідацыі горнай выработкі ўключаюцца прадстаўнікі нетракарыстальніка, тэрытарыяльнага органа Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і Дзяржпрамнагляду.

Ліквідацыя горнай выработкі лічыцца завершанай пасля падпісання членамі камісіі па ліквідацыі горнай выработкі акта аб ліквідацыі горнай выработкі і яго зацвярджэння нетракарыстальнікам.

Форма акта аб ліквідацыі горнай выработкі зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

8. Ліквідацыя горнага прадпрыемства, горнай выработкі, а таксама падземнага збудавання, не звязанага са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца за кошт сродкаў нетракарыстальнікаў, за выключэннем выпадку, калі ліквідацыя звязана з адабраннем участка нетраў для дзяржаўных патрэб.

9. У выпадку адабрэння ўчастка нетраў для дзяржаўных патрэб фінансаванне расходаў па ліквідацыі горных прадпрыемстваў, горных выработак, а таксама падземных збудаванняў, не звязаных са здабычай карысных выкапняў, ажыццяўляецца асобай, у інтарэсах якой праводзіцца адабранне гэтага ўчастка.

ГЛАВА 15 ГЕАЛАГІЧНАЯ ІНФАРМАЦЫЯ. ДЗЯРЖАЎНЫ ГЕАЛАГІЧНЫ ФОНД. ДЗЯРЖАЎНЫ ЎЛІК КАРЫСТАННЯ НЕТРАМІ І СТАНУ МІНЕРАЛЬНА- СЫРАВІННАЙ БАЗЫ

Артыкул 75. Геалагічная інфармацыя. Дзяржаўны геалагічны фонд

1. Геалагічная інфармацыя з'яўляецца састаўной часткай экалагічнай інфармацыі і ўключае ў сябе звесткі аб геалагічнай будове нетраў, якасці і колькасці карысных выкапняў, і іншых рэсурсаў нетраў, якія знаходзяцца ў іх, аб умовах іх здабычы або выкарыстання, аб з'явах і працэсах, якія адбываюцца ў нетрах, звесткі аб якіх утрымліваюцца ў справаздачах па выніках работ па геалагічным вывучэнні нетраў, картах, іншых тэкставых і графічных дакументах і матэрыялах, зафіксаваных на матэрыяльных носбітах.

2. Геалагічная інфармацыя падаецца бязвыплатна юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі, якія ажыццяўляюць геалагічнае вывучэнне нетраў, здабычу карысных выкапняў, выкарыстанне іншых рэсурсаў нетраў, у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь для фарміравання дзяржаўнага геалагічнага фонда.

Склад геалагічнай інфармацыі, тэрміны і парадак яе падачы ўстанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

3. Дзяржаўны геалагічны фонд прызначаны для наапаўнення геалагічнай інфармацыі, яе сістэматызацыі, абагульнення і выкарыстання ў мэтах:

3.1. абгрунтавання ацэнкі цяперашняга і перспектываўнага стану мінеральна-сыравіннай базы;

3.2. абгрунтавання напрамкаў геалагаразведачных работ;

3.3. зацвярджэння кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

3.4. вядзення дзяржаўных балансаў запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

3.5. уліку работ па геалагічным вывучэнні нетраў;

3.6. выдачы заключэнняў аб наяўнасці (аб адсутнасці) у межах зямельнага ўчастка, аб якім хадайнічаюць, разведанага радовішча карысных выкапняў;

3.7. праектавання і стварэння горных прадпрыемстваў, якія ажыццяўляюць здабычу карысных выкапняў і іх першасную апрацоўку (ачыстку, абагачэнне);

3.8. у іншых мэтах, прадугледжаных заканадаўствам.

4. Геалагічная інфармацыя дзяржаўнага геалагічнага фонда не падлягае даванню або распаўсюджванню ў выпадку:

4.1. калі інфармацыя аднесена да дзяржаўных сакрэтаў у адпаведнасці з заканадаўствам аб дзяржаўных сакрэтах;

4.2. калі выдаванне інфармацыі прывядзе да парушэння правіл ажыццяўлення правосуддзя, выканання папярэдняга расследавання, вядзення адміністрацыйнага працэсу;

4.3. калі выдаванне інфармацыі зробіць шкоду нетрам або створыць пагрозу яе прычынення;

4.4. у іншых выпадках, прадугледжаных заканадаўчымі актамі, міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь, у інтарэсах нацыянальнай бяспекі, абароны праў і законных інтарэсаў грамадзян, інтарэсаў іншых асоб, якія абараняюцца законам.

5. Вядзенне дзяржаўнага геалагічнага фонда ажыццяўляецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту і іншых крыніц, не забароненых заканадаўствам.

6. Склад дзяржаўнага геалагічнага фонда і парадак яго фарміравання, вядзення і выкарыстання яго даных устанаўліваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 76. Дзяржаўны ўлік карыстання нетрамі і стану мінеральна-сыравіннай базы

1. Дзяржаўнаму ўліку карыстання нетрамі і стану мінеральна-сыравіннай базы падлягаюць:

1.1. звесткі аб выніках работ, звязаных з карыстаннем нетрамі (у тым ліку работ па геалагічным вывучэнні нетраў);

1.2. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

1.3. звесткі аб участках нетраў, якія выкарыстоўваюцца для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў.

2. Дзяржаўны ўлік карыстання нетрамі і стану мінеральна-сыравіннай базы вядзецца ў формах дзяржаўнага кадастру нетраў і дзяржаўных балансаў запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

Артыкул 77. Дзяржаўны кадастр нетраў

1. Дзяржаўны кадастр нетраў вядзецца ў мэтах ажыццяўлення дзяржаўнага кіравання і рэгулявання ў галіне выкарыстання і аховы нетраў, кантролю (нагляду) у галіне выкарыстання і аховы нетраў, дзяржаўнага нагляду за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з карыстаннем нетрамі.

Дзяржаўны кадастр нетраў вядзецца па радовішчах і праявах карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў, а таксама па падземных прасторах, якія выкарыстоўваюцца або могуць быць выкарыстаны для мэт, не звязаных са здабычай карысных выкапняў (далей – аб'екты ўліку).

2. Дзяржаўны кадастр нетраў утрымлівае звесткі па кожным аб'екце ўліку, якія характарызуюць месцараспаляжэнне, якасць і колькасць асноўнага карыснага выкапня і карысных выкапняў, якія залягаюць сумесна з ім, геатэрмальных рэсурсаў нетраў, кампанентаў, якія ўтрымліваюцца ў іх.

3. Уліку ў дзяржаўным кадастры нетраў падлягаюць участкі нетраў, у межах якіх размяшчаюцца:

3.1. радовішчы з запасамі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, улічанымі ў дзяржаўных балансах запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

3.2. радовішчы з запасамі карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, не ўлічанымі ў дзяржаўных балансах запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў, але папярэдня або дэтальвая разведка якіх завершана;

3.3. радовішчы, запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў якіх зняты з уліку ў дзяржаўных балансах запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

3.4. выпрацаваныя радовішчы;

3.5. праявы карысных выкапняў, для якіх вызначана наяўнасць хаця б аднаго залежу карысных выкапняў, якія па якасці адпавядаюць патрабаванням прыдатнасці для прамысловай распрацоўкі радовішча, але колькасць запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў якога або не вызначана, або яму не дадзена геолога-эканамічная ацэнка;

3.6. падземныя прасторы, выяўленыя ў працэсе інжынерна-геалагічных пошукаў, разведкі і (або) распрацоўкі радовішчаў прыроднага будаўнічага і абліцовачнага каменю, каменнай і калійных соляў, адпрацаваных з выкарыстаннем

камернай і камерна-стаўбовай сістэм, і не падлеглыя ў далейшым абрушэнню або затапленню, а таксама падземныя збудаванні камернага і тунэльнага тыпаў, горныя выработкі ў выглядзе адпрацаваных расолапрамыслаў;

3.7. горныя пароды, перспектыўныя для выяўлення залежаў вадкіх і газападобных гаручых карысных выкапняў.

4. Вядзенне дзяржаўнага кадастру нетраў ажыццяўляецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у формах пашпартоў, каталогаў, рэгістрацыйных карт аб'ектаў уліку. Формы пашпартоў, каталогаў, рэгістрацыйных карт аб'ектаў уліку і парадак іх запаўнення ўстанаўліваюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

5. Карыстанне данымі дзяржаўнага кадастру нетраў праводзіцца ў парадку і на ўмовах, устаноўленых Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 78. Запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў

1. Запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па іх эканамічным значэнні падраздзяляюцца на балансавыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і забалансавыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і падлягаюць раздзельнаму падліку і ўліку.

2. Балансавыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў уключаюць у сябе:

2.1. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, здабыванне якіх на момант іх зацвярджэння згодна геолога-эканамічнай ацэнцы радовішча эканамічна эфектыўна;

2.2. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, здабыванне якіх на момант іх зацвярджэння згодна геолога-эканамічнай ацэнцы радовішча не забяспечвае эканамічнай эфектыўнасці яго распрацоўкі з прычыны нізкіх тэхніка-эканамічных паказчыкаў, але здабыванне якіх становіцца эканамічна мэтазгодным пры рэалізацыі інвестыцыйнага праекта.

3. Забалансавыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў уключаюць у сябе:

3.1. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія адпавядаюць патрабаванням, якія прад'яўляюцца да балансавых запасаў, але выкарыстанне якіх на момант іх зацвярджэння немагчыма па горнатэхнічных, тэхналагічных прычынах або ў сувязі з патрабаваннямі экалагічнай і (або) прамысловай бяспекі;

3.2. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, здабыванне якіх на момант іх зацвярджэння згодна геолога-эканамічнай ацэнцы радовішча эканамічна немэтазгодна з прычыны асаблівасцей хімічнага саставу або фізічных уласцівасцей карыснага выкапня або асаблівай складанасці ўмоў яго здабывання або перапрацоўкі, але ў бліжэйшай будучыні можа стаць эканамічна эфектыўным у выніку павышэння цэн на мінеральна-сыравінныя рэсурсы або пры стварэнні новых тэхналогій, якія забяспечваюць зніжэнне выдаткаў пры яго здабычы (выкарыстанні), першаснай апрацоўцы (ачыстцы, абагачэнні).

4. Забалансавыя запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў падлічваюцца і ўлічваюцца ў выпадку, калі тэхніка-эканамічнымі разлікамі

вызначаны магчымасць іх захавання ў нетрах для наступнага здабывання або мэтазгоднасць спадарожнага здабывання і захавання для выкарыстання ў будучыні.

5. Вызначэнне балансавай прыналежнасці запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў праводзіцца на падставе тэхніка-эканамічных абгрунтаванняў кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія прайшлі дзяржаўную экспертызу геалагічнай інфармацыі ў адпаведнасці з артыкулам 50 гэтага Кодэкса.

Артыкул 79. Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў

1. Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў з'яўляюцца формай уліку запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў на 1 студзеня кожнага года і ўяўляюць сабой адзіны банк даных аб якасці, колькасці і ступені вывучанасці запасаў кожнага віду карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, іх здабычы, стратах, аб змяненнях запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў за справаздачны год.

Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў вядуцца па радовішчах (іх частках), відах карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў нетракарыстальнікамі, якім дадзены геалагічныя або горныя адводды.

2. Вядзенне дзяржаўных балансаў запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў, пастаноўку на дзяржаўны баланс запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў і іх спісанне ажыццяўляе Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

3. Пастаноўцы на дзяржаўны баланс падлягаюць:

3.1. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па радовішчах (іх частках), нанова выяўленых у выніку геалагічнага вывучэння нетраў;

3.2. запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, выяўленыя на радовішчах, якія распрацоўваюцца ў выніку даразведкі і (або) эксплуатацыйнай разведкі, а таксама атрыманыя ў выніку пераацэнкі раней падлічаных запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або пры пераводзе забалансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у балансавыя;

3.3. балансавыя і забалансавыя запасы здабытых і складаваных ў адвалы карысных выкапняў;

3.4. запасы карысных выкапняў, якія ўтрымліваюцца ў адходах, якія ўтвараюцца пасля першаснай апрацоўкі (ачысткі, абагачэння) карысных выкапняў, калі ажыццяўляецца іх здабыча або прамысловая каштоўнасць пацверджана геолога-эканамічнай ацэнкай.

4. У дзяржаўных балансах запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў адлюстроўваюцца звесткі аб змяненнях балансавых і забалансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія адбыліся ў справаздачным годзе.

5. Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў вядуцца на падставе звестак дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці.

6. Дзяржаўныя балансы запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў штогод складаюцца і зацвярджаюцца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь па формах і ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

7. Дадзеныя дзяржаўных балансаў запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў не падлягаюць выдаванню, калі яны аднесены да дзяржаўных сакрэтаў у адпаведнасці з заканадаўствам аб дзяржаўных сакрэтах.

Артыкул 80. Улік і спісанне запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў

1. Улік руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у мэтах вядзення дзяржаўных балансаў запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў праводзіцца нетракарыстальнікам не радзей аднаго разу ў год на падставе даных геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі па стане на канец каляндарнага года.

2. Улік страт карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у працэсе іх здабычы (выкарыстання) ажыццяўляецца не радзей аднаго разу ў год на падставе даных геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі па стане на канец каляндарнага года.

У выпадках, калі пры здабычы карысных выкапняў прамое вызначэнне іх страт немагчыма, а распрацоўка радовішча да канца справаздачнага года не завершана, колькасць страт карысных выкапняў вызначаецца ўмоўна з улікам устаноўленых нарматываў эксплуатацыйных страт карысных выкапняў і колькасці здабытых карысных выкапняў.

Аднясенне да страт карысных выкапняў з прычыны непаўнаты або немагчымасці іх здабывання і ўлік гэтых страт павінны быць у кожным выпадку пацверджаны вынікамі геолога-маркшэйдарскіх работ і зафіксаваны ў геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі.

3. Данія ўліку руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў падаюцца юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрыемствамі, якія ажыццяўляюць геалагічнае вывучэнне нетраў, здабычу карысных выкапняў, выкарыстанне геатэрмальных рэсурсаў нетраў, у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у форме справаздачы аб стане і руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у адпаведнасці з заканадаўствам аб дзяржаўнай статыстыцы.

4. Пры ліквідацыі горнага прадпрыемства запасы карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, якія засталіся, падлягаюць уліку ў дзяржаўных балансах запасаў карысных выкапняў і геатэрмальных рэсурсаў нетраў у адпаведнасці з загадам Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб спісанні запасаў выпрацаванай часткі радовішча.

5. Спісанню падлягаюць улічаныя ў адпаведнасці з пунктамі 1 і 2 гэтага артыкула балансавыя і забалансавыя запасы асноўнага карыснага выкапня і карысных выкапняў, якія залягаюць сумесна з ім, і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, а таксама спадарожныя кампаненты, якія ўтрымліваюцца ў іх:

5.1. здабытыя і накіраваныя спажывуцам;

5.2. страчаныя ў працэсе здабычы, здабытыя з нетраў і накіраваныя ў адвалы, а таксама страты, якія не перавышаюць нарматываў эксплуатацыйных страт карысных выкапняў;

5.3. якія страцілі прамысловае значэнне, у тым ліку:

не адпаведныя нанова вызначаным кандыцыям карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у выніку геолога-эканамічнай пераацэнкі запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

здабыча (выкарыстанне) якіх стала тэхналагічна немагчымай і эканамічна немэтазгоднай з прычыны выяўленага ўскладнення гідрагеалагічных, інжынерна-геалагічных, тэхнічных і іншых умоў іх здабычы (выкарыстання);

5.4. якія не пацвердзіліся пры распрацоўцы радовішча (яго часткі) і пры наступных геалагаразведачных работах у выніку атрымання новых даных аб якасці, колькасці і ўмовах залягання карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

6. Спісанне балансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па прычынах, прадугледжаных падпунктамі 5.1 і 5.2 пункта 5 гэтага артыкула, праводзіцца шляхам зняцця іх з уліку, акрамя запасаў карысных выкапняў, здабытых з нетраў і накіраваных у адвалы, якія павінны знаходзіцца на ўліку.

7. Спісанне балансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў па прычынах, прадугледжаных падпунктамі 5.3 і 5.4 пункта 5 гэтага артыкула, праводзіцца як шляхам поўнага зняцця іх з уліку, так і шляхам пераводу ў забалансавыя запасы.

8. Спісанне балансавых і забалансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або перавод балансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у забалансавыя пры распрацоўцы праектнай дакументацыі на ўзвядзенне і рэканструкцыю горнага прадпрыемства не дапускаюцца, за выключэннем выпадкаў, прадугледжаных часткай другой гэтага пункта.

Спісанне запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў або перавод балансавых запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў у забалансавыя пры распрацоўцы праектнай дакументацыі на ўзвядзенне і рэканструкцыю горнага прадпрыемства, абумоўленыя пераглядам тэхналогіі здабычы або перапрацоўкі мінеральнай сыравіны, унясеннем змяненняў у тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты, якія ўстанаўліваюць патрабаванні да якасці сыравіны, калі гэта не выклікае неабходнасці перагляду кандыцый карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, дапускаюцца на падставе загада Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

9. Для спісання запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў поўнасцю адпрацаваных радовішчаў (іх частак, адпрацаваных у межах адведзенага зямельнага ўчастка), радовішчаў, якія страцілі прамысловае значэнне, радовішчаў, якія не пацвердзіліся пры наступных геалагаразведачных работах і распрацоўцы, нетракарыстальнікі падаюць у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь наступныя матэрыялы:

9.1. паясняльную запіску, якая абгрунтоўвае намечанае спісанне запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў;

9.2. даныя ўліку руху запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў, пацверджаныя графічнымі матэрыяламі і выпіскамі з геалагічнай і маркшэйдарскай дакументацыі.

10. Разгляд Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь пададзеных у адпаведнасці з пунктам 9 гэтага артыкула матэрыялаў для спісання запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў праводзіцца ў тэрмін, які не перавышае пятнаццаці дзён з дня іх атрымання.

11. Спісанне запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў ажыццяўляецца на падставе загада Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, які выдаецца з улікам заключэння дзяржаўнай экспертызы геалагічнай інфармацыі.

12. Копія загада Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь аб спісанні запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў на працягу трох рабочых дзён з дня яго выдання накіроўваецца нетракарыстальніку, які падаў матэрыялы для спісання запасаў карысных выкапняў і (або) геатэрмальных рэсурсаў нетраў.

Артыкул 81. Дзяржаўны ўлік мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў

1. Дзяржаўны ўлік мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў ажыццяўляецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь у мэтах іх вывучэння, дэталёвага апісання, рацыянальнага выкарыстання і аховы.

2. Дзяржаўнаму ўліку падлягаюць наступныя мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы:

2.1. мінералагічныя, літалагічныя, петраграфічныя матэрыялы, якія маюць пошукавае значэнне для выяўлення радовішчаў або якія ўяўляюць пазнавальную і эстэтычную каштоўнасць;

2.2. мінералы, горныя пароды і карысныя выкапні з рэдкімі, незвычайнымі фізічнымі ўласцівасцямі, метэарыты, буйныя крышталі і іх зросткі;

2.3. рэдкія горныя пароды і віды карысных выкапняў, іх своеасаблівыя выходы на паверхню або незвычайныя праявы ў горных выработках;

2.4. палеанталагічныя рэшткі, якія маюць важнае значэнне для біястратыграфіі і ўзнаўлення фізіка-геаграфічных абставін геалагічнага мінулага;

2.5. натуральныя і штучныя геалагічныя агаленні з рэдкімі або не характэрнымі для канкрэтнага рэгіёну геалагічнымі разрэзамі;

2.6. участкі нетраў, у межах якіх горныя пароды адлюстроўваюць тыпаморфныя асаблівасці саставу, будовы і развіцця зямной кары;

2.7. асабліва буйныя або своеасаблівыя па форме і рэчыўным саставе валуны.

3. Нетракарыстальнікі і іншыя асобы, якія выявілі мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы або якія маюць звесткі аб іх, паведамляюць аб гэтым у Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь або яго тэрытарыяльныя органы.

4. Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь пасля атрымання інфармацыі, прадугледжанай пунктам 3 гэтага артыкула, даручае Камісіі па мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялах пры Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь (далей у гэтым артыкуле – Камісія) выехаць да месца знаходжання магчымых мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў у мэтах вывучэння аб'екта і адбору ўзораў.

У склад Камісіі, як правіла, уключаюцца прадстаўнікі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, вучоныя і спецыялісты ў галіне мінералогіі, палеанталогіі і археалогіі.

5. Камісія на падставе аналізу сабранай інфармацыі і матэрыялаў складае па форме, зацверджанай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, акт аб прызнанні мінералагічных, палеанталагічных і іншых геалагічных матэрыялаў унікальнымі, у якім прыводзіцца падрабязная характарыстыка вывучаных аб'ектаў, указваюцца асаблівыя прыкметы аб'ектаў, якія дазваляюць меркаваць аб ступені іх унікальнасці, і робіцца заключэнне аб прызнанні або непрызнанні іх унікальнымі. Акт аб прызнанні мінералагічных, палеанталагічных і іншых геалагічных матэрыялаў унікальнымі падпісваецца членамі Камісіі.

6. Мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы абавязкова фатаграфуюцца.

7. Акт аб прызнанні мінералагічных, палеанталагічных і іншых геалагічных матэрыялаў унікальнымі накіроўваецца ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і служыць падставай для іх дзяржаўнага ўліку. Акты аб прызнанні мінералагічных, палеанталагічных і іншых геалагічных матэрыялаў унікальнымі рэгіструюцца ў кнізе паступленняў такіх матэрыялаў.

8. Узоры мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў у мэтах іх дзяржаўнага ўліку і пастаяннага захоўвання перадаюцца ў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь са стварэннем акта здачы-прыёмкі, у якім прыводзіцца поўнае апісанне ўзораў і стану іх захаванасці. Форма акта здачы-прыёмкі ўзораў мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў зацвярджаецца Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

9. На кожны ўзор мінералагічных, палеанталагічных і іншых унікальных геалагічных матэрыялаў складаецца пашпарт па форме, зацверджанай Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь.

10. Улічаныя мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы адзін раз у пяць год павінны падвяргацца перападліку (правярцы наяўнасці і стану захаванасці, зверцы іх з актамі здачы-прыёмкі і кнігай паступленняў) Камісіяй. Вынікі перападліку павінны фіксавацца ў адпаведным акце.

11. Мінералагічныя, палеанталагічныя і іншыя ўнікальныя геалагічныя матэрыялы, якія знаходзяцца на дзяржаўным уліку, падлягаюць ахове ў адпаведнасці з заканадаўствам аб прыродных тэрыторыях, якія асабліва ахоўваюцца, заканадаўствам аб культуры і іншым заканадаўствам.

ГЛАВА 16 КАНТРОЛЬ (НАГЛЯД) У ГАЛІНЕ ВЫКАРЫСТАННЯ І АХОВЫ НЕТРАЎ. ДЗЯРЖАЎНЫ НАГЛЯД ЗА БЯСПЕЧНЫМ ВЯДЗЕННЕМ РАБОТ, ЗВ'ЯЗАНЫХ З КАРЫСТАННЕМ НЕТРАМІ. АДКАЗНАСЦЬ ЗА ПАРУШЭННЕ ЗАКАНАДАЎСТВА АБ АХОВЕ І ВЫКАРЫСТАННІ НЕТРАЎ

Артыкул 82. Кантроль (нагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў

Кантроль (нагляд) у галіне выкарыстання і аховы нетраў з'яўляецца састаўной часткай кантролю ў галіне аховы навакольнага асяроддзя і ажыццяўляецца ў

адпаведнасці з заканадаўствам аб кантрольнай (нагляднай) дзейнасці і аб ахове навакольнага асяроддзя.

Артыкул 83. Дзяржаўны нагляд за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з карыстаннем нетрамі

Дзяржаўны нагляд за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з карыстаннем нетрамі, ажыццяўляецца ў адпаведнасці з заканадаўствам аб кантрольнай (нагляднай) дзейнасці.

Артыкул 84. Выключаны

Артыкул 85. Адказнасць за парушэнне заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў

1. Асобы, якія парушылі заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, нясуць адміністрацыйную, крымінальную і іншую адказнасць у адпаведнасці з заканадаўчымі актамі.

2. Шкода, прычыненая ў выніку парушэння заканадаўства аб ахове і выкарыстанні нетраў, падлягае пакрыццю асобай, якая яе прычыніла, у адпаведнасці з заканадаўствам.

Артыкул 86. Наступствы самавольнага карыстання нетрамі

1. Самавольнае карыстанне нетрамі спыняецца без пакрыцця выдаткаў, праведзеных за час самавольнага карыстання нетрамі. Прывядзенне ўчасткаў нетраў, парушаных пры самавольным карыстанні нетрамі, у стан, прыдатны для іх далейшага выкарыстання ў адпаведнасці з гэтым Кодэксам і іншымі актамі заканадаўства, выконваецца асобай, якая ажыццявіла самавольнае карыстанне нетрамі, або за яго кошт.

2. Рашэнне аб спыненні самавольнага карыстання нетрамі прымаецца дзяржаўнымі органамі, упаўнаважанымі прымаць рашэнне аб даванні нетраў у карыстанне, або судом.

3. Спагнанне выдаткаў на прывядзенне ў прыдатны для выкарыстання стан участкаў нетраў, парушаных пры самавольным карыстанні нетрамі, пры адмове асобы, якая ажыццявіла ўказанае карыстанне, ад выканання адпаведнага рашэння праводзіцца ў судовым парадку.

4. Выключаны.

Артыкул 87. Вырашэнне спрэчак, якія ўзнікаюць у сувязі з карыстаннем нетрамі і іх аховай

Спрэчкі, якія ўзнікаюць у сувязі з карыстаннем нетрамі і іх аховай, вырашаюцца ў судовым парадку ў адпаведнасці з заканадаўствам.

**ГЛАВА
ЗАКЛЮЧНЫЯ ПАЛАЖЭННІ**

17

Артыкул 88. Прызнанне страціўшымі сілу Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб нетрах і асобных палажэнняў законаў Рэспублікі Беларусь

Прызнаць страціўшымі сілу:

Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб нетрах ад 15 снежня 1997 года (Ведамасці Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, 1998 г., № 8–9, арт. 103);

артыкул 14 Закона Рэспублікі Беларусь ад 29 чэрвеня 2006 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях ліцэнзавання асобных відаў дзейнасці і прызнанні страціўшымі сілу некаторых заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 107, 2/1235);

артыкул 17 Закона Рэспублікі Беларусь ад 20 ліпеня 2006 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях тэхнічнага нарміравання, стандартызацыі і ацэнкі адпаведнасці патрабаванням тэхнічных нарматыўных прававых актаў у галіне тэхнічнага нарміравання і стандартызацыі» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 122, 2/1259);

артыкул 9 Закона Рэспублікі Беларусь ад 7 мая 2007 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь і прызнанні страціўшай сілу Пастановы Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб рэарганізацыі справы аховы гістарычна-культурнай спадчыны ў Рэспубліцы Беларусь» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 118, 2/1309);

артыкул 3 Закона Рэспублікі Беларусь ад 13 чэрвеня 2007 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь у галіне аховы навакольнага асяроддзя і рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2007 г., № 147, 2/1335);

артыкул 4 Закона Рэспублікі Беларусь ад 24 снежня 2007 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях лекавага забеспячэння» (Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 3, 2/1396).

Артыкул 89. Пераходныя палажэнні

Гэты Кодэкс прымяняецца да адносін, якія ўзніклі пасля 1 студзеня 2009 года. Па адносінах, якія ўзніклі да 1 студзеня 2009 года, гэты Кодэкс прымяняецца да тых праў і абавязкаў, якія ўзнікнуць пасля ўступлення яго ў сілу.

Артыкул 90. Прывядзенне актаў заканадаўства ў адпаведнасць з гэтым Кодэксам

Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 студзеня 2009 года:

падрахтаваць і ўнесці ва ўстаноўленым парадку ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь прапановы па прывядзенні законаў у адпаведнасць з гэтым Кодэксам;

прывесці рашэнні Урада Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з гэтым Кодэксам;

забяспечыць прывядзенне рэспубліканскімі органамі дзяржаўнага кіравання, падпарадкаванымі Ураду Рэспублікі Беларусь, іх нарматыўных прававых актаў у адпаведнасць з гэтым Кодэксам;

прыняць іншыя меры, неабходныя для рэалізацыі палажэнняў гэтага Кодэкса.

Артыкул 91. Уступленне ў сілу гэтага Кодэкса

Гэты Кодэкс уступае ў сілу з 1 студзеня 2009 года, за выключэннем гэтага артыкула і артыкула 90, якія ўступаюць у сілу з дня афіцыйнага апублікавання гэтага Кодэкса.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь

А.Лукашэнка